LİLİYAN

Bizim Kitaplar: 72
Türk Edebiyatı/Roman: 6

© Bu kitabın tüm hakları yasa gereği
Bizim Kitaplar Yayınevi'ne aittir.

ISBN 978-9944-159-73-9

Yayınevi Sertifika No: 14933

Genel Yayın Yönetmeni
D. Ali Gültekin

Yayın Yönetmeni
Ayan Demirdağ

Editör
Veysel Dinler

Sayfa Düzeni
Bizim Kitaplar

Kapak Tasarımı
Hüseyin Özkan

Baskı-Cilt
Step Ajans Matbaacılık
0212 446 88 46

BİZİMKİTAPLAR
Ankara Cad. Konak Han No: 43/5
Eminönü/İst.
Tel: 0212 528 35 51 - Fax: 0212 528 35 52
www.bizimkitaplaryayinevi.com
bizimkitaplar@bizimkitaplaryayinevi.com

LİLİYAN

Mehmet Komşu

Bizim Kitaplar
İstanbul - 2009

BİRİNCİ BÖLÜM

Pencerenin ucundan, Fener Patrikhanesi'nin Bizans sarısı duvarı ve kulesiyle bronz çanı görünüyordu. Eylülün hüzünlü griliği ile örülmüş gökyüzü, sınıfın içindeki kasveti daha da artırmıştı. Neşeli ve oldukça uzun bir yaz tatili sonrasında, okulun bu ilk günü, sınıftaki herkes için, kederli bir cenaze töreni gibiydi. Eskimiş köhne sıralarda sessizce oturan öğrenciler, kürsüde anlaşılmaz bir şeylerden söz eden yaşlı bayan öğretmenin arkasındaki kara tahtayı dalgın gözlerle seyrediyordu. Zaman, kahredici bir yavaşlıkla bir türlü geçmek bilmiyor, daha kötüsü, okulun bu ilk günü, sanki bir yıl gibi uzayıp gidiyordu.

Bu okula yeni geldiğim için, hiç kimseyi tanımıyordum. İçimde durmadan büyüyen yalnızlık duygusu, acı bir pişmanlığın yardımı ile dakika dakika beni bunaltıyor, bir an önce kendimi dışarı atmak için sabırsızlanıyordum. Her defasında, kavgacı ve geçimsiz bir öğrenci olmamak için, kendi kendime verdiğim sözleri tutamadığımdan buradaydım. Şu Allah'ın cezası zil bir

çalsa ve kendimi eylül yağmurunun ıslattığı Balat'ın dar sokaklarına bir atabilsem... Balat iskelesine gidip Haliç vapuruna bindiğimde, ancak o zaman içimdeki bu sıkıntı ve yalnızlık duygusundan kurtulabileceğim.

Koyu renkli bulut kümeleri, Haliç'in kuzeyinden gelip üzerimizden geçiyordu. Zaman, bu ağır ve hantal bulutlara nazire edercesine durmuştu sanki.

Bu sınıfı, daha doğrusu bu okulu hiç sevmemiştim. Kürsünün arkasındaki yaşlı bayan öğretmen; iyiden iyiye beyazlamış saçları, derin çizgilerle dolu yüzü ve titrek elleri ile sayfalarını çevirdiği tarih kitabının tozlu ve unutulmuş geçmişinin bir aynasıydı sanki. Sınıftaki loş ve sıkıntılı hava da buna eklenince, karamsarlığın koyu gölgesi, herkesin yüzüne yansıyordu.

Şu gün bir bitse, bundan sonraki günler bu kadar sıkıcı olmazdı herhalde. Yeni bir okul ve bir sınıf dolusu öğrencinin içinde yabancıydım. Arada bir, çevremdeki sıralardan gelen çekingen ve kaçamak birkaç bakış beni iyice tedirgin ediyor ama büyük bir çabayla aldırmaz görünmeye çalışıyordum. Sırada, hemen yanımda oturan ufak tefek çocuk, önündeki kâğıda anlamsız şekiller çiziyor, bir yandan da göz ucuyla beni süzüyordu. Bir yabancı ile oturmanın çekingenliğini görüyorum onda.

Birden, patrikhanenin bronz çanının, o, kendine özgü vuruşu ile irkildim. Çanın ağır titreşimlerini bütün gövdemde hissettiğim an, onu gördüm. Pencerenin yanındaki sırada oturuyordu. Kuzguni siyah saçları, ince burnu, esmer buğday teni ve o ana kadar hiç kimsede

görmediğim hüzün dolu siyah gözleri vardı. Ağır çanın ikinci vuruşunda, göz göze geldik.

Gözlerinin siyahı, dikkati çekecek kadar kocamandı. Sakin yüzü, teninin esmerliği, tutkulu bakışları ile başka bir ırkın özelliklerini taşıyordu. Bakışlarını hiç kaçırmadı. Pencereden içeri süzülen gri renkli ışık demeti, onu daha da güzelleştirmişti. Henüz on beş yaşındaydım ve şimdiye kadar hiçbir şey, beni bu kadar etkilememişti. Denizi, kırları, dağları çok seviyordum ama, şimdi hiçbiri önemli değildi. Her şey, bir yazlık sinema bahçesinin kirli beyaz perdesinde kaybolan görüntüler gibiydi gözümde. Sadece bana bakan o kız vardı Şu anda oturduğum sırada, öylece kalakalmıştım. Yüzünde belli belirsiz gülümsemeyi gördüğümde, derin bir soluk aldım. Kalbimin hızlı vuruşlarının çıkardığı titreşim, çanın son titreşimlerine karışırken, bir tuhaflık hissettim. Ama gözlerimi bir türlü ondan ayıramıyordum.

Yavaşça ayağa kalktı. Boyu pek uzun değildi. Omzuna dökülen saçlarını geriye attı. Siyah saten önlüğü ve beyaz dantel işlemeli yakası pırıl pırıldı. Küçük ve inanılmayacak zariflikte adımlarla bana doğru yürüdü. Masallarda anlatılan yılanın tavşanı büyülemesi gibi, kımıldayamıyordum. Oturduğum sıranın yanına geldiğinde, büyük bir güçlükle ayağa kalktım. Başı omzuma bile gelmiyordu. Yüzündeki gülümseme, şimdi daha belirgindi. Elini biraz yukarı kaldırıp uzattı. Parmakları ince ve çok güzeldi. Uzun siyah kaşları altındaki parıltılı gözlerini gözlerimden hiç ayırmadan, başını yukarı kaldırarak konuştu:

"Been, Liliyan... "

Konuşması bir tuhaftı. Daha doğrusu, Türkçesinde belirgin bir bozukluk vardı. Ah, ne kadar da aptalım. Bu kız Türk değil. Adından belli değil mi? Elimi uzattım. İnce ve esmer parmaklarıyla elimi sıkıca tuttu. Şimdi, açıkça gülümsüyordu bana. Sesim, sanki bana ait değildi:

"Benim adım Mehmet..."

Elimi bırakmadan tekrarladı:

"Mehmeet... "

Başımı sallayıp gülümsedim:

"Liliyan..."

Biçimli dudaklarının arasından, düzgün ve beyaz dişleri görünüyordu. Gözlerinin içindeki parıltı, bütün yüzüne yayılmıştı. Neden sonra, bir süre önce farkına vardığım tuhaflığın ne olduğunu, birdenbire anladım. Gözlerimi ilk kez ondan ayırdığımda, sınıftaki herkesin, etrafımızda büyük bir daire olup bizi izlediğini gördüm. Aceleyle kürsüye baktım; yaşlı bayan öğretmen yerinde yoktu. Koridordan taşan gürültüyü, o zaman duydum. Ders sona ermiş, sınıflar boşalıyordu. Elimi çekmek istedim ama onun parmakları hiç gevşememişti. Etrafımızdaki gülüşmelerin beni tedirgin ettiğini hissedince, elimi bıraktı. Yavaşça sıranın üzerindeki kitaplarını aldı ve arkasına hiç bakmadan sınıftan çıkıp gitti.

Gördüğüm, bir düş müydü acaba? Etrafıma bakındım. Çevremdeki çocuklar, muzip gülüşlerle birer ikişer sınıftan çıkıyorlardı. İçimde pusu kurmuş kavgacı ve öfkeli karakterimin, sinsice başkaldırdığını hisset-

tim. Sıranın içinde duran kitapları alıp yolumun üstündeki birkaç öğrenciyi sert bir hareketle iterek koridora çıktım. Herkes birbirine bir şeyler anlatıyor ve bunun sonucu yoğun bir uğultu bütün koridoru sarıyordu. Ona buna çarparak hızla merdivenlerden inip kendimi dışarı attım.

Eylülün serinliği ve nemli hava, beni sakinleştirdi. Kapının önünde, birbirleriyle hızlı hızlı konuşan siyah elbiseli iki Rum kadınına gülümsedim. Radyodan oynak Rum şarkılarının döküldüğü dar sokakta yavaş yavaş yürürken, Liliyan'ı düşündüğümün farkına vardım. Acaba Rum mu, yoksa Yahudi miydi? Ermeni de olabilirdi. Adımı, nasıl da tuhaf bir Türkçe ile telaffuz ediyordu. Kendi kendime, onun sesini ve telaffuzunu taklit ederek tekrarladım:

"Mehmeet... " Ama bir türlü onun söylediği gibi olmuyordu.

Okuldaki o ilk günün korkunç sıkıntısı dağılmıştı içimden. Hatta neşeli sayılırdım. Yolu uzatarak Fener'e yürüdüm. Yahudi mahallelerinden geçip Cibali tütün fabrikasının arkasından, vapur iskelesine indim. Tütün balyaları yüklü mavnalar, depo iskelesi önünde sıralanmış, uyuşuk uyuşuk boşaltılacakları zamanı bekliyordu. Köhne iskele binasında, gündüz vardiyasını tamamlamış tütün kokan sarı benizli yorgun işçilerle dokuma fabrikasının uykulu gözlü işçileri vardı. Bekleme salonunun çatlak duvar tahtaları üzerine gelişigüzel yapıştırılmış Kızılay afişleri ile veremin belirtilerini ilkel çizgilerle resimleyen başka bir afiş bile, gözüme hoş göründü.

Bacasından çıkan simsiyah dumanları ve yoğun bir kömür kokusu ile birlikte, vapur iskeleye yanaştı. Yaşlı çımacı, uyuşuk ve ağır hareketlerle gemi halatını iskeledeki babalara bağladıktan sonra, ayaklarını sürüyerek, eski püskü, kırık camlı kapıyı açtı. Kapının önünde birikmiş kalabalık, bacanın koyu dumanları arasında öksüre aksıra birbirine çarparak vapura yöneldi. Kalabalığın arasından güçlükle sıyrılarak, en üst kata çıktım. İçerisi, rutubet ve is kokuyordu. Arka sahanlığa çıktığımda, vapur, bütün gövdesiyle titreyerek iskeleden ayrıldı. Vapurun eski makinesi, her yerinden iniltiler çıkarırken; uskurun karıştırarak kabarttığı çamurlu ve kirli sulara dalıp çıkan martıların çığlıkları, birbirine karıştı. Sahanlıkta, eylülün nemli serinliğinden korunmak için yakalarını kaldırmış ve uzamış sakallarıyla daha da çöküк gözüken birkaç işçi, kederli kederli sigaralarını içerek, dalgın gözlerle Haliç'in etrafındaki eski püskü binaları seyrediyordu.

Sahanlığın en dibine oturup vapurun ardı sıra, çığlık çığlığa uçuşan martıları seyrettim. Vapur, bir çöp arabasının yaşlı beygiri gibi derin soluklar çıkarıyor; arada bir, bacanın yanındaki supaptan, havaya, balina gibi buhar fışkırtıyordu.

Vapur; Haliç boyunca dizilmiş depolar, tekne iskeleleri, mavnalar, büyüklü küçüklü yük gemileri, üstleri başları perişan işçiler, kestikleri hayvanların kanını Haliç'in bulanık sularına akıtan mezbahalar, yıkık dökük atölyeler, köhne Bizans surları ve metruk evlerin önünden resmigeçit yapıyordu.

Haliç'in çevresindeki tepelerde ise sefalet içindeki gecekondular, mezarlıklar ve eylül esintisiyle ileri geri sallanan serviler görünüyordu. Fener Patrikhanesi'nin kulesi geride kalırken, yine, elimde olmadan Liliyan'ı düşündüm. İri siyah gözlerindeki tutkulu bakışları, geminin bıraktığı koyu duman bulutunun arkasından görür gibi oldum.

Vapur, köhne iskeleye bir daha yanaştı. Yorgun ve yılgın adımlarını sürüyen birkaç kişi, iskeleden vapura binerken, çımacı, bıkkın hareketlerle halatı çözdü. Vapur, yine ürpertiler içinde iskeleden ayrıldı. İyiden iyiye yorulmuş, dinlenmek ister gibi güçlükle ilerliyordu.

Aklıma, mahallemizde oturan gemi makinisti Saim Usta geldi. Arada bir ona uğrayıp gemicilik serüvenlerini dinlemeyi çok severdim. Çok düzgün ve inandırıcı konuşurdu. Uzun süre açık denizlerde çalışmış, sonra da, bu köhne Haliç vapurlarına kapağı atmıştı. Yaşlı bir annesinden başka hiç kimsesi yoktu.

Kalkıp aşağıya indim. Kulakları sağır eden bir gürültüyle çalışan makine dairesine baktım. Saim Usta bir yığın boru ve makine aksamının arasından aşağıya doğru inen daracık merdivenin dibinde, terden ıslanmış ve isli yüzüyle kömürlerin akkora dönüştüğü ocağa bakıyordu. Bağırmanın bir faydası yoktu, o gürültü içinde, sesimi duyması olanaksızdı. Makine dairesine girişi engelleyen zincirin altından geçip merdivenlerden aşağıya kaydım. Beni görünce şaşırdı. Vananın ucuna asılı kirli havlu ile yüzünü silerken, sevecen bir ifadeyle gülümsedi. Eliyle işaret ederek, merdivenin altındaki hasır

sandalyeyi gösterdi. Buhar kazanından çıkan dev borular ve kömür ocağından yayılan sıcaklık, içerisini cehenneme çevirmişti. Sıcak hava, is ve yağ kokusu ile birlikte genzimi yakıyor, güçlükle nefes alabiliyordum.

Kulağıma eğilerek bağırdı:

"Burada ne işin var senin?"

Ben de aynı şekilde, kulağına yaklaşıp alabildiğince yüksek sesle cevap verdim:

"Bugün okula başladım."

Durup yüzüme baktı, sonra yine bağırarak cevap verdi:

"İyi de, sen Eyüp'te okumuyor muydun?"

Bu soru sevimsizdi ama yine de cevap vermek zorundaydım:

"Evet, öyleydi ama beni orada istemediler. Yani bilirsin işte, birileriyle kavga ettim anlayacağın."

Yüzünde beliren ciddi ifadeyle bana baktı, sonra tam karşıma geçip oturdu. Yağlı gömleğinin cebinden Birinci sigarasını çıkarıp içinden bir tane çekip yaktı. Başını, iki yana kaygılı bir şekilde salladı. Yüzünü bana doğru yaklaştırıp konuştu:

"Umarım, yeni okulunda bunları tekrar etmezsin, değil mi?"

"Evet," anlamında başımı salladım. İçimden, ona, Liliyan'ı anlatmak geliyordu ama, bir türlü nereden başlayacağımı bilemiyordum. Sonra, nasıl oldu bilmiyorum, birden konuya girdim:

"Saim Usta, bugün bir kızla tanıştım."

Ter içinde kalmıştım. Başını, anlamlı anlamlı sallarken, sözümü sürdürdüm:

"Adı Liliyan, esmer ve çok güzel. En çok ta..."

Cümlenin devamını getiremedim. Saim Usta'nın bakışları yumuşak ve anlayışlıydı.

"En çok ne?" dedi.

"Gözleri. Daha doğrusu, bana bakışları çok başkaydı."

İnanılmaz bir şekilde rahatlamıştım. Hasır sandalyeye yaslanıp derin bir soluk aldım. İs ve yağ kokusunu duymuyordum artık. Kaptan köşkünden makine dairesine sinyal veren çan sesi üzerine, Saim Usta ayağa kalktı. Vanaların, kadranlı saatlerin ve çeşitli göstergelerin bulunduğu bölüme giderken, saçlarımı okşadı. Her çan sesi, ayrı bir hareketin işaretiydi; yarım, çeyrek yol... Büyük bir saate benzeyen göstergenin kırmızı yelkovanı, tornistan yazısının üzerinde durdukça, Saim Usta bir kolu çeviriyor, daha sonra da bir başka kolu, aksi istikamete döndürüyordu.

Nihayet sesler kesildi. Anlaşılan, vapur iskeleye yanaşıp bağlanmıştı. Saim Usta, yüzündeki isli teri, yine o vanaya asılı havlu ile silip yanıma geldi:

"Eh, nihayet geldik. Eve gitmiyor musun?"

İsteksizce ayağa kalktım. Zaman ne kadar çabuk geçmişti. Oturduğum sandalyenin arkasında duran küçük masayı, o zaman fark ettim. Masanın üzerinde, buğulanmış bir cam sürahi ile okunmaktan yıpranmış bir ki-

tap açık olarak duruyordu. Uzanıp kitabın kapağına baktım. Mavi zemin üzerine büyük harflerle Dostoyevski altında ise daha küçük harflerle " Suç ve Ceza " yazıyordu. Makinenin stop etmesiyle, vapur birdenbire sessizleşmişti. O ıstıraplı iniltiler ve ürpermeler durmuş, yorgun ve yaşlı gövdesi uykuya dalmış gibiydi.

Merdivenlere doğru yürüdüm, yukarıya tırmanırken, seslendim:

"Hoşçakal Saim Usta."

Durduğu yerden yanıma doğru yürüdü. Elindeki havluyu vanaya asmamıştı. Sesi güvenli ve sevecendi:

"Güle güle. İstediğin zaman uğra, konuşuruz. Hem istersen, bir gün getirip benimle tanıştırabilirsin."

İçim sevinçle doldu. Merdivenleri üçer beşer çıkıp en tepeden aşağıya doğru bağırdım:

"Sağ ol. Bir gün Liliyan'ı seninle tanıştıracağım."

Dışarı çıkınca ürperdim. Eylül serinliğini unutmuştum. Bu defa, hiçbir yere uğramadan, evin yolunu tuttum. İlk kez, okula gitmek istiyordum. Gece, kim bilir ne kadar uzun geçecekti. Ihlamur ağacının sapsarı yaprakları arasından, güneşin son ışıkları, pencerelerin camlarına göz kırpıyor gibiydi. Kim bilir, belki de bana öyle geliyordu.

Artık, her gün okul çıkışında Liliyan ile birlikte oluyorduk. Balat'ın üst tarafında, eski bir evde oturuyordu. Hemen hemen her gün, onu evinin önüne kadar götürüyordum. Rum, Ermeni ve Yahudilerin oturduğu Balat'ın

dar ve çamurlu sokaklarından yürüyor, aklımıza gelen her şeyden söz ediyorduk. Babasının, Karaköy'de küçük bir tornacı atölyesi vardı. Kendisinden küçük erkek kardeşi, Fener civarındaki bir Ermeni ilkokuluna gidiyordu.

Liliyan'ın başkalarından farklı özelliklere sahip olduğunu görüyordum. Bu, çok hoş bir duyguydu. Okulda, bütün gün asık bir yüzle oturan, hiçbir oyuna katılmayan Liliyan; benimle birlikte olunca neşeleniyor, adeta yeni bir kimliğe bürünüyordu. Gün boyunca susan bir şey sorulmadan konuşmayan o kız gidiyor, yerine bambaşka bir kız geliyordu. Kusursuz güzellikteki esmer yüzü, neşeli bir duyguya eşlik edercesine daha da güzelleşiyor, gözlerinin içi bin bir parıltının oynaştığı denize benziyordu. Suskun ve hareketsiz haline alışmış olanlar, onu bu halde görseler, gözlerine inanamazlardı. Eylülün serin esintisi ile savrulan saçları ve ırkına özgü güzelliği ile onu seviyordum. Hele konuşması olağanüstüydü. Devrik cümleleri ve kendine özgü telaffuzu, bana tarifsiz bir tat veriyordu.

Evine giden yolu, her vesileyle biraz daha uzatıyorduk. Dar sokakların arasında koşuşturan üstü başı perişan sıska çocuklara, yaşlı ve yorgun insanların boş bakışlarına, rengi solmuş çamaşırları iki evin arasındaki ipe serdikten sonra, pencere kenarına oturup gelip geçenleri seyretmeye başlayan şişman ve bakımsız kadınların kızgın ifadeli yüzlerine aldırmıyorduk.

Çoklukla okuduğumuz bir roman ya da çocukça düşlerin süslediği bir yaşam üzerine konuşuyorduk. Balat Milli Sineması'nın önünden geçerken, rengârenk

afişlere bakıp hayaller kurardık. Raj Kapor'un "Avare "si, Hint dünyasının mistik görüntüleri ile yaşamın acı gerçekleri arasında gidip gelir; bazen de, Bulgar Kilisesi'nin yanındaki parkta oturup Haliç'in çamurlu sularında çürümeye terk edilmiş devasa mavnalarla, sökülmeyi bekleyen eski ve köhne şilepleri seyrederdik.

Yıkık dökük iskeleye yanaşmış yük mavnalarından, tütün balyaları ve un çuvallarını iki büklüm taşıyan Anadolu kökenli insanlar, seyyar turşucu ve köftecilerin arasından geçerek, onu, Balat'taki evine götürürdüm. Bu yüzden, eve sürekli geç gidiyordum. Önceleri, annem pek ses çıkarmıyordu; ancak, geç gelmeler her gün tekrarlanınca, birkaç kez nerelerde dolaştığımı sordu. Kaçamak verdiğim cevaplara, pek inandığını sanmıyordum ama eskisine oranla daha sakin oluşumdan ve derslerime çalışmamdan çok hoşnut olduğunun da farkındaydım.

Benim için en zor geçen günler, hafta sonlarıydı. Pazar günleri görüşemiyorduk Liliyan'la. Anlattığına göre, pazar günleri, babası, annesi ve kardeşi ile birlikte kiliseye gidiyorlarmış. Kilise dönüşünde babası evden çıkmadığı için, Liliyan da gün boyu evde kalıp annesine yardım ediyormuş. Ben de, pazar günleri, ya bir serüven kitabını baştan sona deviriyor ya da serada çiçeklerle uğraşan babamın etrafında dolanıp duruyordum. Ama daha çok, Eyüp sırtlarında, mezarlığa bitişik Pierre Loti'ye gidiyordum.

Böyle günlerde, selvi ve söğüt ağaçlarının nemli kokusu, mezar taşlarının suskun ve hüzünlü görüntüsü beni etkiler, Liliyan'ı daha çok özlerdim.

Tepenin üzerinden, aşağıdaki Haliç, siyah beyaz Türk filmlerindeki görüntülerinden çok daha güzel görünürdü. Karşı tepelerdeki Hıristiyan mezarlığının beyaz haçları, eylül güneşinin soluk ışıkları altında insanda garip ürpertiler yapar, hemen kıyının bitişiğindeki kirli sarı belediye mezbahasında boğazlanan hayvanların o tiz ve ölümcül çığlıklarını duyar gibi olurdum. Yüzleri, kurumuş göl yatağı gibi olmuş kayıkçılar, Eyüp ile Sütlüce arasında ağır ve yorgun hareketlerle kürek çekerek yolcu taşır; kasketli, mavi gözlü Balkan göçmen erkekleri, iskele çevresinde bir şeyler satardı. Eski ve harap olmuş ahşap evlerin pencerelerinden dışarı çıkan soba borularından, yerlere zifte haline dönüşmüş kurumlar damlar, kaynamış çay kokan mahalle kahvelerinde, birkaç ihtiyar kendi aralarında mırıldanarak konuşurdu.

Seyrek olarak Pierre Loti kahvesine gelen birkaç Fransız turist, çevrenin fotoğraflarını çekip kahvenin içini şöyle bir dolaştıktan sonra, bir çay bile içmeden çekip giderdi. Yukarı çıktığım o daracık mezarlık yolunun kenarındaki mezar taşlarının yazılarını okuyarak evin yolunu tutardım. İçimde tarifsiz bir hüzün ve bedbinlikle yatağa uzanır, Liliyan'ın, o kendine özgü Türkçesi ile heyecanlı heyecanlı anlattığı, Andersen'in "Denizkızı" masalını düşünürdüm.

Havalar iyice soğuduktan sonra, artık eskisi gibi, sokaklarda öyle uzun boylu dolaşamıyorduk. Hele aralık ayına girdiğimizde, havalar iyiden iyiye bozmuştu. Değil yürümek, okula gidip gelmek bile insanı canından bezdiriyordu. Ama o, yine bir yolunu bulmuştu. Okul

çıkışı, paltomuzun yakalarını kaldırıp atkılarımızı yüzümüze sardıktan sonra, okula çok yakın olan küçük bir Ermeni kilisesine gidiyorduk. O, uzun lacivert paltosunun cebinden çıkardığı mumu yakıp çarmıha gerilmiş İsa'nın altında yanan diğer mumların yanına koyarken, ben de kapının girişine yakın sıralardan birine oturup onun yanıma gelmesini bekliyordum. Liliyan, mumu yaktıktan sonra, çabuk adımlarla yanıma gelirken, her defasında muzip bir ifadeyle bana göz kırpıyor, sonra da, kilisenin korunaklı avlusundaki sıralardan birine oturup konuşuyorduk.

Bir süre sonra, kilisedeki birkaç kişi bizi tanımıştı artık. Birbirimizin kulağına fısıltılarla konuşurken, gür ve kalın telli saçlarının yüzüme değmesinden çok hoşlanıyordum. Saçları, biraz reçine biraz da nane kokuyordu.

Noel'den bir gün önceydi. Okulun biraz ilerisinde onu bekliyordum. Cadde, diz boyu karla kaplıydı. Başına doladığı kırmızı atkısı, sadece, o tutkuyla bakan gözlerini açıkta bırakmıştı. Yanıma geldiğinde, lacivert paltosunun omuzları karla örtülmüştü bile. Karlara bata çıka kiliseye geldik. Dışarıdaki hava, iyiden iyiye kötülemişti. Kar fırtınası, cadde ve sokakları beyaza boyamış; dondurucu soğuk her yeri ıssızlaştırmıştı.

Yün eldivenlerini çıkarıp silkti. Ardından yüzünü kapatan kırmızı şalını çözdü. Bu kez, cebinden iki mum çıkardı. Çabuk adımlarla gidip ikisini de yakarak, her zamanki yerine yan yana dikip yanıma geldi. Üşümüş elleriyle iki elimi tuttu. Bunu ilk kez yapıyordu. "Neden bu kez iki mum yaktın?" diye sordum. "Biri senin için-

di" diye cevap verdi ve ayakuçlarında yükselerek yanağıma bir öpücük kondurdu. Dudakları sımsıcaktı. Çok şaşırmıştım. Sonra, elimi tutarak yüzüme baktı:

"Yarın Noel. Babamın kardeşi Amerika'dan geldi. Yarın okula gelmeyeceğim. Sana iyi Noeller dilerim."

Dışarı çıktığımızda, bana iyice sokuldu. Soğuk rüzgâr, milyonlarca kar tanesini dört bir yana savuruyor; erken gelen akşamın karanlığı, evleri, dar sokakları ve yoldan gelip geçen tek tük insanları daha bir çaresiz ve yoksul gösteriyordu. Onu evinin önünde bırakıp kestirmeden vapur iskelesine indim. İskelenin içinde, birbirine sokulmuş, soğuktan titreyen bir yığın insan vardı. Acı tütün, is ve ıslanmış paltolardan yükselen dumanlı insan kokusu birbirine karışmıştı. Ne üşüyordum, ne de bu pis kokan yerden şikâyetçiydim. Yanağımdaki öpücüğün sıcaklığı, bütün benliğimi ısıtmıştı. O ilkel, "Veremi tanıyalım" afişi bile gözüme şirin görünüyordu.

Vapurun iskeleye yanaştığını, kalabalığın, bir yandan birbirinin iteleyerek kapıya doğru ilerlemesinden, bir yandan da bağıra çağıra konuşmasından anladım. Aynı anda, "Keşke Saim Usta'nın çalıştığı vapur bu olsa" diye aklımdan geçirdim.

İçerisi, sıcak olmasına sıcaktı ama mide bulandıran ağır koku, dayanılır gibi değildi. Vapur, uzun süre, iskeleden ayrılmamak için huysuz bir at gibi direndi. Bir ileri bir geri yapıyor, her yanı dağılacakmış gibi titriyor, fakat bir türlü iskeleden kopamıyordu.

Bense, geminin önündeki projektörün, karanlığı deldiği yerde, havada savrulan kar tanelerinin çılgın dansını keyifle izliyordum.

O sırada aklıma, o ana kadar hiç düşünmediğim bir şey geldi. İkimiz de orta son sınıf öğrencisiydik. O yıl okul bitiyordu. Uzun bir yaz tatili sonrasında, büyük bir ihtimalle, başka okullara gidecektik. Liliyan'ı her gün göremeyecektim. Şunun şurasında, topu topu beş ay sürecek bir beraberliğimiz kalmıştı.

Sevincim, bir anda tarifsiz bir kedere dönüşmüştü. O tutkulu bakışları, kendine özgü konuşması, pürüzsüz buğday teni, yanı başımda bir serçeyi andıran yürüyüşü, buruk bir anı olacaktı. İçeride boğulacak gibi olmuştum. Kendimi dışarı atıp aşağıya indim. Makine dairesinin açık kapısından taşan sıcak hava yüzüme çarptı. Zincirin altından geçip içeriye baktım. Saim Usta, yine, o inceli kalınlı boruların, çeşit çeşit göstergelerin ve devasa buhar kazanlarının arasındaki küçük masanın kenarına oturmuş, önündeki kalın kitaba dalmış gitmişti. Şakaklarına dayadığı elleri, kemikli ve yara bere içindeydi. Avurtları görünür biçimde çökmüş; iyice grileşen saçları, çalı kümesi gibi darmadağın olmuştu.

Sessizce yanına doğru yürüdüm ama onca gürültü arasından yumuşak adımlarımı fark etti. Beni karşısında görünce, yüzü sımsıcak bir tebessümle aydınlandı. İyiden iyiye çukura kaçmış gözlerinin derinliklerinde, ocağın kızıl alevleri usul usul oynaşıyordu.

Bana, "Otur bakalım" diyerek yer gösterdi. Gemi, yine uzun bir süre direndikten sonra, iskeleden ayrılarak Haliç'in soğuk ve kirli sularında ilerlemeye başlamıştı.

"Pek dertli duruyorsun" diye söze başladı Saim usta. Dertleşmek istiyordum. Başımı salladım ve o gün bütün olanı biteni anlattım. Beni, büyük bir sabırla dinledi. Bu arada, yanaştığımız her iskelede yerinden kalkıyor, çan seslerinin komutuna göre ihtiyar makineyi yönetiyor, sonra tekrar yanıma gelip oturuyordu. En sonunda, "İşte bu kadar" diyerek durdum. Önündeki kitabı büyük bir özenle kapadı. Bu geçen sefer gördüğüm kitap değildi. Kapağına çabucak bir göz attım. Sadece "Lenin" yazısını okuyabilmiştim. Kitabı kaldırıp arkasındaki dolaba koyduktan sonra, gelip tam karşıma oturdu. Sesi, telaşsız ve güven vericiydi:

"Bu kadar karamsar olmana hiç gerek yok. Bence, tam tersi, kendini çok mutlu hissetmelisin. Liliyan seni seviyor. Buna inan. Üstelik daha birçok şey için henüz erken. Eğer isterseniz, size kimse engel olamaz. Okuldan mezun olduktan sonra da arkadaşlığınızı ve beraberliğinizi sürdürebilirsiniz."

İçimdeki sıkıntı ve keder bir anda kaybolup gitmişti. Çocukça bir sevincin dalgaları ile keyiflenmiştim. Saim Usta, deneyimli ve doğruyu herkesten daha iyi görebilen biriydi. Kaptanın komutlarını ileten çanın tiz vuruşları ile yine yerinden kalktı, yine manivelaları, bir ileri bir geri çevirdi. Beyaz göstergenin ortasındaki kırmızı ok, bir süre, yarım yol, çeyrek yol, tornistan yazılarının üzerinde gidip geldi. Ter içinde kalmıştı. Yağ lekeleri ile dolu gömleği terden sırılsıklam olmuştu. Nihayet çan sesi durdu. Vapurun ihtiyar makinesi, soluk soluğa dinleniyordu şimdi. Ellerini üstüpü ile silerken bana doğru döndü.

"Bu, son seferimdi. İstersen mahalleye beraber gidebiliriz."

Sevinmiştim. Kendimi bir anda onun kadar büyük ve deneyimli biri gibi hissettim.

"Çok iyi olur" diye cevap verdim.

Hemen, oracıktaki musluktan akan sıcak suyla ellerini yıkadı. Dolabından çıkardığı temiz bir havluyla yüzünü silerek, arka taraftaki bir bölmede kayboldu. Birazdan, ütüsüz bir pantolon ve siyah bir kazakla ortaya çıktı. "Hadi gidelim" dedi. İnile çıkıla parlamış demir merdivenleri çıkıp kapının ağzında durduk. Vapur, Eyüp iskelesine yanaşmıştı. Önümüzden, sırtları kamburlaşmış, sakalları uzamış tütün ve dokuma işçileri geçiyordu. Keskin bir tütün kokusu saçanlar, Cibali'deki tütün fabrikasının işçileriydi. Dokuma fabrikasında çalışanların saçları, ince pamuk iplikleriyle doluydu. Hemen hemen hepsinin yüzünde, mutsuz ve kederli çizgiler donup kalmış, soğuktan iki büklüm olmuş bedenleri ile hızlı hızlı yürüyorlardı. Vapur tümüyle boşalınca, biz de tahta iskeleden yürüyüp rıhtıma çıktık. Soğuk içimi titretti. Kör karanlığa doğru yan yana yürüyorduk.

Liliyan'la, ilk kez bir pazar günü buluşacaktık. Kış, birkaç günlüğüne ara vermişti. Kentin tepeleri bembeyaz olmasına rağmen, öğle sonrasında güneş, yeni açmış ayçiçeği gibi, soğuk kış gününü ısıtıyordu.

Fener'deki vapur iskelesinde buluştuk. Ayağında, daha önce hiç görmediğim, çok kaliteli yeni bir çift bot vardı. Amerika'daki amcasının getirdiğini söyledi. Yük

depolarının, küçüklü büyüklü dükkanların önünden yürümeye başladık. Canım, tuhaf bir şekilde sıkkındı. Her zamankinin aksine, karamsar bir duygu, benliğimi ele geçirmişti. Oysa Liliyan'la birlikte olduğumda, hep neşeli olurdum. Ne zamandan beri ona bir yeni yıl hediyesi almayı düşünüyordum. Ama aklıma uygun bir şey, bir türlü gelmiyordu. Aklıma gelenlerse beğenmediğim şeyler oluyordu. Keşke Saim Usta'ya sorsaydım. O, mutlaka uygun bir şey söylerdi.

Bulgar kilisesine yaklaştığımızda, kilisenin Haliç'e bakan bahçesinin sonunda, aralarında papazlarında olduğu bir kalabalık gördük. Liliyan, onları işaret ederek "Bak, haçı denize atmaya hazırlanıyorlar" dedi.

Pek anlamamıştım. "Neden?" diye sordum.

"Bu, her yıl Ocak ayının altıncı günü yapılır. Papaz, elindeki tahta haçı denize fırlatır. Birkaç kişi de, denize atlayıp haçı almak için yarış eder. Haçı kim alıp getirirse, papaz onu kutsar ve hediyeler verir."

"Çok ilginç, gidip yakından bakalım mı?"

Kilisenin süslü demir işlemeli kapısından içeri girip Haliç'in kıyısına toplanmış kalabalığın yanına gittik. Siyah, gür sakallı bir papaz, etrafındakilere bir şeyler anlatıyordu. Bu arada birkaç genç, üstündekileri çıkararak soyunmaya başladı. Genç papaz, rüzgarın eteklerini uçuşturduğu uzun cübbesi ile Haliç'in kenarına yürüdü.

Kirli sular, durgun ve soğuk bir umursamazlıkla gökyüzüne bakıyordu. Aniden kararımı verdim. Kalabalığın ortasındaki masanın çevresinde soyunan gençlerin

yanına gittim. Liliyan, ne yapmak istediğimi anlamamıştı. Üstümdekileri çabucak çıkarıp masaya doğru attım. Şimdi, sadece futbol oynarken giydiğim şortla kalmıştım. Güneşe rağmen, soğuk hava, ürpertiler yaparak tenimi okşadı. İki üç adımda papazın yanına gittim. Diğer iki kişi de arkamdan geldi. Siyah gür sakallı papaz, yüksek sesle, anlamadığım bir şeyler söyleyerek, tahta haçı büyük bir hareketle ileriye doğru bütün gücüyle fırlattı. Haç, havada geniş bir yay çizerek, Haliç'in soğuk ve bulanık sularına düştükten sonra yüzmeye başladı. Kendimi herkesten önce Haliç'e atarken, Liliyan'ın o kendine özgü telaffuzuyla ismimi bağırdığını işittim.

Su, buz gibiydi. İlk kulaçlarda, nefesim bıçak gibi kesildi sandım. Her şeyi unutarak, haçın bulunduğu tarafa doğru başımı suya sokup deli gibi yüzmeye başladım. Eğer nefes alırsam, arkamdakilerin bana yetişeceklerini sanıyordum. Saniyeler uzuyor, ciğerlerimde hapsettiğim hava beni boğuyordu. Birden, elim sert bir şeye çarptı. Bu haçtı. Tutup havaya kaldırdım. Kıyıdan bir alkış sesi ile birlikte, çığlıklar ve "hurra" sesleri yükseldi. Derin bir nefes alıp yine deli gibi kıyıya yüzdüm. Ama bu kez, yarıya bile gelmeden kesildim. Dişlerim birbirine vuruyordu. Son bir hamle ile kıyıya ulaştığımda, konuşamaz haldeydim. Birkaç kişi ellerini uzatarak, beni aceleyle yukarı doğru çektiler. Ardından bir bornoz ve bir battaniyeye sarınıp bir yudum sıcak bir şey içince biraz kendime geldim. Herkes etrafımda toplanmıştı. Papaz, haçı elimden alıp yeşil bir demet yaptığı defne dallarından üzerime bir şeyler serpip mırıldanırken, hemen arkasında duran Liliyan'ı gördüm. Kocaman gözleri, sanki bi-

raz daha irileşmişti. Yüzündeki ifade ise pek öyle anlatılır gibi değildi. Sevinç, utanç, şaşkınlık, gurur ve daha birçok duygunun birbirine karıştığı bir ifadeydi bu. Biraz ısınmıştım. Ayağa kalktım. İşte o sırada, Liliyan, papazın arkasından koşarak kollarıma atıldı. Bedeni sımsıcaktı. Kollarını boynuma doladı ve yeni potinlerinin burnunda yükselerek beni dudaklarımdan öptü.

Etraftan yükselen alkışlar ve bravo sesleri ile birlikte ben de ona sarıldım. Bir süre öyle kaldık. Teni ve saçları lavanta kokuyordu. Neden bilmem, birden telaşlandım. Masanın üzerine bıraktığım elbiseleri aceleyle giydim. Birden utanmıştım. Bu yaptığım, gerçek bir çılgınlıktı. Giyindikten sonra etrafıma bakındım. Liliyan'ın elinde, renkli kâğıda sarılı kocaman bir paket vardı. Kalabalığın arasından biri, yine benzer bir paketi elime tutuşturdu. Almak istemedim ama Liliyan işaret edince alıp yürüdüm. Biraz ileride durup Liliyan'ı bekledim. Onu, hiç bu kadar neşeli görmemiştim. Etrafında küme olan kalabalıkla neşeli neşeli konuşuyor, arada bir bana bakıp gülümseyerek, beklememi işaret ediyordu. Konuşması bitince, çabucak yanıma geldi. Kilisenin kapısından çıktığımızda birden durdu. Yüzünde ciddi bir ifade vardı. Bir süre, düşünceli düşünceli yüzüme baktıktan sonra, bana iyice yaklaştı. Soluğunun sıcaklığını yüzümde hissediyordum:

"Mehmeet, söyle bakalım neden böyle yaptın?"

Ona doğruyu söylemeliydim:

"Sana bir Noel hediyesi vermek istiyordum. Ama ne vereceğimi bilemiyordum. Bu çok ani oldu. Yani, önce-

den hiç aklımdan bile geçmemişti. Böyle bir şeyin, senin hoşuna gideceğini düşündüm."

Sustu. Başını iki yana salladı. O lavanta kokusu, yine burnuma çarptı. Burnunu burnuma değdirirken fısıldadı:

"Sen, çok çılgın birisin."

Gülüşü, kış ortasında açan sarı bir ayçiçeğine benziyordu.

Sisli ve gri renkli kış günleri çabucak geçti. Ya da bana öyle geldi. Bahar, ilk önce Eyüp sırtlarındaki mezarlığı yeşile boyadı. Mezarlığın içindeki bin bir çeşit yabani ot, gevşek ve nemli toprağın üzerini, yeşil bir örtü gibi kapladı. Eski ahşap evlerin bahçelerindeki salkım, kestane, ıhlamur ve erik ağaçları baygın kokuları ile havayı sararken, benliğim, her geçen gün biraz daha artan bir kederle doluyordu. Az konuşan, kalabalıktan kaçan, tedirgin biri olmuştum. Tek dostum, makinist Saim Usta'ydı artık. Bütün boş zamanlarımı, onun çalıştığı köhne Haliç vapurunun, o yağ ve kızgın buhar kokan makine dairesinde geçiriyordum. O, her zamanki sakin ve olgun hali ile bana bilmediğim ve hiç tanımadığım bir dünyanın gizli kapılarını açıyordu. İnsanlara ve doğaya, bir başka gözle bakmayı öğreniyordum artık.

Okulun kapanışı yaklaştıkça, Liliyan, üzerime daha çok düşüyordu. Yaz tatili, ürküntü veren bir gelecek gibi bizi tehdit ediyordu. Günler, inanılmaz bir hızla akıp gidiyordu. Dersler hızını yitirmiş, kalanlar geçenler belli olmuştu. Sınıf öğretmeni, bizler için bir piknik düzen-

ledi. Bu, daha çok bir veda pikniği idi. Çünkü sınıfımızdaki arkadaşlar, bundan sonra birlikte olamayacaklardı. Her biri ayrı bir okula devam edecekti.

O gün, hep birlikte, bütün sınıf vapurla Kağıthane'ye geçtik. Herkes evlerinden yiyecek bir şeyler getirmişti. Vapurun arka sahanlığındaki gençlerin neşeli konuşmalarından oluşan bir gürültü sağanağı, Haliç'in yeşil tepelerinde yankılar yapıyordu. Mayısın parlak güneşi, yeşil kırları, sakin hava, davetkâr bir duruşla bizi bekliyordu.

İskeleden Kâğıthane'ye doğru yürürken, Liliyan yanıma sokulup elimi sıkıca tuttu. Herkes üçerli beşerli gruplar halinde yürüyor, bir yandan da gevezelik ediyordu. Liliyan'la ben en arkada kaldık. Liliyan'ın eli iyice terlemişti. İkimiz de konuşmuyorduk. Biraz sonra durdu, bana doğru dönerek, "Yoruldum" dedi. Elindeki sepeti yere bıraktı. Sıcak mayıs güneşinin altında, alnı hafifçe terlemişti. Eğilip sepeti aldım. Epey ağırdı:

"Ne kadar ağırmış. Söyleseydin, ben taşırdım."

Küçük bir kız gibi omuzlarını silkti. Sınıf bizden epey ilerlemişti. Sepeti alıp yürümeye başladım. Arkamdan yetişerek tekrar elimi tuttu. Yine, uzunca bir süre sessizce yürüdük. Yeşil kırların arasındaki patika, yumuşak bir eğimle yavaş yavaş dikleşiyordu. Sırtım ter içinde kalmıştı. Biraz durup mola verdim. Sepeti yere bırakarak oturdum. Liliyan da yanı başıma oturdu. Bulunduğumuz yerden, iskele oyuncak bir ev gibi görünüyordu. Haliç'in kirli ve bulanık suları, sihirli bir ayna gibi görünen güneşin parlak ışıkları altında gümüşi bir renge bürünmüştü.

Terli alnını yanağıma dayadığında, saçlarını elimle tutup yüzünü kendime çevirdim. İri siyah gözlerindeki bakışları, onu ilk kez gördüğüm günkü gibi tutku doluydu. Kalın ve biçimli dudaklarını uzun uzun öptüm. Gözlerini hiç kapatmadan bana baktı. Gece gibi karanlık ve sonsuz görünen gözleri, sakin yaz gecelerini süsleyen binlerce yıldızla doluydu. Kalbinin vuruşlarını hissettim. Avucumda tuttuğum yabani bir saka kuşu gibi çırpınıyordu.

Birileri, yukarıdan bize seslendi. Grubun çok gerilerinde kalmıştık. Ayağa kalkıp sepeti elime aldım. Liliyan da yine elimi tuttu. Sonra da, anlamadığım bir dilden, o boğuk sesi ile bir şarkının ağır ve hüzünlü sözlerini mırıldanmaya başladı. Şarkı, tuhaf bir yeknesaklıkta olmasına karşın, insanın içine işleyen hüzünlü bir havası vardı.

Merakla sordum:

"Bu söylediğin ne? "

Şarkı söylemeyi biraz daha sürdürdü. Sonra soluk soluğa durdu. Bir süre hızla nefes alıp verdikten sonra, konuştu:

"Bizim dilden bir şarkı."

"Yani Ermenice mi?"

"Evet, beğenmedin mi?"

Yüzünü iyice yaklaştırdı. Kocaman gözlerinde, bir an kendimi gördüm.

"Beğendim. Sözleri ne anlama geliyor?"

Arka taraftan esen rüzgâr, siyah saçlarını yüzüme savuruyordu.

"Sözleri çok basit. Sevgilisini bekleyeceğini söyleyen bir genç kızın şarkısı."

Sınıfın bütün öğrencileri, kümeler halinde yamaca yayılmıştı. Biz de, biraz ilerideki dut ağacının altına oturduk. Karşı tepede, mezarlıklar ve uzun servilerin koyu yeşil siluetleri görünüyordu. Liliyan, sepeti açıp çıkardığı mavili kırmızılı bir örtüyü yere serdi. Eğilip kalktıkça, rüzgârın savurduğu saçları, yüzüne gözüne dolanıyor; o da, arada bir eli ile onları düzeltmeye çalışıyordu. En sonunda, rüzgârla başa çıkamayınca, önlüğünün cebinden büyük bir toka çıkarıp bana uzattı. Saçlarını iki eli ile arkaya toplayıp atkuyruğu yaptı. Sonra arkasını bana dönerek, tokayı, eli ile işaret ettiği yere tutturmamı söyledi. Dediğini yaptım. Saçlarının telleri kalın ve gürdü. Esmer ensesinden gelen buğulu bir lavanta kokusu, genzime dolup başımı döndürüyordu.

Bunu anlamış gibi aniden döndü. Gövdesinin ılıklığını, o lavanta kokusunu, kocaman siyah gözlerini ve biçimli dudaklarını ilk kez bu kadar yakından hissediyordum. Muzipçe güldü. Hemen eğilip sepeti boşaltmaya başladı. Kırmızı haşlanmış yumurtalar, çörekler ve daha bir sürü şey. Hepsini titiz ve becerikli hareketlerle, kenarları kanaviçe işlemeli örtünün üzerine yerleştirdikten sonra, geçip karşıma oturdu. Çok neşelenmişti. Çöreklerden birini alıp bana uzattı:

"Hadi bakalım tat şundan. Ben yaptım."

Çörekten bir parça ısırıp sırtımı dut ağacına dayadım. Onunla, ilk defa yemek yiyorduk. Bu, belki de son yemek olacaktı. Uzun yaz günlerinde ve sonrasında, belki de birbirimizi hiç göremeyecektik.

Çörek ağzımda büyüyordu. Çiğniyor çiğniyor, ama bir türlü yutamıyordum. Onun olmadığı bir yaşamı hiç düşünmemiştim. Çöreği güçlükle yuttum. Midem bulandı. Çöreğin arta kalanını, örtünün üstüne bıraktım. Anlaşılan, yiyemeyecektim. O, tam karşımda iri siyah gözleri ile beni izliyordu. Başını, yaşlı başlı bir insan gibi iki yana sallayarak beni azarladı:

"Sen yaramaz çocuklar gibisin. Yemeğini yemezsen büyümezsin."

Canım hiçbir şey istemiyordu. Ağzımın içi zehir gibiydi. Kafamdan delice düşünceler geçiyordu. Daha fazla dayanamadım:

"Liliyan, önümüzdeki hafta okul bitiyor. Bundan sonra, belki de birbirimizi hiç göremeyeceğiz. Anlıyor musun, sen ve ben, bir daha bir araya gelemeyeceğiz."

O da, elindeki çöreği bir kenara bıraktı. Yüzü ciddileşmişti. Ağzındaki son çörek parçasını da yuttuktan sonra, cevap verdi:

"Neden ki?" diye sorup devam etti:

"Ben, İtalyan Lisesine devam edeceğim. Sen yine beni göreceksin."

İçimi inanılmaz bir sevinç dalgası kaplamıştı:

"Yani, her şey, şimdiki gibi olacak değil mi?"

Biraz şaşkın, biraz da endişeliydi şimdi:

"Tabii, sen beni sevmiyor musun yoksa?"

"Günlerdir bunu düşünüyordum. Sanki bu yaz, her şey bitiyormuş gibi geldi bana."

Beni duymamış gibi, kendi kendine konuştu:

"Liliyan, seni her zaman sevecek."

Ayağa kalktım, onu kucaklamak istiyordum. Yere serili örtünün etrafından dolaşarak yanına gittim. Onun telaffuzunu taklit ederek cevap verdim:

"Liliyan, beni hep sevecek."

Kocaman gözlerini bana çevirdi. Yüzünde olgun bir kadın ciddiyeti vardı. Dut ağacının iri yaprakları arasından süzülen güneş ışıkları yüzünde oynaşıyor ve onu daha da olgun gösteriyordu. Biçimli dudaklarını, dudaklarıma dokundurup çabucak çekti. Daha sonra kulağıma eğilerek, kendine özgü Türkçesi ile fısıldadı:

"Bu Liliyan, seni daima sevecek."

İKİNCİ BÖLÜM

Zaman, bir serçenin kanatlarındaki serin bir esinti gibi, akıp gidiyor. O yaz, bir yüzyıl kadar uzun geçti. Akşamları, patlıcan kızartması kokan mahalle, yazlık sinemalarda oynayan yeni filmler, tozlu sokaklarda çember çevirip çelik çomak oynayan sıska bacaklı çocuklar, bir de geceleri Philips marka radyodan aynı saatlerde dinlediğimiz "Sanıklar, elleri bağlı olmayarak yerlerine alındılar" sözü ile başlayan bitmez tükenmez Yassı ada mahkemeleri.

Diğer yaz aylarında gittiğim Ayvalık'a, o yaz gitmedim. Hatta çok sevdiğim ve bazen bütün yazı birlikte geçirdiğimiz halam ve yeğenlerimin oturduğu Tuzla'ya bile ancak bir kaç günlüğüne gittim. Nedense, her zamankinin aksine hiç eğlenemiyordum. Ama halamın ortanca oğlu ile çılgınca bir şeye karar verdik. İkimiz de, Kuleli Askeri Lisesi'nin sınavlarına, evdekilere haber vermeden girdik. Zavallı annemin, bunu öğrendiğinde yüzünün aldığı ifadeyi hiç unutamam.

Uzun yaz boyunca, Liliyan'la, sadece iki kez görüşebilmiştik. Hırçın ve saldırgan biri olup çıkmıştım. O da, İtalyan Lisesi'nin yatılı kısmına kaydını yaptırmıştı. Bir buluşmamızda askeri lisede okuyacağımı söyleyince, önce çok şaşırdı. Uzun bir süre konuşmadan yürüdük. Cibali Tütün ve Sigara Fabrikası dağılmıştı. Keskin tütün kokan kadınlı erkekli işçilerin arasına karıştık. Beyaz başörtülü ve önlüklü işçi kadınlar, kendi aralarında konuşuyor; yorgun yüzlü, bıkkın bakışlı erkek işçiler, hantal adımlarla caddenin dar kaldırımında omuz omuza yürüyorlardı.

Çevredeki eski ve kararmış yüzlü binaların pencerelerinde, yeşil fesleğen ve karanfil saksıların arasından, sokaktan akan bu kalabalığı seyreden mahalle kadınlarının, şişman ve bakımsız yüzleri seçiliyordu. Kalabalığın arasından kurtulup Unkapanı Köprüsü'ne çıktık. Çok uzaklarda, Eyüp sırtlarının soluk yeşilliği, sisler içinden hayal meyal görünüyordu. Köprünün öteki tarafında ise yan yana dizilmiş bir sürü mavna, ölgün dalgacıkların yumuşak hareketi ile hafif hafif kımıldıyordu.

Köprünün üzerinde, hemen hemen kimsecikler yoktu. Sıkıntılı yürüyüşümüz yüzünden, sırtım ter içindeydi. Köprünün ortasına doğru, Liliyan durdu. Yüzünü korkuluğa döndü. Omuzları hafif hafif oynuyordu. Birden hıçkırarak ağladığını fark ettim. Dirseklerinden tutarak, yüzünü bana doğru çevirmek istedim ama direndi. Başını, demir köprünün korkuluklarına dayamıştı. Ne yapacağımı, ne konuşacağımı bilemiyordum. İçimden derin bir pişmanlık duygusu yükselmeye başlamıştı. Utanmasam ben de ağlayacaktım.

Hıçkırıkları ve omuzlarının titremesi durduğunda, başını kaldırıp bana baktı. Kocaman gözleri şişmişti. Gözyaşlarının ıslattığı yüzü, Fatih Camii'nin minareleri arasında asılı gibi duran kırmızı güneşin ışıltısı ile bakır rengine bürünmüştü. Sesi, ağlamaklı ve titrekti:

"Demek, seni hiç göremeyeceğim artık..."

Dayanamayıp ona sarıldım:

"Nereden çıkardın bunu?"

Başını göğsüme yerleştirdi. Nefesinin sıcaklığını kalbimin üzerinde hissediyordum. Sesi boğuk ve derinden geliyordu:

"Gelip beni göremezsin de ondan."

Kulağına doğru eğildim. Siyah ve gür saçları yüzüme değdi:

"Deli misin sen. Her pazar sana geleceğim."

Kollarını belime dolayıp hiç cevap vermeden sıktı, sıktı...

Arada bir Saim Usta'yı görüyordum. Her zamanki gibi suskun ve işinin başındaydı. Bazen, bütün bir günü, onun yanında geçiriyordum. Aklıma gelen her şeyden söz ediyordum. O da, hiç usanmadan bana cevaplar veriyordu. Bazen de, okumak için verdiği kitaplardan, anlamadığım yerleri soruyordum.

Liliyan ile ikinci kez, okulların açılmasına on gün kala görüştük. Eyüp'te, Haliç'e doğru uzanmış tahta iskemlelerin üzerine kurulmuş köhne kahvelerden birine oturduk. Önümüzden kayıp giden kayıklar, karşı kıyıya

erkekli kadınlı yolcu taşıyordu. Iskarmozundan iniltiler çıkaran kayıkların kürekleri, yemek derdine düşmüş martıların tiz çığlıkları, tepelerde yankılar yapıyordu.

Liliyan, suskun ve canı sıkkın bir ifadeyle oturduğu tahta sandalyeden karşı kıyıları seyrediyor, bir yandan da ayağı ile iskelenin tahta döşemelerine hafif hafif vuruyordu. Eski neşesi yoktu artık. Yaz boyunca, gözle görünür bir biçimde serpilmişti. Bir şeyler bulup konuşmak için deli gibi düşünüyor, ama bir türlü aklıma doğru dürüst bir şey gelmiyordu.

Liliyan, bunu anlamış gibi, karşı tepeleri seyretmekten vazgeçip bana döndü. İki eli ile sandalyeyi tahta iskelenin üzerinde sürüyerek, bana doğru iyice yaklaştı. Dizleri dizlerime değiyordu şimdi. O lavanta kokusu, yine bütün baş döndürücülüğü ile yüzüme çarptı:

"Okullar açılınca, her pazar birbirimizi göreceğiz, değil mi?"

Sesi, yaramazlık yapmış küçük bir kızın sesi gibiydi sanki. Cevap olarak, başımı salladım. Saçlarını elleriyle arkaya toplayıp uzun ve kalın siyah kaşlarını çatarak, kırgın bir yüz ifadesiyle konuştu:

"Söz istiyorum ben"

"Tamam, söz."

İşaret parmağını sallayarak:

"Eğer bir sözünde durmazsan, o zaman görürsün."

Bu söze, ikimizde güldük. O sırada, Çankırılı garson Hasan, elinde iki gazozla başımıza dikildi. Gazozları al-

dım. Birini Liliyan'a uzattım. Şişe serindi. Bir yudum aldım, tadı keskin ve buruktu.

Askeri okulun ilk günü, gerçek bir kâbustu. Hayatımın en büyük yanlışlığını yaptığımı, kendime itiraf ettim. Sabahın karanlığından, gecenin ilerlemiş saatlerine kadar süren bir kâbus. "Başıboş ve özgür günler bir düş müydü acaba?" diye düşünüyordum. Askeri üniformaları giyince, herkes, birbirine inanılmayacak kadar benzemişti. Biraz önce konuştuğum sıra arkadaşımı kaybediyor, bir başkası bana gelip diğerini görüp görmediğimi soruyordu.

İlk hafta, dehşet verici bir şekilde geçti. Pişmanlığımı dile getirmeme gururum engel oluyordu. Annemin, benim üzerime kurduğu bütün hayalleri yıkılmıştı. Gerçi, haki renkli üniforma içinde, kendimi epey güvenli ve yakışıklı görüyordum ama sürüp giden bu ağır disiplinli yaşama uyum sağlamak için harcadığım çaba beni kahrediyordu. Daha bir hafta olmadan, geride bıraktığım her şeye karşı içimde inanılmaz bir özlem duygusu, her dakika biraz daha büyüyordu. Geceleri ise tam bir işkenceydi. Kendimi bildiğimden bu yana, tek başıma uyumaya alışmıştım. Oysa burada, koskocaman bir koğuşta, büyük bir kargaşa içinde uyumak zorundaydım. Ve tabii uykusuz gecelerin sonunda, sabahları perişan bir şekilde güne başlamak zorunda kalıyordum.

En ağırıma giden de hemen her yere uygun adım gitmek ve önüme gelen herkese selam vermek zorunda oluşumdu. Çünkü okulun ilk sınıfı olmamız nedeniyle askeri hiyerarşide en kıdemsizi bizlerdik. İşte bu yüz-

den, sürekli bizlere bağırılıp çağrılıyor ve en olmayacak hakaretlerle karşılaşıyorduk.

Hafta sonu geldiğinde, neredeyse umutsuzluğa kapılmak üzereydim. Eğer bu iş bir hafta daha sürse dayanabilmem imkânsızdı. Harici kıyafetlerimizi giyip cumartesi törenine hazırlandık. Tören, bana hiç bitmeyecek bir gün gibi uzun geldi. Nihayet okulun dışındaydım.

Durumum gerçekten çok berbattı. Yaptığım bu işin doğru olmadığını anlamıştım. İskele, askeri öğrenci doluydu. Gelen vapura itiş kakış bindik. Kederli ve umutsuzdum. Yaşlı boğaz vapuru, bir karşı kıyıya, bir bu kıyıya uğrayarak Eminönü'ne vardı. Bir anda, herkes bir tarafa dağıldı. Eve dönüş için çok isteksizdim. Aklıma, Saim Usta geldi. Eminönü-Eyüp hattında çalışan vapurların durduğu iskeleye gidip onu aradım. İzinli olduklarını söylediklerinde, çaresiz evin yolunu tuttum.

Tabii, annemin yüzü asık ve biraz da kızgındı bana. Gözünün önünden uzaklaşmam, onu çok üzmüş ve böyle davranmama çok kırılmıştı. Üstümdekileri çıkarıp kendimi yatağa attım. Uzun gece yalnızca bana aitti.

O gece, çok farklı bir düş gördüm. Liliyan ve ben, o kış günlerinde sık sık uğradığımız kilisedeydik. Liliyan, her zamanki gibi, bir mum alıp dip tarafa gitti. Ama bir türlü gelmek bilmiyordu. Daha fazla beklemekten sıkılıp içeri girdim, Liliyan yoktu. Etrafa bakındım, kilise bomboştu. Ama yaktığı mum, uzun ve güçlü bir alevle yanıyordu. İçimde başkaldıran panik duygusu ile dışarı fırladım. Biraz önce birlikte durduğumuz yerde, siyahlar içinde ve sırtı bana dönük bir kadın duruyordu. Et-

rafta başka kimse görünmüyordu. Kadına doğru yürürken, o ağır ağır bana döndü. İçimdeki panik bütün benliğimi ele geçirmek üzereydi. Kadın, Liliyan'dı. Uzun siyah elbisesi ve başındaki siyah şalı ile bana çok uzaklardan bakıyordu sanki. Uyandığımda, ilk gözüme çarpan, pencerenin camlarına çarpan ıhlamur ağacının sararmış yaprakları oldu.

Ihlamurun yaprakları bir gecede sararmıştı. Üstümü değiştirip İtalyan Lisesi'ne gittim. Kapıya geldiğimde, Liliyan, içeriden koşarak çıktı. Bir hafta içinde daha bir büyümüştü. Birbirimize sarıldık. Okulun arka sokaklarında uzun süre sarmaş dolaş yürüdük. O korkunç haftayı unutmuştum bile. Kurtuluş taraflarında, sokak arasında eski bir pastaneye girdik. İçeride bizden başka kimseler yoktu. Tatlı ve sıcak çörek kokan loş salonun dibindeki masalardan birine oturduk. Paskalya çöreklerinin ve çeşit çeşit kurabiyelerin bulunduğu tezgâhın arkasında, beyaz saçlı ve temiz önlüklü bir Rum Madam, bizi anlayışla süzdükten sonra, kendi işine daldı. Liliyan hızlı hızlı konuştu:

"Çok süzülmüşsün sen"

Oysa o, oldukça iyi görünüyordu. Kıskançlıkla karışık bir duyguyla, hırçın bir cevap verdim ona:

"Olabilir. Bütün gün eğitim yapıyorum. Askerlik kolay değil."

Yüzünü hafifçe bana yaklaştırdı. Gözlerini tam gözlerimin içine dikti. Gözlerinin siyah harelerinin ıslak derinliği, içimi ürpertti. Bir gece önce gördüğüm o ga-

rip düş aklıma geldi. Ona anlatıp anlatmamayı düşündüm ama sonra vazgeçtim. O, hiç konuşmadan bana bakıyordu. Bu insanı sonsuzluğa çekip götüren bakışlara daha fazla dayanamadım. Uzanıp alnına küçük bir öpücük kondurdum. Alnı soğuktu. Birden irkildi. Sonra bakışları, yavaş yavaş eski haline döndü. Tezgâhın arkasındaki şişman madam, yalpalayarak yanımıza gelip ne istediğimizi sordu. İstediklerimizi söyledikten sonra, madam ikimize uzun uzun baktı:

"Birbirinize ne kadar çok yakışıyorsunuz."

O pazar, olağanüstü güzel geçti. Daha sonraki pazarlar da öyle. Bazen Beyoğlu'na çıkıyor, yabancı filmlerin oynadığı sinemalara gidiyor; bazen de, İstiklal Caddesi'ndeki pastanelerden birine oturup saatlerce konuşuyorduk. Eğer bu mutlu pazarlar olmasa, bizim okulun o korkunç günlerine dayanamazdım.

Okulun ilk yarısı sona erip yarıyıl tatili başladığında, ikimiz de evlerimize dönecektik. O hafta sonu, üstümü değiştirmeden, askeri üniforma ile Liliyan'ı almaya gittim. Beni ilk defa resmi üniforma ile görüyordu. Kapının önünde beni beklerken, önce tereddüt etti. Şapkamı çıkarıp yanına gidince, biraz tutuk bir hareketle elini uzattı. Yol boyunca hissettirmemeye çalışarak beni inceleyip durdu. Eminönü'nden Eyüp vapuruna bindiğimizde biraz rahatladı. Bunun üzerine, "Peki, peki, sana bir daha böyle üniformalı gelmem" dedim.

İstanbul, yine o berbat kış günleri ile çekilmez bir haldeydi. Her taraf, beyaz bir örtüyle kaplanmıştı. Bir tek Haliç'in üzeri, kocaman kara bir leke gibi beyazlığı

bozuyordu. Sobalardan çıkan duman kokusu, evlerin her köşesine siniyor; ıssız sokak ve caddelerde başıboş rüzgâr, kar yığınlarını oradan oraya savuruyordu. Annemle, aramızdaki kırgınlık iyice belirginleşmişti. Canım evde durmak istemiyordu. Hele, birkaç gün sonra tekrar okula döneceğimi düşündükçe, kendime daha da kızıyordum.

Dışarıda kar diz boyuna ulaşmıştı. Bahçe, beyaz ıssızlığa gömülmüş, ağaçlar soğuktan üşümüş bedenleriyle can çekişiyor gibi gökyüzüne bakıyordu. Kalkıp sıkı sıkıya giyindim. İçimden çılgınca bir şey yapmak geliyordu.

Karlara bata çıka yürüdüm. Yollar kapalıydı ve hiç bir araç çalışmıyordu. Balat'a kadar güçlükle gidebildim. Kendimi bir hamal kahvesine attım. Soğuktan ayaklarımı hissetmiyordum. Kahve, sigara dumanı içinde yüzüyordu. Ortadaki döküm sobadan yayılan sıcak havayı daha da ağırlaştırmıştı. Sobanın çevresinde oturan bezgin ve sakalları uzamış hamallar, işsiz güçsüz olmanın üzüntüsü ile kederli kederli dışarıda yağan karı seyrediyordu. Eski ve bir ayağı kırık bir sandalyeye oturdum. Çay ocağının yanındaki masada kümelenmiş bir grup, eski bir iskambil destesiyle birbirlerine kaba şakalar yaparak oyun oynuyor; etraftakiler de, çaylarını yudumlayıp gülüşüyordu.

Kahvenin kömür, tütün, kaynamış çay kokan havası, midemi bulandırdı. Isınmaktan vazgeçip dışarı çıktım. Fener'in yüzyıllık dar sokakları bembeyazdı. Her zaman tozlu ve çamurlu olan bakımsız kaldırımlar, bu beyaz

örtü altında tertemiz olmuştu. Ayaklarım beni, Liliyan'ın evine götürdü. Bu, çok eski bir evdi. Dar cephesinde yüksek pencereleri ve kapısının üzerinde başı defne yaprakları ile süslü bir kadın başı oyması vardı. Pencerelerdeki boyası dökülmüş tahta panjurlar yaz kış açık durur, süslü demirlerle örülü balkonda ise saksılar içinde karanfil, fesleğen ve rengârenk açan begonyalar bulunurdu. Dört basamakla çıkılan kapının üzerinde bulunan bronzdan yapılmış aslan başlı iki tokmak, hep pırıl pırıldı.

Merdivenleri çıkıp kapıyı vurdum. O ana kadar hiç heyecanlı değildim. Ama içeriden, kapıya yaklaşan ayak seslerini duyunca, ne soğuğu, ne de onca yolun yorgunluğunu hissettim. Yüzüm ve ellerim alev alevdi.

Ve kapı açıldı. Karşımda orta yaşlı, siyah başörtüsünün altından erken grileşmiş perçemleri görünen bir kadın duruyordu. Ne diyeceğimi bilemez halde kapının önünde dururken, kendimi aptal gibi hissettim. Sonra, nasıl oldu bilmiyorum, Liliyan'ı sordum. Kadının yüzünde belli belirsiz bir kuşkunun kıpırtısı dolaştı. İçerisi loş ve sessizdi. Başını yavaşça geriye çevirip merdivenlere doğru seslendi:

"Liliyan Liliyan..."

Liliyan'ın adını benden daha değişik bir şekilde telaffuz ettiğini fark ettim. Benim her zaman söylediğim Liliyan'dan daha bir başkaydı bu. Sıkıntıdan terlemeye başlamıştım ki, tahta merdivenlerin başında Liliyan göründü. Annesinin omzu üzerinden beni görünce, kocaman gözleri daha da büyüdü. Üzerinde koyu yeşil bir

kazak vardı. Saçlarını toplayıp topuz yapmıştı. Merdivenlerden çabucak inip yanıma geldi. Sesi titriyordu:

"Gelsene içeri."

Meşe ağacından yapılmış kapı gürültüyle arkamdan kapandı. Liliyan, öne atılarak beni yukarı çıkardı. Tahta merdivenler, benim ve Liliyan'ın ağırlığı ile gıcırdadı. Yukarıda ufak bir sahanlık bulunuyordu. Liliyan, çabuk adımlarla önden gidip tam karşıdaki kapıyı açarak beni bekledi. Sahanlığı geçip odaya girerken, büyük bir kristal aynada kendimi gördüm. Kısacık kesilmiş saçlarım ve açık havadaki eğitimlerden yanmış yüzümle kendimi zor tanıdım. Oda, büyükçe ve çok sade döşenmişti. Yüksek pencereden karşı evin balkonu görünüyordu. Pencerenin altında, duvar boyunca bir sedir uzanıyor ve tam ortadaki Şakir Zümre sobasından etrafa sıcaklık yayılıyordu. Oda, kireç badanalı ve tertemizdi. Sedire oturdum. Karşıdaki duvarda, boyası dökülmüş gümüş çerçeveli bir ikona ve tahta bir haç asılıydı. Duvara dayalı ceviz konsolun üzerinde ise kenarları kanaviçe ile süslü bir masa örtüsü vardı. Oda, dışarıdan gelen beyaz aydınlığa rağmen loş ve sakindi. Yere, tahta tezgâhlarda dokunmuş enine çizgili kırmızılı yeşilli kilimler serilmişti. Kilimlerin kenarından görünen döşeme tahtaları ise ovulmaktan sapsarı olmuş rengi ile hemen göze çarpıyordu.

Liliyan, ceviz konsolun yanındaki eski model bir tahta iskemleye oturdu. El örgüsü koyu yeşil kazağının altına, uzun siyah bir etek giymişti. Ayağında, düz yün terlikler ve yine el örgüsü yün çoraplar vardı. İçimde,

anlamakta zorluk çektiğim bir yabancılık duygusu ile kara kara ne yapacağımı düşünüyordum. Benim tutukluğumu görünce kalkıp sobaya birkaç odun attı ve bu arada, "Bu havada, buraya kadar nasıl geldin?" diye sordu. Gözlerim bir an için, sobanın aralık kalan kapısından alevlerin dışarıya doğru uzanan dilimlerine takılıp kaldı. Bir başka ülkedeymişim gibi geldi bana. Tam cevap verecektim ki, bana kapıyı açan kadın içeriye girdi. Yüzünde belli belirsiz bir tebessümle bana doğru yürüdü. Elini uzatırken ayağa kalktım. Liliyan'ın dikkatle bakan gözleri ışıldadı ve yanıma doğru birkaç adım atarak yavaşça, "Annem, Mari" dedi.

Uzanıp elini sıktım. Eli soğuk ve sertti. Yüzüne baktım, pek Liliyan'a benzemiyordu. Başını hafifçe yana bükerek, bana oturmamı söyledi.

Sedirin arkasındaki yastıklar, özenle duvara dizilmişti. Yastıkların kenarlarında, kanaviçe işlenmiş kuğu figürleri vardı.

Saim Usta, beni bu halde görse, kim bilir ne düşünürdü. Kendimden utandım. Liliyan'ı seviyor muydum? Yoksa bu bir oyun muydu? Ya en kötüsü bir tutkuysa? Nasıl bir geleceği olduğu bilinmeyen bu ilişki, bana göre ne anlam taşıyordu? Liliyan ve ben, henüz lise öğrencisiydik. Üstelik o, başka bir ırk ve dinden biri. Gelecek, kaygılarla doluydu ikimiz için de. Ama ne zaman böyle düşünüp bir kaçış yolu arasam; onun, gecenin sonsuz karanlığından bana doğru tutkuyla bakan o kocaman gözlerini görüyordum.

Oturduğum yerde huzursuzca kıpırdandım. Liliyan'ın gözleri üzerimdeydi. Sessizlik her geçen dakika daha büyüyor, odayı doldurup beni eziyordu. Geçen Noel'de, Bulgar kilisesinin bahçesinde, beni dudaklarımdan nasıl öptüğünü anımsadım. Nemli ve sımsıcaktı dudakları. Ağzının içi ise nane kokuyordu. Evet, gerçek bir nane kokusuydu duyduğum. Tıpkı, annemin, soğuk aldığım zaman, bahçeden toplayıp kaynattığı taze nanenin kokusu gibi. Bana sarılan gövdesi ise ılık ve yumuşaktı. Bir kadına karşı duyulan isteği, ilk kez Liliyan'da hissetmiştim.

Evet, galiba her şeyin özeti buydu. Hey Tanrım, henüz 15 yaşında ve askeri bir okulun öğrencisiydim. Yani, ne ben Romeo'ydum ne de o Jüliet.

"Kar yeniden başladı."

Liliyan'ın sesiyle irkildim. Arkamdaki pencereye dönüp baktım. Kar, iri parçalar halinde pencerenin önünde uçuşuyordu. Buradan bir an önce gitmem için iyi bir fırsattı. Ayağa kalktım ve kar daha fazla bastırmadan bir an önce gitmem gerektiğini söyledim. Liliyan ve annesi de ayağa kalktılar. İkisinin de ellerini sıkarak, tahta merdivenlerden çabucak inip kapıdan dışarı çıktım. Son kez arkama baktığımda, Liliyan'ın buğulu gözlerinin önünde uçuşan kar tanelerini gördüm. Bütün benliğimle hissettiğim ilk ayrılık acısıydı bu. Soğuk, rüzgârın dört bir yana savurduğu kar, üşüyen ellerim ve yüzüm umurumda bile değildi. Her zamanki yolun tersine Haliç'e inmeyerek, Karagümrük'e doğru yürümeye başladım. Edirnekapı'dan sonra, ıssız mezarlıklar ve bostan-

ların arasından belime kadar yükselen karlara bata çıka Eyüp'e geldim. Neredeyse donmak üzereydim. Soğuk çizmelerin içinde ayaklarım hissizleşmiş, ellerim ve yüzüm iyice şişmişti. Annem, bir türlü kabullenemediği bu kendi başıma buyruk davranışlarıma karşı, yine bir süre söylendi durdu. Ben de, yemek filan yemeden erkenden odama gidip yattım. Sabaha kadar, bütün bir gece, rüyamda hep Liliyan ve annesi ile birlikte kiliseye benzeyen o odadaydım. Uyandığımda kar durmuştu. Bahçe, karın beyaz örtüsü altında sessiz ve sakindi. İçimde tarifi zor bir sıkıntının varlığını o zaman hissettim. Kötü bir şeylerin beklentisiydi bu sıkıntı. Ihlamur ve salkımın kurumuş dalları, gökyüzüne doğru kötü bir kaderin işareti gibi uzanmıştı.

Öyle de oldu. Gizemli işaretlerin haber verdiği kötü olay, yarıyıl tatilinin ardından okulun ikinci haftasında meydana geldi. Her şey, sınıfta bir tartışma yüzünden, o hafta sonu iznimin kaldırılmasıyla başladı.

Ağır disiplin koşullarına uyumsuzluk göstermiştim. Yorucu eğitim yüzünden sinirlerim iyice bozulmuştu. Bir de hafta sonu iznimin kaldırılması, beni çileden çıkarmıştı. Cezaya uymadım ve diğer öğrencilerin arasına karışarak pazar iznine çıktım. Doğru İtalyan Lisesi'ne gittim. Liliyan yoktu. Sorduğumda, hasta olduğunu, evinde yattığını söylediler. İçimdeki sıkıntı, ikinci kötü işaretini vermişti. O gün eve de gitmedim. Kederli ve kırgın bir şekilde, gün boyunca dolaştım. Tek sahip olduğum varlık elimden alınmış, yapayalnız kalmıştım. Ya da bana öyle geliyordu.

Büyük fırtına, pazartesi günü koptu. Bütün sınıflar haftanın ilk günü eğitim alanında toplanmıştı. Nöbetçi subayı, disiplin suçu işleyen öğrencilerin adlarını sayarken, benim adımı tam iki kez geçti. İlki, disiplin suçu işlediğim için, ikincisi de verilen cezaya uymadığım içindi. Kaderin çizdiği kötü anların, her geçen dakika bana biraz daha yaklaştığını, kaçınılmaz bir şekilde görebiliyordum.

Bölük komutanı, beni yanına çağırarak, ceza olarak üç hafta süreyle hafta sonu iznimi kaldırdığımı söyledi. Yerime döndüğümde başım dönüyordu. Üç hafta. Korkunç bir cezaydı. İçimde bir şeyler kopuyor ve beni isyan kasırgasının ortasına doğru sürüklüyordu. Kimya öğretmeni, aynı zamanda sınıf öğretmenimdi. Öğleden sonraki ilk ders de onundu. Ders başladıktan hemen sonra, beni yanına çağırdı. Üç haftalık cezama bir hafta da kendisinin eklediğini bildirdi. Sessizce geçip yerime oturdum. Kararımı o an verdim.

O hafta sonu, cumartesi günü, her zamanki gibi törene katıldım ve diğerleri ile birlikte okuldan çıktım. Çantamda eski bir pantolonla eşofman üstü vardı. Kandilli'deki eski bir berber dükkânında üstümü değiştirdim. Oradan da Harem'e inerek, doğruca Ayvalık'a giden bir otobüse bindim.

Liliyan'ı altı ay göremeyeceğim sürenin ilk günü, böyle başladı. İçim, pişmanlık, kin, sevgi ve endişe duyguları ile altüst olmuştu. Yaptığım, hiç kuşkusuz doğru değildi. Özellikle geleceğim konusunda, derin bir kaygı

duyuyordum. Hele Liliyan'ı göremeyeceğim için çok mutsuzdum.

Ayvalık'ta teyzemin yanına yerleştim. Daha Ayvalık'a iner inmez, buraya geldiğimi eve bildirmişlerdi bile. Ancak, ne o ilk gün ne de daha sonraki günlerde hiç kimse, neden böyle davrandığımı sormadı. İlk birkaç gün çok sıkıldım. Ev, Ayvalık Körfezi'ni gören tepelerden birindeydi. Büyük bir bahçesi vardı. Arkasında, rüzgârın her esintisinde çevreye yoğun bir reçine kokusu yayan büyük bir çam ormanı bulunuyordu. Arka bahçeye bakan küçük bir odaya yerleştim. Eski tahta panjurların, bulunduğu pencereden içeri, neredeyse çamların yeşil dalları giriyordu. Kış gecelerinin hırçın rüzgârları, çamların iğne yapraklarında ıslıklar çalıyor, panjurların kepenklerine vuruyordu. İlçe bomboştu. Henüz keşfedilmemiş yerleri, mistik güzelliği ve sakinliği, ilk günlerimin tedirginliğini çabucak yatıştırdı.

Aradan geçen günlere rağmen, geri dönmeyi aklıma hiç getirmedim. Eski Rum evlerinin iki yanlı sıralandığı dar sokaklarda, her gün daha şafak doğmadan balığa çıkan Girit göçmeni balıkçıları, sessiz ve sakin sahilleri, yüksek tavanlı kahvelerde dama ve satranç oynayan ihtiyarları seyrediyor, kendimi oyalıyordum.

Teyzemin çocukları yaşça benden büyüktüler. Bana karşı çok anlayışlıydılar. Aslında, bu işe annemin ne kadar çok sevindiğini, ama bunu bana asla belli etmeyeceğini biliyordum. Oğlunun okuldan ayrılması en çok onu mutlu etmişti. Bense, henüz ağır bir yenilginin sarsıntısı içindeydim.

Bütün kış boyunca orada kaldım. En hoşuma giden, ahbaplık kurduğum Girit göçmeni balıkçılarla birlikte denize açılıp balık tutmaktı. İlk başta, onlara yardım ediyordum. Daha sonra dost olduk. Herkesin uyuduğu saatlerde, zifiri karanlıkta kalkıp çizmelerimi ve kalın kazaklarımı giyiyor, yağmurluğumu alıp iskeleye iniyor, sonra da hep birlikte denize açılıyorduk. Sahilde tek tük yana ışıklar, giderek ufalıp yok oluyor, denizin üzerinden esen nemli rüzgarla başbaşa kalıyorduk. Midilli'nin kuzeyine doğru yarım bir daire çizip ağlarımızı denize bırakırken, büyük bir hayretle her şeyi unuttuğumu fark ediyordum. Soğuktan şişmiş ve üşümüş ellerimle ağları toplamak, suyun yüzüne doğru hareketlenen gümüşi renkli balıkları seyretmek en büyük tutkumdu. Ağların içinde çılgınca çırpınan sardalyeleri teknenin içine döküp geri dönüş, uykusuz ve yorgun bir gecenin mükâfatıydı.

İskeledeki Rumlardan kalma binanın altındaki balıkçı kahvesinde, yeni doğan güneşi, yeni demlenmiş bir bardak çayla karşılamak; tozların ve yağmurun bulanıklaştırdığı pencerenin camlarından, gri bulutların arasından sıyrılmaya çalışan güneşi seyretmek beni çok sakinleştiriyordu. Kendimi yaşça çok büyümüş ve olgunlaşmış hissediyordum.

İstanbul, şimdi sislerin arasında, hayal meyal anımsadığım bir kentti. Liliyan ise benim için hem vardı, hem yoktu sanki.

Kimi kez, Liliyan'ın sadece bir düş olduğunu düşünüyordum. Sadece hayallerimde yarattığım birçok şey

gibi, düşlerimi süsleyen bir sevgiliydi benim için. O tutkulu bakışları, cemaatine özgü güzelliği, teninin rengi, bazen soğuk, bazen sımsıcak öpüşleri, düzgün ve küçük bir kızınkini andıran elleri, biçimli ve ılık vücudu ile hissettiğim bir düş.

Zamanla, garip bir şekilde bu düşünceye alıştım. Evet, Liliyan, odamda arka üstü yatıp hayallerini kurduğum birçok şeyin parçasıydı. Askeri lise de öyleydi. Şimdi gerçek olan, buradaki yaşamımdı. Atina'da felsefe öğrenimi görmüş bir Girit göçmeni olan pansiyoncu Sadık Bey'den aldığım Yunan klasiklerini ve tragedyalarını okuyor, bazı geceler onunla sabaha kadar Sofokles'in bir oyunu üzerine tartışıyorduk. Yunan klasikleri, benim gözümde çok yeni bir dünya yaratmıştı. Mitolojinin o zengin düşleri içinde kendimi anlamsız ve işe yaramaz zavallı bir yaratık gibi görüyordum. Zaman zaman benliğimi ele geçiren o karamsarlık, yine bir hastalık gibi nüksetmişti. Yeni geldiğimde hoşlandığım birçok şey, şimdi beni sıkıyor ve bunaltıyordu. Bir süre sonra, odama iyice kapandım. Sadece okuyordum.

Baharın ilk günleri ile birlikte, bir gün annem çıka geldi. Bana hiç bir şey olmamış gibi davrandı. Sevecen ve neşeliydi. Birkaç gün kaldı ve giderken, "İstersen yazı burada geçir, eylülde gelip yeni bir okulda öğrenimine devam edersin" dedi. Bol miktarda da harçlık bıraktı.

O gece Liliyan'a mektup yazdım ve yırttım. Daha sonra tekrar yazdım ama onu da yırttım. Çünkü yazdığım satırların hiçbiri, benim gerçek duygularımı dile getirmiyordu. Bana ne olmuştu? Bir türlü anlayamıyor-

dum. Ertesi gün, yeni baştan yazmayı denedim. Bütün günü, ona neler yazabileceğimi düşünerek geçirdim. Yorgun ve bitkin düşmüştüm. Sonunda postanenin önünde satılan alelade kartlardan bir tane alarak, "Sevgili Liliyan, beni affet" yazıp postaya attım. Adres olarak, İtalyan Lisesi'ni yazmıştım.

Hafiflemiştim; daha doğrusu, içimden geleni yazdığım için memnundum. Uzun bir aradan sonra, kendimi yeniden iyi hissettim. Yine, arada bir balığa çıkmaya başladım.

Bu arada yaz da geldi. Yazlık sinemaların cızırtılı hoparlörlerinden Abdullah Yüce'nin "Bu ne sevgi ah, bu ne ızdırap" şarkısı ile Muhterem Nur ve Eşref Kolçaklı köy filmleri başlamıştı bile. Dar sokakların iki yanında birbirine bitişik Rum evlerinin pencere ve balkonlarında begonya ve sardunyalar renk renkti. Akşamüstleri, kadınlı erkekli gruplar, sahildeki kahvelerde oturup ayçiçeği yiyor ve bu arada, o zamanlar tek tük olan şortlu turistleri izliyordu.

Yeniden eski neşeme kavuştum. Evin arkasındaki çam ormanında uzun yürüyüşler yapıyor, öğleden sonra da denize giriyordum. Küçük sahil kasabası yavaş yavaş doluyor, dükkânlar ve pazar yerlerinde değişik tipler çevreyi renklendiriyordu. Akşamları çıkan imbat, pompalı gaz ocaklarında kızartılan patlıcan ve biber kokularını her tarafa dağıtıyordu.

Daha sonraları, her gün yüzmeye başladım. Serin ve tuzlu sularda saatlerce yüzüyordum. Sahil ince bir çizgi gibi kalana kadar uzaklaşıyordum. Göğün ve ıssız sula-

rın ortasında yapayalnız gücümü deniyordum. Bu hoş ve tehlikeli oyunu bazen geceleri de yapıyordum. Sahilin neşeli ışıkları puslu titreşimlerle gözden yitene kadar yüzüyor, lacivert gecenin içine serpiştirilmiş parlak yıldızların yalnızlığıyla bütünleşiyordum. Yaz böyle geçti.

Eylülün ilk haftasında İstanbul'a döndüm. Her şey yerli yerindeydi. Ama içimde anlaşılmaz bir yabancılık duygusu beni rahatsız ediyordu. Lisede bir yıllık bir kaybım olmuştu. Annem, Eyüp Lisesine kaydımı yaptırdı. Birinci sınıfı tekrar okuyacaktım. İsteksiz ve yılgındım. Geldiğimden birkaç gün sonra Saim Usta'yı aradım. Evindeydi. Beni, hiçbir şey olmamış gibi karşıladı. Ona her şeyi anlattım. Çay yapmıştı. Bana da bir bardak ikram etti. Okula yeniden devam edeceğimi duyunca çok sevindi. Bu arada, Ayvalık'ta okuduğum Yunan klasikler ve tragedyaları üzerine konuştuk. Bana çok güvendiğini söyledi. Ayrılırken, "Bazen, her şeye yeniden başlamak gerekir. Bu, seni yıldırmasın" dedi.

"Her şeye yeniden başlamak..." Bütün bir gün boyunca bu cümleyi düşündüm durdum. "Evet, her şeye yeniden başlamalıyım." Ya Liliyan? Onu çok özlemiştim. Okul başlayıncaya kadar çevrede dolaştım. Haliç'e yeni şilepler gelmişti. Sorduğumda, Ali İpar'ın el konulan gemileri olduğunu söylediler. Şilepler gri beyaz gövdeleri ile Haliç'in kirli sularında sıra sıra dizilmiş, verilecek cezayı bekler gibi duruyordu.

Eylülün ikinci haftasında okullar açıldı. Kendimi derslere ve spora vermiştim. Kırılan gururumu ancak böyle onarabileceğimi sanıyordum. En büyük dostum,

Saim Usta'ydı. Boş vakitlerimi onun yanında geçiriyordum. Benim için gerçek bir yaşam öğretmeni gibiydi. Onunla dostluğum arttıkça, ne kadar çok şeyi bilmediğimin farkına varıyordum.

Eyüp ve çevresi, gözle görülen bir şekilde hızla değişmeye başlamıştı. Bir zamanlar bomboş olan tepeler, gecekondu mahalleleri ile dolmuş, Anadolu ve doğu kökenli mahalleler oluşmuştu. Buralarda yaşayanlar adet ve geleneklerini beraberinde getirmesi sonucunda bir zamanlar sessiz ve sakin olan Eyüp, hızla gürültülü, karmaşık ve değişik insanların yaşadığı büyük bir taşra kasabasına benzemeye başlamıştı. Fener, Balat ve Cibali taraflarında oturan Rum, Yahudi ve Ermeniler de, değişen ortamla birlikte, yavaş yavaş buraları terk ediyor, yerlerine Malatyalı, Erzurumlu veya Bitlisliler yerleşiyordu. Birer ikişer kapanan Rum meyhaneleri yerlerini, kötü ve kalitesiz mallar satan taşra dükkânlarına terk ediyor; pazar yerlerinde dolaşan, alışveriş yapan insan tipleri, yadsınamayacak bir biçimde değişimi gösteriyordu.

Bir iki kez, ayaklarım beni Liliyan ile birlikte dolaştığımız yerlere götürdü. Bulgar kilisesinin bahçesinde ve eski okulun bulunduğu sokakta dolaştım. Yine Cibali tütün fabrikasının yorgun işçileri arasına karışarak Unkapanı Köprüsüne kadar yürüdüm. Artık daha olgun ve daha sakindim. Liliyan, benim gönlümde parlayıp sönen ilk tutku ateşiydi.

Tutkulu bir aşkın acıklı öyküsü olan Grazziella'yı bu sıralarda okudum. Olabildiğince romantik ve eşsiz bir aşkın bu güzel öyküsü, beni çok etkilemişti. Ancak ya-

şamın gerçekleri daha ağır ve hiç de o okuduğumuz düşsel güzelliklerdeki aşklara benzemiyordu. Ama yine de, ne yapsam, Liliyan'ın o tutkulu ışıltılarla dolu bakışları, kendine özgü konuşması ve lavanta kokan soluğunu unutamıyordum.

Bazen, onu görmek için duyduğum istek o denli büyük oluyordu ki, bu duyguyu bastırmak için gösterdiğim çaba ruhsal dengemi bozuyordu. Bunun sonucu, saldırgan ve çok öfkeli davranan biri olmuştum. Ne pahasına olursa olsun, Liliyan'ı görmemeye kararlıydım. Bu korkunç direnişim, o yangın gecesine kadar sürdü.

Evimiz, Eyüp'ün yamacındaydı. Bu nedenle tüm Haliç'i ve çevresini Unkapanı köprüsüne kadar görmek mümkün oluyordu. Daha eve yeni gelmiştim ki, yangını fark ettim. Nemli kış karanlığında alevler bir korku filminin sahnelerini andırırcasına gökyüzünü aydınlatıyor, siren sesleri ve garip bir uğultu bulunduğumuz yere kadar geliyordu. İçeriye girdim. İçimde yoğun bir sıkıntı ve tedirginlik vardı. İçeride daha fazla duramayıp tekrar dışarı çıktım. Yangının alevleri giderek çevreye yayılıyordu. Dikkatle bakınca, yangının Fener tarafında olduğunu gördüm. Büyüyen yangınla birlikte içimdeki dehşet duygusu da büyüyordu. Daha fazla dayanamadım. Evden fırlayıp koşmaya başladım. Sokaklar, caddeler, araçlar, insanlar, bağrışmalar, havayı kaplayan is ve duman kokusu arasından Fener'e kadar koştum.

Hiçbir şey hissetmiyordum artık. Yangın alevlerinin aydınlattığı gökyüzünün altında, her şey bir sessiz filmin görüntüleri gibiydi. Alevlerin yuttuğu evlerden

yükselen çatırtılar ve çılgınca haykıran insanların sesleri duyulmuyordu. Ter içindeydim. Çevremdeki koşuşan, ağlaşan insanlardan sıyrıldım. Polis, Fener ve çevresini çember içine almıştı. Mahalle boşaltılıyor, ancak kimsenin içeriye girmesine izin verilmiyordu. İçimde büyüyen paniğin seline kapılmıştım. Polis çemberini geçip Liliyan'ın oturduğu kesime doğru koştum. Havadaki zehir dolu duman ciğerlerimi yaktı. Önümden, yanımdan koşanlar bana çarpıyor, bazen yere düşüyordum. Yangın sokağın ucuna doğru, bir Ortaçağ ejderhası gibi çevresine yayılıyordu.

Liliyan, kapının önündeydi. Sokağın ucundaki yangının aydınlattığı yüzünde, alevlerin ürkütücü dehşeti vardı. Genzimden boğazıma ve ciğerlerime dolan zehirli duman yüzünden kusacak gibi olmuştum. Ona seslenmek istedim ama sesim çıkmadı. Nefesim kesilmişti. Aniden döndü. Uçuşan siyah saçlarının arasından yangının çatal dilimli alevlerini gördüm. Gözleri kocaman açılmıştı. Başını iki yana salladı. İnanamıyor, daha doğrusu benim olduğuma inanmak istemiyor gibiydi. Ellerini iki yana açtığında, uzun paltosunun altından yeşil kazağı ve siyah eteği göründü. Ellerini indirdi, iki adım attı ve başını geriye çevirdi. Açık duran kapıda annesi görünmüştü o sırada. Yeniden bana doğru döndü. Yanına koştum. Bana sarıldı. O an sesleri duydum. Bağrışmalar, sirenler, haykırışlar, çığlıklar, alevlerin yuttuğu binaların çatırtıları ve Liliyan'ın kulağıma değen dudaklarından çıkan ılık ve titrek sesi.

Kollarımın arasındaki gövdesi sarsılıyor, dizleri titriyordu. Yitip giden benliğim, onun benliği ile buluştu.

Varlığından bu kadar mutluluk duyduğum hiçbir şey yoktu. Ona sımsıkı sarıldım.

Yitip giden ben miydim bu siyah dumanların arasında, yoksa o muydu bilmiyorum. Ama beni buraya getiren alevlerin çağrısıydı hiç kuşkusuz. Ve o yangını, mutlaka, tutkuların o karşı konulmaz ateşi başlatmıştı.

Biraz sonra yangının sesleri yeniden geri geldi. Liliyan, ıslak gözlerinde dans eden alevlerle kutsal bir Mecusi rahibesine benziyordu. Ve ben de biliyordum ki, bu korkunç Fener mahallesi yangını, uykudaki gizli tutkularımı yeniden tutuşturmuştu. Büyük bir bencillikle Liliyan'ın bir rahibe gibi, bütün sevgisini ve tutkusunu bana adamasını istedim. Ruhunun varlığı sadece bana bağlı olmalıydı. Duygularımı tutuşturan tutku ateşi, varlığını sadece benden gelen esintiyle sürdürmeli; öyle ki, bu vahşi ve ilkel tutku yangını, bedenlerimiz toprağın soğuk varlığı ile örtüldüğü ana kadar devam etmeliydi. Ya da bu vazgeçilmez tutkunun tutuşturup yaktığı bedenlerimiz, ılık bir kül yığını haline dönüşene kadar sürmeliydi...

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

O büyük yangınla birlikte alevlenen tutkularımız, bizi yeniden bir araya getirmişti. Sona erdiğini zannettiğim Liliyan ile ilgili her şey, eskisinden çok daha güçlü bir şekilde bütün benliğimdeydi şimdi. Liliyan da tıpkı benim gibiydi. Daha bir güzelleşmiş ve büyümüştü. Yeni baştan, yaşamımın bütün anlarına gelip yerleşirken, içimdeki bu gizli yangının beni endişelendirmeye başladığını hissediyordum.

Şöyle veya böyle, bu kaçınılmaz ilişkinin baş döndüren güzelliğini, onunla birlikte paylaşmak çok hoştu. Yine, eskiden olduğu gibi her hafta sonu beraberdik.

İkimizin de dersleri iyiydi. Bu yüzden sınıflarımızı rahatlıkla geçtik. Okulların tatile girdiği o ilk hafta içinde Liliyan ile Büyükada'ya gittik. Yaz çok erken gelmişti. Ada sessiz ve sakindi. Liliyan, lacivert üzerine beyaz puanlı elbisesi, uzun siyah saçları ve buğday renkli teni ile her zamankinden çok daha güzeldi. Baharın neşeli uyanışı, onu daha da güzelleştirmişti. Şakalar yapıyor,

gülüyor ve arada bir yüzüme öpücükler konduruyordu. Çamların serin gölgesinde oturup denizi seyrettik. Ağır ağır giden beyaz vapurlar, yüklü şilepler, petrol tankerleri yukarıdan küçük bir oyuncak gibi görünüyordu. Sonra sahile inip dolaştık. Uzun zamandır, böylesine yakın olmamıştık birbirimize. Kırmızılı, mavili, beyazlı sandalların bulunduğu küçük iskeleye indiğimizde Liliyan, bir sandalcıyla konuşmaya başladı. Sonra bana dönüp "Sandala binip dolaşalım mı?" diye sordu. Adaya gelirken, ikimizde içimize mayolarımızı giymiştik. Sandalla dolaşıp açıkta biraz yüzeriz diye düşündüm. Liliyan'ın konuştuğu adam, bize en iyi sandallardan birini verdi. Adanın serin gölgelerinden uzaklaşarak denize açıldık. Liliyan, mavi sulara dalıp çıkan küreklere gözlerini dikmiş, küreğe her asılışımda "Hadi hadi" diye tempo tutuyordu. Sahilden oldukça uzaklaştık. Kürekleri bırakıp soyundum ve sandalın kıyısında kendimi denize bıraktım. Tuzlu, serin su ve yosun kokusu beni kendimden geçirdi. Uzunca bir süre sandalın açıklarına doğru yüzdüm. Bir ara dönüp geriye baktığımda, sandal kâğıt bir kayık gibi küçülmüştü. Liliyan'ı, güçlükle fark ettim. Telaşlanmış olacak ki, el kol işaretleriyle beni yanına çağırıyordu. Rüzgâr, sesini geriye götürdüğü için duyamıyordum.

Tekrar sandala doğru yüzmeye başladım. Epey yorulmuştum. Ancak sandalda bir tuhaflık vardı. Yaklaştıkça uzaklaşıyordu sanki. Daha hızlı yüzmeyi denedim. Ama sandalla aramızdaki uzaklık, bir türlü kapanmak bilmiyordu. Korkunç derecede yorulmuştum. Durup Liliyan'a seslendim. Eli ile küreği kaldırıp gösterdi. Kü-

reğin birini düşürdüğünü anladım. Bu yüzden de sandalı bir türlü yerinde tutamıyordu. Biraz dinlenip son gücümü toplayarak sandala doğru yüzdüm. Sandalla aramızdaki uzaklık santim santim azalıyordu şimdi.

Sandala sadece beş veya altı metre kalmıştı ki, bütün gücüm kesildi. Mideme saplanan bir sancı ile sarsıldım. Liliyan'ın yüzü bembeyazdı. Sandal hafif bir esinti ile yine benden uzaklaşıyordu. Sancımın geçmesi için suyun üzerinde hareketsiz bekledim. Liliyan, alelacele beyaz puanlı elbisesini çıkarıp suya atladı. Panik içinde bana doğru yüzmeye çalışıyor, bir yandan da bana doğru sesleniyordu. Boş kalan sandal, ikimizi de denizin ortasında bırakarak, ağır ağır kıyıya doğru sürüklenmeye başlamıştı.

Liliyan 7-8 metreyi güçlükle yüzerek yanıma geldi. Gözleri korkudan kocaman kocaman açılmıştı. Sancım giderek azalıyordu. Elimi uzatıp yanıma çektim. Suyun içinde titriyordu. Sandalı kendi başına bırakıp denize atlamasına çok kızmıştım. Ama onu yanımda görünce, tüm kızgınlığım geçti. Islanmış saçları onu daha da güzelleştirmişti. Biçimli çıplak omuzları ile onu ilk kez böyle görüyordum. Pekiyi yüzme bilmediği, suyun üzerinde acemice çırpınışından belliydi. Sandala doğru umutsuzca baktım. Artık ona yetişmem olanaksızdı. Sahilden epey uzak, denizin ortasında kalmıştık. Bana kalsa, kıyıya kadar rahatlıkla yüzebilirdim. Ama Liliyan bunu yapamazdı. Çevreye bakındım, aksi gibi, ne uzakta, ne de yakında bir tekne görünüyordu. Liliyan'ı arka üstü döndürüp başını tuttum. "Sakın korkma ve heye-

canlanma, olur mu" dedim. Başını sallayarak, "Olur" diye cevap verdi. Boşu boşuna yüzmenin bir faydası yoktu nasılsa. Böyle, bekleyebildiğimiz kadar suyun üzerinde durmaya karar vermiştik.

Dakikalar inanılmayacak kadar uzun ve geçmek bilmiyordu. Tek umudum, kıyıda sürüklenen boş sandalı birinin görmesiydi. Yoksa bu aptal maceranın sonu hiç iyi bitmeyecekti. Liliyan, bütün yardımlarıma rağmen iyiden iyiye yorulmuştu. Onu suyun üzerinde tutmak için harcadığım çaba yüzünden, ben de giderek halsizleşiyordum. Üstelik ikimiz de üşümeye başlamıştık. Deniz, her saniye biraz daha halsizleşen bedenlerimizi, derinliklerine çekmek için acele ediyordu. Rüzgârın etkisiyle irileşen dalgalardan fırsat buldukça, Liliyan'ı yatıştırıcı bir şeyler söylemeye çalışıyordum.

Önümüzde ansızın büyüyen bir dalga, korkunç sonumuzun iyice yaklaşmakta olduğunu haber verdi. Üzerimizi aşan dalgalardan kurtulduğumda, Liliyan'ı göremedim. İşte her şey bitmişti. Dehşetle etrafıma bakındım. Birbiri arkasına gelen dalgalardan başka hiçbir şey göremedim. Panik, her yanımı sardı. Delicesine bir güçle, bilinçsizce sağa sola yüzüyor, bir yandan da çılgınlar gibi haykırıyordum ki; biraz ileride, tuzlu suyun üzerine yayılmış siyah saçlar gözüme çarptı. Elimi uzatıp saç demetini bütün gücümle suyun üzerine çektim. Liliyan, suyun üzerine çıkınca gözlerini açtı. Bilinci henüz yerindeydi. Onu suyun üstüne yatırıp başını omzuma dayadım. Biraz sonra, öksürerek yuttuğu suları çıkardı. Gözleri kıpkırmızı olmuştu. Bir yandan ağlıyor,

bir yandan da eli ile beni itmeye çalışıyordu. Onu bırakıp gitmemi istiyordu.

İkinci büyük dalga da o sırada geldi. İkimiz birlikte, saydam bir su tabakasının içinde bir anda yitip gittik.

Liliyan'ın saçlarını bırakmadım. Üzerimizi örten kalın su tabakasının ağırlığı, ikimizi de, aşağıya indikçe koyulaşan maviliğe doğru sürüklüyordu. Ciğerlerimdeki hava bitmişti. Suyun içinde alacağım derin bir nefes, her şeyin sonu olacaktı. Başımı yukarı kaldırdığımda, bir pencereden içeri giren güneş gibi, ışık demetlerini gördüm. Suyun üstüne çok yakındım. Nasıl olduğunu anlamadan kendimi suyun üstünde buldum. Liliyan'ı suyun üstüne çektim. Yüzü bembeyaz ve hareketsizdi. Nefesim ve gücüm tükenmişti artık. Aklımdan, sıradan serüven romanlarındaki, şimdi yaşadığımız benzer durumlarda ansızın ortaya çıkan mucizeler geçiyordu. Romanların kahramanları, böylesine korkunç bir durumla karşı karşıya kaldıklarında bir kurtarıcı çıkagelirdi. "Ama gerçek yaşamda ne gelen vardı, ne de giden" diye düşünürken, bir motorun pat patlarını duydum. Pat patlar giderek yaklaştı, yaklaştı. Kırmızılı mavili bir sandalın burnu üzerimize doğru geldi. Önce Liliyan'ı çektiler, daha sonra da beni. Basit bir gezinin kâbusa dönüşmesine ramak kala, bu kurtuluş beni çılgınca sevince boğdu. Sandala çıkarırken Liliyan'ın gövdesinin buz gibi olduğunu hissetmiştim.

Ermeni sandalcı, Liliyan'ı kusturdu, sonra da eski bir battaniyeye sardı. Liliyan, arada bir utangaç ve kaçamak bakışlarla bana bakıyordu. Kıyıya gelene kadar, bembe-

yaz yüzü yavaş yavaş eski haline dönmeye başlamıştı. İskelede birikmiş kalabalığın meraklı bakışları altında, Ermeni sandalcının küçük kulübesine gittik.

Yıkık dökük kulübenin içi karmakarışıktı. Sağa sola atılmış eşyalar, bir köşede tahta masa ve üzerinde eski bir battaniye bulunan bir yatak vardı. Liliyan, yatağa uzandı. Heyecanı yatışmıştı. Tek göz kulübenin ortasındaki teneke sobanın kenarındaki kırık bacaklı bir sandalyeyi yatağın kenarına çekerek oturdum. Yaşlı Ermeni sandalcı, Liliyan'a anlayamadığım bir şeyler söyleyerek çıktı. Battaniye, Liliyan'ın omzundan sıyrılmıştı. Buğday teni, yuvarlak omuzları ve ıslak mayosunun iyice belirginleştirdiği biçimli gövdesi, biraz önce yaşadığımız o korkunç kâbusu unutturdu. Islak siyah saçlarını arkasına topladı. İyice sakinleşmişti. Gözlerinin siyah derinliğinde bir çoban ateşinin yandığını fark ettim. Bakışlarında tuhaf ve gizemli bir değişim vardı. Konuştuğunda burnuma keskin bir lavanta kokusu geldi:

"Neden bırakmadın beni?"

Biraz önceki beyaz yüzü, şimdi ateşli bir hastanın sıcaklığı ile yer değiştirmişti. Yüzüne doğru eğilip lavanta kokusunu içime çektim:

"İstesem de bırakamazdım ki."

"Ya öyle mi? Peki neden?"

"Çok basit, beraberdik de ondan."

"Beni sen kurtardın."

Kollarını boynuma dolayıp beni uzun uzun öptü. Islak mayosunun altından bedeninin istekli çağrısını du-

yuyordum. Kapının gıcırtılı açılışı ile birbirimizden ayrıldık. İhtiyar sandalcı, ayaklarını sürüyerek masanın üzerinden bir şey aldı. Odanın ortasına yürüyerek etrafına bakındı. Ben de ayağa kalktım. Ermeni sandalcı eli ile köşeyi işaret ederek, "Elbiseleriniz orada" dedi.

Liliyan, başını salladı. Gidip elbiseleri aldım. Nedendir bilmiyorum, çabucak giyinip dışarı çıktım. İhtiyar sandalcı, bir şeylerle uğraşıyordu. Biraz önce bizi yutmak isteyen deniz, masum yüzlü küçük bir kız çocuğu gibi uyuyordu. O dehşet dolu dakikaları, bir an için yeniden yaşadım. Saydam su tabakasının altında, kendimi bir fanusun içindeymiş gibi hissetmiştim. Şu yaşlı sandalcı gelmemiş olsaydı, o şeffaf fanusun içinde boğulmuş olacaktık.

Sandalcının yanına gittim. Bembeyaz saçları ve derin çizgilerle dolu yüzü, kocaman elleriyle sıradan bir insandı. Yoksul ve sade yaşamını, gözlerden uzak yalnızlığı ile paylaşıyordu o yıkık dökük kulübede. Oysa ikimizin de yaşamını kurtarmıştı. Eğilip omzuna dokundum. Başını hafifçe çevirerek bana baktı. Güneşin ve tuzlu rüzgârın kavurduğu yüzü, binlerce çizgiyle doluydu. Elini tuttum. Bir kaya gibi sert ve pütürlüydü.

"Sağol" dedim.

Oldukça sakindi. Deneyimli ve sabırlı bakışları ile beni inceledi:

"Sen cesur bir çocuksun."

Dönüşte ikimiz de suskunduk. Ama ikimizin de kafası karmakarışıktı. Yangın gecesiyle başlayan büyük

dönüş ve adadaki serüven, Liliyan ve beni birbirimize daha da yakınlaştırmıştı. Hemen hemen her gün beraberdik. Bazı geceler, düşlerimde kendimi, adadaki o yaşlı sandalcının metruk kulübesinde görüyordum. Liliyan'ın ıslak mayolu gövdesi, çıplak omuzları, onu daha da çekici hale getiren uzun siyah saçları ve başımı döndüren arzu dolu gözleri düşlerimi süslüyor, uykularımı kaçırıyordu.

Sıcak yaz geceleri, bu düşler, kaçamak öpücükler ve gezmelerle geçti. Okullar açıldığında yine hafta sonları görüşmeye başlamıştık. Liliyan, gözle görülür şekilde serpilmiş, o çocuksu görünümünün yerini, esmer güzeli bir genç kız almıştı.

Yarıyıl tatiline yakın bir zamanda babası öldü. Fener'deki Ermeni kilisesindeki cenaze törenine ben de katıldım. Annesi ile birlikte siyahlar içindeydi. Durgun yüzü ve hüzünlü gözleri ile bir zamanlar sık sık gelip oturduğumuz bahçede beni karşıladı. Masif cevizden yapılmış ve pırıl pırıl parlayan tabut, biraz ileride duruyordu. Siyah giysiler içindeki kadın ve erkekler, sessiz bir bekleyişle gözlerini tabuta dikmiş, öylece duruyorlardı. Liliyan'ın babasını hiç görmemiştim. Sadece Karaköy'de küçük bir tornacı dükkânı olduğunu biliyordum. Annesine baş sağlığı dileyip kiliseden çıktığımda, iri taneli bir yağmur başlamıştı. Belirsiz bir sıkıntı içinde Liliyan ile tanıştığımız ortaokulun önünden geçtim. Duygularımın ve geleceğimin arasında kalmıştım. Liliyan, başka bir dünyaya aitti. Ama ikimizin de duyguları sadece bize ait değil miydi?

Babasının ölümü, Liliyan'ı çok sarstı. Çok neşesizdi. Bir süre sonra da iyice içine kapandı. Sadece, bazen bana bir şeyler söylemek ister gibi davranıyor, ama daha sonra anlaşılmaz bir nedenle vazgeçiyordu. Bu hali çok uzun bir süre devam etti. Bu arada, beklenmedik ve üst üste gelen iki olay, yaşamımın ilk acı deneyiminin, belleğime silinmeyecek bir şekilde yerleşmesine neden oldu.

Okulun son günleriydi. Akşamüstü, üç arkadaş bir sandalla Haliç'te dolaşıyor, bir yandan da gevezelik ediyorduk. Bir ara Haliç'e hapsedilen Ali İpar'ın şileplerinin arasından geçerek kıyıya yanaşmak istedik. O sırada art arda patlayan silah sesleri ile irkildik. Ne olduğunu anlayamadan kürekleri çeken arkadaşımız, bir çığlık atarak üzerime devrildi. Sırtı kan içindeydi. Ne yapacağımızı şaşırmış bir haldeydik, âdeta çılgına dönmüştük. Çevreden yetişenler bize yardım ederek sandalı kıyıya çektiler. Her tarafımız kan içindeydi. Sırtından kurşunlanan arkadaşımız, kucağımızda can verdi. Dehşet içindeydim. Daha biraz öncesine kadar yüzünde gülümsemesi hiç eksik olmayan arkadaşımız, cansız bir şekilde iskelenin ıslak ve çürümüş tahtaları üzerinde yatıyordu. Daha sonrası ise çok korkunçtu. Arkadaşımız, Ali İpar'ın gemilerini bekleyen bir bekçi tarafından, bizleri hırsız sandığı için vurulmuştu. Evet, bizi götürdükleri karakolda böyle söylediler.

Basit ve sıradan bir olaydı bu onların gözünde. Günlerce ağzıma bir lokma koymadım. Gözlerimin önünde can çekişen o ince yüzle dolaştım durdum.

İkinci berbat olay da, hemen arkasından geldi. Tek dostum ve her şeyimi anlattığım Saim Usta, bir gün ansızın ortadan kayboldu. Kime sordumsa, nereye gittiğini bilemediğini söylüyordu. Sonunda, onunla aynı vapurda çalışan bir arkadaşı, beni bir kenara çekip Saim Usta'nın tutuklanarak cezaevine götürüldüğünü söyledi. Nedenini sordum. Onun, kimseye zarar vermeyecek biri olduğunu biliyordum. Arkadaşı, "Siyasi olduğunu sanıyorum" demekle yetinerek benden uzaklaştı. Hiçbir şey anlamamıştım.

Saim Usta'dan da uzun zaman hiçbir haber alamadım. Neden sonra, bir gün çıkageldi. Onu tanımakta güçlük çektim. Çok çökmüş ve zayıflamıştı. Bana cezaevinde biraz hastalandığından söz etti sadece. Sessizleşmiş, içine kapanmıştı. Onu sık sık ziyaret ediyor, dostluğumuzu yeniden canlandırmaya çalışıyordum. O da, sonunda dayanamayıp her şeyi anlattı. Siyasi inançları ve bu yöndeki çalışmaları yüzünden tutuklandığını söyledi. Türkiye İşçi Partisi'ni, böylece ilk ondan duydum. Beni birkaç seminere götürdü. İlgim giderek artıyor ve durmadan okuyordum. Son sınıfa geçtiğimde, partinin gençlik kolunda görev almıştım. Bu yüzden, pazarları, eskisi gibi Liliyan ile buluşamıyorduk. Yılbaşına iki hafta vardı. Liliyan'daki huzursuzluk, her geçen gün biraz daha yoğunlaşıyor ve canımı sıkıyordu. O hafta sonu Pierre Loti'ye gittik.

Hava puslu ve soğuktu. Mezarlıkların arasındaki taş döşeli yoldan yürüdük. Koca yeşil servilerin yanında, salkım ağaçları çırılçıplaktı. Aşağıda, Haliç'in grileşen

sularında Eyüp ile Sütlüce arasında gidip gelen mavili kırmızılı sandallar, tam ortada da, her gün santim santim büyüyen bir ada görünüyordu. Buradan bakıldığında Haliç'in mistik bir güzelliği vardı. Ama aşağısı hiç de öyle değildi. Haliç'in etrafındaki tepelerde, gecekonduların sefalet içindeki görüntüleri, pislik dereleri, teneke damlı iş yerleri, kanlı artıkları Haliç'e bırakan mezbahalar, eski püskü kahveleri ile büyük bir hayal kırıklığının izlerini taşıyordu.

Oysa buralarda, bir zamanlar pikniğe gelir, yeşil çayırların arasında sarıpapatyalar ve gelincikler toplardık. Tepeler, yemyeşil ve bomboştu. Çevremiz ceviz ve ıhlamur ağaçları ile doluydu. Bizim bulunduğumuz bu yamaçta ise sadece beş ev vardı. Eski İstanbul'un yazlığı olan bu yer, şimdi mezarlıkların içine kadar gecekondu dolmuştu.

Liliyan yine suspustu. Tepeyi tırmanınca, Pierre Loti göründü. Liliyan, durup bana doğru döndü:

"Sizin ev nerede?"

Siyah paltosunun yakasını kaldırmıştı. Servilerin tepelerinden gelen rüzgâr, siyah saçlarını sağa sola savurdu. Elimle yan tarafı işaret ederek cevap verdim:

"Hemen şurada."

Başını çevirip gösterdiğim tarafa baktı:

"Beni evine götürsene."

Donup kaldım. Böyle bir şey, aklımdan hiç geçmemişti. O ise kocaman gözlerini bana çevirmişti. Tered-

düt içindeydim. Bakışlarındaki anlaşılmaz parıltı beni ürpertti:

"Tabii, neden olmasın."

Elini cebinden çıkarıp kolumu tuttu. Pierre Loti'nin yanından geçip bizim eve doğru yürüdük. Liliyan, hiçbir şey konuşmuyordu.

Bahçenin demir kapısını açtım. Yerler kurumuş yapraklarla doluydu. Çekingen adımlarla beni izledi. Bahçe sessiz ve hüzünlüydü. Ihlamurun çıplak dalları arasından puslu bulutlar ve Rami kışlasının ürkütücü silueti görünüyordu. Kapıyı birkaç kez vurdum. Liliyan, ayağı ile yerdeki yapraklarla oynuyordu bu sırada. Anlaşılan annem evde yoktu. Kapıyı açarak içeriye girdim ve elimle onu çağırdım. Yüzü iyice sararmıştı ama yine hiçbir şey söylemeden yanıma geldi. İçerisi serin ve nane kokuyordu. Önce koridor, sonra da mutfaktan geçip arka bahçeye açılan benim odama gittik. Arkamdan sessizce yürüyordu. Benim odama gelince, biraz rahatladı. Masanın üzerindeki kitapları ve duvarlarda asılı resimleri, büyük bir ilgi ile inceledi. Heyecanı yatışmıştı.

"Otursana."

Etrafına bakındı, sonra uzun paltosunu çıkarıp yatağın üzerine koydu.

"Annem evde değilmiş, oysa tanışmanı çok isterdim."

Bana bakarak gülümsedi.

"Ben de" diye cevap verdi.

Üzerinde daha önce görmediğim bir kazak vardı. Bol yakasının açıkta bıraktığı boynu, bana adadaki ihtiyar sandalcının kulübesindeki halini anımsattı. "Odan çok güzel" dedi ve sözlerini, "Ben de hep böyle olacağını düşünmüştüm." diye sürdürdü. Bunu söylerken, ayakkabılarını çıkarıp benim yatağıma uzandı. Pirinç topuzlu karyolanın üzerinde, esmer teni ve siyah saçları ile çok çekiciydi. Siyah beyaz filmlerinde büyük bir hayranlıkla izlediğim Ava Gardner'a benziyordu.

Yatağın etrafında dolaştım. Böyle bir şey aklımın ucundan bile geçmemişti. O ise ellerini başının arkasına koymuş, her hareketimi gözleriyle izliyordu. Uzun siyah eteğinin altında, biçimli gövdesinin hatları daha belirgindi. Yatağın ucuna iliştim. Elini uzatıp beni yanına çekti. Lavanta kokan soluğunu ve çarpan kalbinin kımıltısını göğsümde duydum. Siyah saçları, yastığın üzerine bir japon yelpazesi gibi açılmıştı. Dudaklarımı boynuna dayadım. Boyun damarlarının gizemli vuruşu benliğime aktı. Kollarını sırtıma doladı. Tıpkı, o saydam denizin derinliklerine beraberce sürüklendiğimiz öğleden sonrası gibi. Teni ıhlamur yaprakları gibi yumuşak ve pürüzsüzdü. Büyük bir dalga bizi derin sulara sürükledi. Kendimizi, serin maviliğin ve koyu yeşil yosunların arasındaki gizemli bir dünyanın, baş döndüren güzelliğine uzanan bir yolda bulduk.

Pencereden görünen salkım ve ıhlamur ağaçları gibi çırılçıplaktı duygularımız. Esmer teni, ince bir ter tabakası ile parlayan alnına dökülmüş saç demetleri, ona mistik bir güzellik veriyordu. Eğilip onu öptüm. Siyah

gözleri hafifçe buğulandı. Kocaman iki damla, yüzünden çenesine doğru ince bir iz bırakarak yuvarlandı, oradan da göğsüne parlak bir iz halinde ilerledi. Çenesi titriyordu şimdi. Ağlamak ile ağlamamak arasında bocaladı. Sesi titrek ve boğuktu:

"Amerika'ya gidiyorum."

Şimdi hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Yataktan kalktım. Söylediklerinin ciddi olduğunu biliyordum. Sarsılan omuzlarından tuttum:

"Ne zaman?"

"Noel'den hemen sonra. Amcam bizi yanına aldırıyor."

Yani, iki hafta sonra gidiyordu ve Liliyan'ı hiçbir zaman göremeyecektim. Yatağın ucuna oturdum. Öylece duruyordu. Çekici, davetkâr ve bir o kadar da masum. Onunla yepyeni bir tutkuyu paylaşırken, her şey bitmişti. Bundan sonrası, benim için, uzun bir yolculuk olacaktı. Onsuz, bu uzun yolu nasıl yürüyebileceğimi bilemiyordum.

Anladığım kadarıyla Liliyan, kendine bir veda töreni düzenlemişti. Yaşamını ve aşkını, unutulmayacak bir anı ile süsleyerek benden ayrılıyordu.

Bu çocukluk ve ilk gençlik tutkum, İstanbul'un sisli, yağmurlu ve yorgun bir pazar gününde sona erdi. Liliyan ve annesi Amerika'ya gitmeden bir gün önce onlara uğradım. Liliyan'ın yüzü bembeyazdı. Daha önce de geldiğim odada her şey yerli yerindeydi. Sadece duvardaki o ikona ile meşe ağacından yapılmış haç yerinde

yoktu. Odanın ortasında ise büyüklü küçüklü birkaç bavul ile kilim desenli bir el çantası dizilmiş bekliyordu. Liliyan'ın annesi, sessizce kapının girişindeki tahta sandalyeye oturmuş, gözlerini yere dikmiş, kımıltısız duruyor; Liliyan da, ayakta, sırtını duvara dayamış bana bakıyordu. Öyle konuşmadan durduk. Sıkıntıdan yüreğimin çarptığını duyuyordum. Arada bir, kesik bir iki sözcük havada uçuşuyor, sonra yine, sessizliğin o ağır havası hepimizi eziyordu. Ertesi gün pazardı ve Liliyan olmayacaktı. Onu artık hiçbir zaman göremeyecektim. Ağlamamak için kendimi zor tutuyordum. Ona o kadar bağlanmış ve alışmıştım ki, her şey onunla anlam kazanmıştı. Başka çareleri yoktu, biliyorum. Babası öldükten sonra, yapayalnız kalmışlardı. Amerika bir kurtuluştu onlar için. Benim ise gidecek hiçbir yerim yoktu. Şimdiye kadar olan yaşamım, onunla önem kazanmıştı. Her güzelliği onunla yaşamış ve hissetmiştim.

Daha fazla duramadım. Ayağa kalkıp annesinin elini sıktım. Başıma şiddetli bir ağrı saplanmıştı. Gıcırtılı merdivenlerden çabucak aşağıya indim. Kapının önüne geldiğimde, Liliyan, soluk soluğa bana yetişti. Delicesine boynuma sarıldı. Gövdesi kaskatıydı. Gece rutubetli ve serindi. Uzun süre öylece kaldık. O kendisine özgü lavanta kokusunu son defa içime çektim. Omzundaki şalı yere düşmüştü. Eğilip yerden aldım. Soğuk dudaklarına küçük bir öpücük kondurdum. Sessizce elini yüzümde gezdirdi.

Onu kapının önünde bırakıp gecenin rutubetli karanlığında rastgele yürüdüm. Eğri büğrü sokaklarda,

caddelerde sabaha kadar dolaştım. Sabahın ilk ışıkları, Haliç'in gri renkli cansız sularında, kendimi yorgun, bitkin ve bin yıl birden yaşlanmış olarak köhne bir kahvede buldum.

Bedenim ikiye bölünmüş ve diğer yarısı yok olmuştu. Görünmez bir yaratığın korkunç gölgesi üzerimdeydi. Sırtımda ürpertiler, başımda ve midemde dayanılmaz kramplar yüzünden, sandalyenin üzerinde iki büklüm duruyordum. Kirli ve tuzlu pencere camlarından, ince bir sicim gibi yağan yağmur, şeritler halinde yere süzülüyor; yakalarını kaldırmış; avurtları çökmüş tütün işçileri hızlı adımlarla Cibali'nin bozuk sokaklarına doğru gözden yitiyordu.

Her şey yerli yerindeydi işte. Tütün balyası taşıyan mavnalar, kereste depoları, salyangoz ayıklayan kadınlar, Niğdeli hamallar, şu karşıdaki Rum meyhaneci, oturduğum bu hamal kahvesi, eskisi gibiydi. Ama Liliyan yoktu. Fener'deki o eski ev bomboştu. Pazarlar, yine pazar olacaktı ama Liliyansız. Esmer teni, siyah saçları, lavanta kokan soluğu ve hafif sekerek yürüyüşünü düşünüce içim hüzünle doldu.

Ansızın aklıma geldi. Bu gece partinin afişlemesi vardı. Hem de bu bölgede. Kahve iyice dolmuştu. İş bekleyen hamallar, sessizce kapıyı gözlüyordu. Eve gidip uyumam lazımdı. Dışarıda inceden yağan yağmur iyice hızlanmış, caddede küçük derecikler oluşturmaya başlamıştı bile. Cibali iskelesinden vapura binip Kasımpaşa'ya geçtim. Saim Usta, daha önce çalıştığı şehir hatlarındaki işinden, tutuklandığı için çıkarılmıştı. O da,

eski bir kosterde, makinist olarak iş bulmuştu. Çoğunlukla bu gemide yatıp kalkıyordu. Parti içinde de önemli bir yere gelmişti. Gemide onu bulduğumda, yağmur içime kadar işlemişti. Beni, makine dairesindeki mazot sobasının karşısına oturtup üstüme bir battaniye verdi. İçerisi sımsıcaktı. Ona hiçbir şey anlatmadım. Biraz kendime geldiğimde, birlikte Şişli'deki parti merkezine gittik.

Geceyle birlikte, Unkapanı'ndan başlayarak bütün cadde ve sokakları afişlerle donattık. Bölgedeki afiş gruplarını ben yönetiyordum. Fener'in dar sokaklarında Çarşamba'ya çıkarken, ayaklarım beni, Liliyan'ın dün geceye kadar oturduğu evin önüne götürdü. Ev, karanlık ve sessizdi. Bana benziyordu. O da terk edilmişti. Dün gece boynuma sarıldığı kapının önünde, kırık bir saksının parçaları vardı sadece. "Şu evin kapısına bir afiş yapıştırın" dedim. Gruptakiler hayretle bana baktı. Ama ben tekrarlayınca, iki kişi, kapıyı zamklayıp afişi düzgünce yapıştırdılar. Herkese dağılmalarını söyledim. Sokakta, bir tek ben kalmıştım. Caddenin ucundaki sarı renkli sokak lambasının ışığı, kapıdaki afişin üzerindeki kırmızı güneşi bir an canlandırıp tekrar söndürdü. Belki de bana öyle geldi.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1970'li yılların ilk aylarında, okuduğum hukuk fakültesinden ayrıldım. Örgüt, güvenliğim için, bir süre gözlerden uzak bulunmam gerektiğini bildirmişti. Kentin banliyösündeki bahçeli bir eve yerleştim. Orada bulunduğumu, iki kişiden başka, hiç kimse bilmiyordu.

Çok yorgun ve sinirliydim. Korku ve dehşetin kol gezdiği, katliam ve işkencenin günlük yaşamın bir parçası haline geldiği bir zaman diliminin, ürkütücü yalnızlığı ile baş başaydım. Belirsiz geleceğin derin kaygılarıyla dolu günler, sinirlerimi daha da bozuyor, içimdeki umutsuzluğu besleyen bir canavar haline dönüşüyordu.

Aradan geçen onca zaman içinde, Liliyan'dan hiçbir haber alamamıştım. Bazen, geçmişte kalan o duygu fırtınasını benliğimde hissediyor, onu çok özlüyordum. Yitirdiğim, sadece Liliyan değildi. Çocukluk ve ilk gençlik yıllarımın o eşsiz duygularıydı. Kendime yabancı biri olmuştum. Siyasi inançlarım, bana ait ne varsa, hepsinin üzerindeydi. Ama ne yapsam, içimde her gün biraz daha

büyüyen yalnızlığa engel olamıyordum. Bana saygı gösteren arkadaşlarımın, bana bakan gözlerinde korku görüyordum. Katılaşan duygularım, beni saldırgan ve çevresine korku saçan biri haline getirmişti. Bu gergin ve amaçsız bekleyiş, 1971'in üçüncü ayında son buldu. Saim Usta'nın, bir hastanede ölmek üzere olduğunu haber almıştım. Akciğer kanseri, onu ölümün eşiğine getirmişti. Her şeyi bir yana bırakarak, hastaneye gittim. Sulusepken yağan kar, her tarafı vıcık vıcık yapmıştı. Kaçınılmaz bir kaderin çağrısına uyarak, hastanenin kirli sarı badanalı binasının önüne geldiğimde, yakalandım. Polis, çok önceden haber almış, gelmemi bekliyordu.

Acımasız bir gerçekle karşı karşıyaydım., derin bir yalnızlığın kuyusuna atılmıştım. Yılgın ve yorgundum. En kötüsü ise umutsuzdum. Birbirinin aynı olan yeknesak cezaevi günleri, sinsi bir hastalık gibi bilincimi ve direncimi kemiriyordu.

Zaman, en acımasız öğretmen. Sevgileri, tutkuları ve inançları ince bir toz tabakası ile örterken, yeni umutları da yeşertmeyi başarıyor. Aşırı hareketsizlikten ötürü, bir hayli kilo almıştım. Cezaevinde beni ziyarete gelen annemin dışında, hiç kimse ile görüşmedim. Annem içinde bulunduğum bu gerçeği, bir türlü kabullenemiyordu. Benim için kurduğu bütün düşleri, paramparça olmuştu. Uğradığı büyük hayal kırıklığı, onun bütün beklentilerini yok etmişti. Ne yazık ki bütün bunlar, ne benim içinde bulunduğum durumu, ne de onun yorgun yıllar sonunda bana bağladığı umutların yok olduğu gerçeğini değiştirebilirdi.

Yuvarlandığım bu karanlık kuyudan, beklenmedik bir şekilde ve çok değişik duygularla kurtuldum. 1974 yılında ilan edilen af sonucu serbest bırakıldım. O ilk özgür günün sabahında, kendimi bin yaşında biri gibi hissettim. Aradan geçen yıllar, dışarıda hiçbir şeyi değiştirmemişti. Oysa bendeki değişim o denli büyük ve ürkütücüydü ki...

Eve döndüğümde ilk gözüme çarpan, ıhlamur ağacı oldu. İri yeşil yapraklarının arasındaki sapsarı ıhlamur çiçekleri, ağacı dev bir bukete dönüştürmüştü. İçimde büyük bir boşluk vardı. Daha doğrusu, yaşama nereden başlamam gerektiğini bilemiyordum. Babam, beni inanılmaz bir olgunlukla karşıladı. Annem ise kırgın ve içine kapanmıştı. İlk günler sessiz ve durgun geçti. Eski arkadaşlarım birer ikişer geliyor, bahçede ıhlamur ağacının altında oturup uzun uzun konuşuyorduk. Dışarıda ise hayat, her şeyden habersiz sürüp gidiyor ve bu da en çok bizi şaşırtıyordu. Sanki bizim başımıza gelenler, hiç olmamış gibiydi. Onbinlerce insanın cezaevlerine doldurulması, sanki başka bir ülkede yaşanmıştı.

Uçsuz bucaksız bir yalnızlığa doğru sürükleniyordum yine. Geceleri kâbuslarla uyanıyor, gündüzleri ise tedirgin ve amaçsızca dolaşıyordum. Ölgün yaz günlerinin uzun, sıcak saatleri geçmek bilmiyor ve ben yitirdiğim bütün güzel şeyleri özlüyordum. Yine böyle uzun ve bıktırıcı bir yaz gününde eve döndüğümde, annem bana bir not bırakıldığını söyledi. Not, Liliyan'dandı.

Etrafımdaki kıpırtısız ve sessiz yaz havası, birden sarsıldı. Sararmış, uçuk renkli begonyaların göründüğü

pencereden içeriye serin bir lavanta kokusu doldu. Kendimi odama zor attım. Pirinç karyolama uzanıp gözlerimi kapadım. Açık duran pencereden, ıhlamur ağacının narin dallarına tünemiş kumruların hüzünlü seslerini dinledim. Unutulmuş sandığım geçmişin derinliklerinden gelen beklenmedik bir çağrı, bir alev dili gibi küllerin arasından uzanıp kanımı tutuşturmuştu. Zaman, yitik düşlerimi geri mi getirecekti acaba! Yoksa yine yeni bir hayalin peşinden mi gidecektim...

Gece uykusuz ve tedirgin geçti. Yatak bir lav ırmağı gibi gövdemi kavuruyor, soluduğum havadaki ağır lavanta kokusu ciğerlerimi yakıyor, başımı döndürüyordu. Uzun cezaevi günlerinde bile, bu denli berbat hissetmemiştim kendimi. Odanın beni boğan bu havasından kurtulmak için bahçeye çıktım. Bahçe serin ve sessizdi. Parlak yıldızlar, kendi yalnızlıkları ile baş başa, sonsuz karanlığın içinde, umutsuz bekleyişlerini sürdürüyorlardı. Siyaha boyanmış ağaçların yaprakları arasında dolaşan serin bir esintinin nemi, çıplak tenimi ürpertiyordu. O yangın gecesini anımsadım. Evden Fener'e kadar koşmuştum. Yokuş aşağı çamur sokaklardan, taşları sökülmüş kaldırımlardan, caddelere atılmış çöplerin üzerinden ve yangını seyredenlerin arasından geçerek ona ulaşmıştım. Ya şimdi neler hissediyordum, doğru dürüst bilmiyordum bile. Ama gidip onu görecektim.

Ertesi gün Hilton Oteli'ne gittim. Bana ilettiği notunda, burada kaldığını ve beni beklediğini söylemişti. Ağustosun ortası ve İstanbul bir cehennem gibi sıcak ve bir o kadar da yapış yapıştı. Otelin serin lobisinde bir süre dur-

dum. Güçlü klimaların serinlettiği salon, beni kendime getirmişti. Terli gövdem salonun serinliği ile ürperdi. Buraya gelmekle iyi yapmadığımın farkındaydım. "Onu gerçekten görmek istiyor muyum?" diye kendime sordum. Duygularım karmakarışıktı. Aradan o kadar uzun bir zaman geçmiş ve her şey o denli değişmişti ki...

Bir yanda, bu tereddütlü ve karmaşık duyguların etkisi; diğer yanda, beni geçmişime bağlayan en güçlü bağ arasında kalmıştım. Birini tercih etmem gerekiyordu. Lobinin kuytu bir köşesine gidip başımı ellerimin arasına aldım. Her şey gözlerimin önünden bir filim şeridi gibi yeniden geçti. Haliç'in kirli ve soğuk sularında o tahta haçı çıkardığım gün gözümün önüne geldi. Yaşlı Ermeni balıkçının yoksul kulübesindeki ıslak teni ve çıplak omuzları ile onu gördüğüm güne kadar her şeyi düşündüm. Sonra ıslak taş duvarlı hücreler, demir kafesler, kırmızı yakalı asık yüzlü yargıçlar, eriyip tükenen Saim Ustayı ve içimdeki bütün güzel duygularımı yok eden cezaevi günlerini düşündüm.

Yitirdiğim çocukluğum ve gençliğimin temiz kalan tek yanı Liliyan'dı. Yeni bir serüvenle bilincimde sakladığım bu tek güzelliği de kaybedersem, geçmişimden bugüne hiçbir şeyim kalmayacaktı.

Yumuşak bir elin parmak uçlarını omuzlarımda hissedince, başımı ellerimin arasından kaldırdım. Liliyan, tam karşımdaydı. İlk gözüme çarpan bakışları oldu. Ortaokulun o eski püskü sınıfında, onu ilk gördüğüm günkü gibiydi. Gözbebeklerinin derin siyahlığında karşı konulmaz bir tutkunun parıltısı ışıldıyordu. Üzerinde

çok şık bir elbise vardı. Saçları, usta bir kuaförün elinde biçimlendirilmiş ve kısaltılmış, tavandaki klima penceresinden gelen esinti ile hafifçe uçuşuyordu. Görünürde, biraz kilo almıştı. Belindeki parlak rugan kemere rağmen, o eski inceliği yoktu. Bu yüzünde de belliydi. Buğday renkli teni ise biraz daha esmerleşmişti. Bana uzattığı bakımlı elini tuttum. O da, saklamadığı büyük bir merakla beni inceliyordu.

Biz neydik? İki eski sevgili mi, iki eski arkadaş mı; yoksa geçmişimizin o saf ve güzel günlerini arayan iki insan mıydık? Ya da, her gün biraz daha kötüleşen bir dünyada paylaşılan güzelliklerin bir daha yaşanmayacak anılarının peşinde olan iki hayalperest miydik? Belki de hiçbiri değil, belki de hepsi.

Avucumda tuttuğum eli, nemli ve sıcaktı. Parmak uçları hafifçe titriyordu. Ani bir hareketle bana sarıldı. Genellikle büyük bir coşku duyduğu zaman böyle yapardı. Ellerimi beline doladığımda, kadınlaşan hatlarını içim burkularak hissettim. Bütün gövdesi titriyor, omuzları sarsılıyordu. Durgun bir göle atılan taşın neden olduğu halkalar gibi, zaman ikimizi de çok gerilere götürdü bir an. Aradan geçen yıllar, suyun üzerinde kaybolan titreşimler gibi uçup gitti. İkimiz de, liseli yılların baş döndüren tutkulu günlerine dönmüştük. Unuttuğum ve artık eskidiğini sandığım bütün duygularım, bir lav seli gibi damarlarıma akıyor; onu kollarımda daha çok sıkıyordum.

Ne kadar böyle kaldığımı anımsamıyorum ama kulağıma gelen o tanıdık ve kendine özgü sesi ile kendime geldim:

"Nefes alamıyorum. Biraz daha sıkarsan öleceğim galiba."

Kollarımı gevşettim. Hafifçe geri çekilip bana gülümsedi. O tanıdık gülüşü o kadar özlemiştim ki:

"Mehmet, sen neden böyle hiç değişmemişsin?"

Neşeli ve cıvıl cıvıldı. Yüzü, tarifsiz bir mutluluğun aydınlığı ile güzelleşmişti. Ondaki bu neşe, bana da geçmişti:

"Sen de biraz tombul kız olmuşsun."

"Ah doğru, çok mu kötü görünüyorum?"

Masum bir yüz ifadesi ile ellerini iki yana indirdi. Biraz endişeli bir şekilde, yanıtımı bekliyordu.

"O kadar da değil canım. Biraz kilo almışsın, hepsi o kadar. Üstelik sana yakışmış."

İşte, o baş döndüren ve her şeye bedel hafta böyle başladı. Odasına çıkıp üzerine ipek bir bluzla rahat bir etek giydikten sonra beraberce çıktık. İstanbul, öğle sonrasının kavurucu sıcaklığı ile pelte gibi olmuştu. İkimiz de anlaşmış gibi Eyüp'e gitmek istiyorduk. O, çocukluk yıllarımın sessiz ve sakin Altın Boynuz'u çok değişmişti. Kıyılardaki iskeleler iyice köhneleşmiş, Haliç'in suyu ise korkunç bir şekilde pislenmişti. Fener'de indikten sonra, şimdi eski evlerinde tümüyle Anadolu kökenli insanların oturduğu dar sokaklardan geçerek, Liliyan'ın evine gittik. Daha o zamanlar, eski olmasına rağmen, her zaman temiz ve bakımlı olan ev, şimdi neredeyse bir harabe halindeydi. Açık duran kapının önünde, üstü başı kir içinde, sıfır numara tıraşlı

iki çocuk oynuyor; balkonda ise rengârenk çamaşırlar uçuşuyordu.

Liliyan, bir süre evin önünde durdu. Gözleri irileşmiş ve buğulanmıştı. Kolundan tuttum. Sokağın sonuna geldiğimizde, başını son kez çevirip baktı. İki kristal gözyaşı yanağından süzülüp yere, tozlu kaldırıma düştü. Uzanıp yanağından öptüm. Tuzlu gözyaşı, yüzünde iki ince çizgi gibi parlayıp söndü.

Bulgar kilisesine, okula ve daha sonra da bize gittik.

Liliyan, o gece bizim evde, benim odamda kaldı. Bütün bir gece boyunca, birbirimize hiçbir şey sormadık. Sanki aramızda garip bir anlaşma vardı. Sadece doyumsuz bir özlemin o korkunç susuzluğunu birbirimizde gideriyorduk.

Esmer ve gergin teni ve daha da yuvarlaklaşan vücut hatları ile şimdi çok daha kadınsıydı. Olgun görünüşüne rağmen, ruhundaki açlık, biçimli gövdesinin her zerresine sinmişti.

Lacivert geceyi aydınlatan dolunayın gümüşi ışıkları, onun esmer tenini gizemli bir maviliğe boyamıştı. Saçları, çırpınan bir serçenin kanatları gibi parıltılar saçıyor; terli vücudundan yayılan lavanta kokusu, odadan taşıp eve, oradan da bahçedeki çiçeklere siniyordu. Karyolanın pirinç topuzları, gümüşi ışıkların büyüsüyle odanın içinde birer yıldız haline dönüşmüştü. Bu yıldızların arasında, sonsuzluğa uzanan bir denizin uçsuz bucaksız derinliklerinde kaybolan iki denizci gibiydik.

Ruhumdaki fırtına dinmişti sanki. Şimdiye kadar hissetmediğim şekilde dingindim. Issız bir sahilin serin

kumlarında, tüm gözlerden uzak, Liliyan'la birlikte olmanın tadını çıkarıyordum. İçinde bulunduğum belirsizliğin elle tutulur tek gerçek yanı, ona duyduğum sevgiydi. Belki de bu, benim için sevgiden çok, bir zaaftı. Ama yaşamımı anlamlı kılan ve beni hiç bir şeyin mutlu etmediği kadar mutlu eden tek gerçekti.

O ve ben, sonsuz gecenin derinliklerinde buluşup ıssız bir sahilin serin kumsalına ulaştığımızda sabah olmuştu. İnce beyaz çarşafın altında küçük bir çocuk gibi kıvrılmış uyuyordu. Pencereden içeriye düşen ışık demeti, dağınık saçları arasından yüzünün hüzünlü çizgilerini daha bir belirginleştiriyordu. Eğilip yüzünü inceledim. Bir gün önce fark etmediğim derin çizgileri görmem beni şaşırttı.

Gözlerinin altındaki gölgeler daha da koyulaşmıştı. Tam tamına, sekiz uzun yıldı aradan geçen zaman. Tedirgin, sancılı ve yılgın geçen sekiz uzun yıl. Boynu ve omuzları, eski genç kız çizgilerinin zarifliğinden çok şey kaybetmese bile, fark edilir şekilde değişmişti. Yüzünü kapatan saçlarını iki yana topladım. Sakin ifadeli yüzünde, o ilk gençlik yıllarının izlerine baktım. Düzgün burnu ve biçimli dudakları hiç değişmemiş, o günlerdeki gibiydi. Göğsü dingin ve ölçülü soluklarla inip kalkıyor, yüzünün sağında yeni oluşmuş derin bir çizgi, arada bir seyriyordu.

Yüzüne iyice yaklaşıp soluğunu dinledim. Sıcak nefesi yine lavanta kokuyordu. Derin bir nefes alıp kalktım. Odanın büyük penceresini ardına kadar açtım. Sabahın nemli serinliği, bir anda odayı dolaşıp çıplak tenlerimizi

ürpertti. Liliyan, yattığı yerde huzursuzca kıpırdandı. Ayaklarını toplayarak karnına çekerken gözlerini açtı.

Pencerenin yanında durmuş onu seyrediyordum. Benim tarafa dönerek gülümsedi. Saçları yüzüne düşmüştü.

"Çok mu berbat görünüyorum?" diye sordu.

Utanmış gibi elleriyle yüzünü kapadı.

"Bence, tam tersi çok güzelsin."

Ellerini yüzünden çekmeden cevap verdi:

"Sen yalancı bir çocuksun."

Yanına yaklaşıp ellerini tuttum ve yüzünden çektim. Yüzünü bana doğru uzatıp başını omzuma dayadı. Saçlarını okşadım. Bana iyice sokuldu. Gövdesi, tüm sıcaklığı ile kollarımın arasındaydı. Çenesinden tutup biçimli dudaklarından öptüm.

İkinci gün, Büyükada'ya gittik. Vapur, Fenerbahçe burnuna doğru ilerlerken, güverteden uzun uzun İstanbul'un o kendine özgü siluetini seyretti. Dirseklerini güvertenin demirlerine dayamış, gözleri dalıp gitmişti. İnce ipek bluzu bir kelebek gibi çırpınıyor; vücuduna yapışan eteği, kadınsı hatlarını olanca güzelliği ile gözler önüne seriyordu. Boğazın üzerinden gelip vapuru kovalayan serin rüzgâr, saçlarını dört bir yana savururken, uskurun kaynattığı suların üzerinde, birkaç martı çığlıklar atarak dolaşıyordu.

Hafta arası olduğu için vapur neredeyse bomboştu. Büyükada, henüz bozulmamış sessizliği ile karşıladı bizi. Sahil boyunca yürüyerek iskeleye geldik. O ihtiyar Ermeni sandalcı, artık yoktu. Yine de iskelenin

ucuna kadar gidip çürümüş ve ıslak tahtaların üzerine oturduk. İkimiz de, belleğimize kazınan o serüveni düşünüyorduk.

Zaman, mutlulukların ve güzelliklerin acımasız düşmanı, yitip giden en güzel anları bize unutturmak için acele etmez. Nasılsa her şey ondan yanadır. O, pusuda, günlerin, haftaların ve yılların geçmesini büyük bir sabırla bekler durur.

Anılar, bu uzun yolculuktan yorgundur. Her geçen yıl zamanın dostudur. Sisler, ilerleyen zamanla birlikte yoğunlaşır ve geçmişi örter.

Ada çamların arasındaki yoldan tepeye tırmandık. Eski bir kilise yıkıntısının yerlere yayılmış taşları arasından geçtik. İkimiz de yorulmuş ve terlemiştik. Yemyeşil bir ceviz ağacının altına geldiğimizde, terden sırılsıklamdık. Adayı çepeçevre saran denizin rengi, buradan büyülü bir mavilikte görünüyordu. Liliyan, kendini ağacın dibindeki yeşil otların üzerine attı. Ben de yanına uzandım. Çevrenin koyu yeşil yaprakları arasından, göğün türkuaz rengi bir görünüp bir kayboluyordu.

İkimiz de, ağacın koyu gölgesinde sessizce yattık. Çok uzun bir süre hiç konuşmadık. O ve ben, paylaştığımız her şeyi yeniden düşünüyorduk. Burnuma, üzerinde yattığım otların kokusu doluyor, sıcaktan ısınmış gövdem, toprağın dingin sessizliğinde yavaş yavaş soğuyordu. Birbirimize söylemek istediğimiz o gerçekten, ikimiz de kaçıyorduk ama eninde sonunda, kaçınılmaz olan o gerçeği konuşmamız gerekecekti.

Akşamüstü vapura binerek, İstanbul'a döndük. Yorgunluğun ve o ceviz ağacındaki sessiz saatlerin yol açtığı garip bir suskunluk girmişti aramıza. Hilton'a gittik, üstünü değiştirdi. Akşam yemeği için onu Kumkapı'ya götürdüm. Salaş bir balıkçı meyhanesinde, kömürde kızartılmış lüfer ve beyaz şarap içtik. Gürültülü ve sigara dumanı ile dolu küçük meyhanede, Liliyan yine eski neşesine kavuştu.

Ama ben tam tersi sıkılmıştım. Meyhane, 1960'lı yılların Türk Filmlerin de sık sık görülen sahnelere benziyordu. Çiçek satan kız çocukları, günün moda şarkılarını çalıp söyleyen çalgıcıların gürültüsü, sarhoş müşteriler ve küçük salonu göz gözü görmez hale getiren yoğun sigara dumanı yüzünden başım ağrıyordu.

Gece yarısına doğru meyhaneden çıktık. Sahil yolu ıssız ve sakindi. Mendirekte birbirine yaslanmış balıkçı tekneleri, tek tük ışıklar karanlık suların üzerinde duygulu titreşimlerle yanıp sönüyordu. Liliyan biraz sarhoş olmuştu. Kolunu belime doladı. Sahil boyunca uzanan beton yoldan, Cankurtaran'daki deniz fenerinin yanına kadar yürüdük. Dolunay, tam Selimiye Kışlası'nın üzerindeydi.

Liliyan, "Yoruldum" diyerek beton setin üzerine oturdu. Caddeyi aydınlatan parlak sarı ışığın altında, yüzü daha bir solgun görünüyordu. Başında durup bekledim. Oturduğu yerden uzanıp elimi tuttu.

"Hadi gidelim. Bu gece de bende kal."

Hilton'da kaldığı odaya çıktığımızda, içecek bir şeyler söyledi. Odanın penceresinden, Üsküdar sırtlarının karanlığı ile Boğaz'ın girişinde titreşen binlerce ışık görünüyordu.

Pencerenin camına yansıyan görüntü dikkatimi çekti. Kendime karşı yabancılaşmıştım. Benim burada ne işim vardı? Bu yaptığım doğru bir şey değildi ve ben bu anlamsız serüvenin baş aktörüydüm. Pencerenin camına yansıyan ikinci görüntü gözüme çarptı. Liliyan, elindeki içki bardağı ile kapıya yaslanmıştı. Biraz önceki o neşeli kadın gitmiş, onun yerine karmakarışık duyguların arasında çırpınan bir kadın gelmişti.

Elindeki içki dolu bardağı bir solukta bitirdi ve hemen yenisini doldurdu. Marmara'dan Boğaz'a dev bir tankerin silueti süzüldü. Gitmekle kalmak arasında tereddütteydim. Gece bir hayli ilerlemişti. Pencerenin camlarını açtım. Bu arada, masanın üzerindeki viski şişesinin neredeyse yarıya inmiş olduğunu fark ettim. Liliyan berbat görünüyordu. Yüzü bembeyaz olmuştu. Elindeki bardağı aldım. Kolundan tutup banyoya götürdüm. Soğuk suyla yüzünü yıkamama hiç itiraz etmedi. Saçlarından boynuna akan serin su, biraz iyi gelmişti. Canım iyice sıkılmış ve sinirlerim bozulmuştu. Üzerindekileri çıkarmadan onu yatağa yatırdım. Tam gidiyordum ki, yataktan fırladı. Gözleri kocaman kocamandı:

"Nereye gidiyorsun?"

Tümüyle ayılmıştı sanki. Ama ben, buradan bir an önce gitmekten başka bir şey düşünmüyordum.

"İyi değilsin. Biraz uyu. Sabah seni ararım."

Yataktan kalkmaya davranırken, dizlerinin üstüne düştü. Koşup yanına gittim. Kendi kendine konuşur gibi, durmadan aynı sözcükleri tekrarlıyordu.

"Fener'e gideceğim, Fener'e gideceğim."

Kollarından tutup ayağa kaldırdım. Islak saçları yüzüne yapışmıştı, dudakları titriyordu. Bir an, beni tanımamış gibi baktı yüzüme. Bu hali beni çok ürkütmüştü. Sonra yüzünü bana yaklaştırdı. Gözlerinin derinliklerinden, o tanıdık parıltı yavaş yavaş büyüdü. Tıpkı, o kış gecesindeki korkunç yangın gibi, tutkulu alevlerle yeniden tutuştu bakışları.

Yıllar öncesinin o tutku ve aşk dolu genç kızı olmuştu yine. Onu kucaklayıp öptüm. Gövdesi yumuşak ve cansız gibiydi. Kolları iki yana sarkmış, öylece bana yaslanmıştı. Kucağıma alıp yatağa yatırdım. Tümüyle hareketsizdi. Ben de yanına uzandım. Halsiz eli elimi buldu. Parmakları soğuk ve titrekti. Bir süre sonra uyudu. Düzenli solukları bazen sıklaşıyor, bazen de uzun süre duruyordu.

Sabahın ilk ışıkları Üsküdar tepelerinin üzerinden içeriye dolarken, açık pencereden görünen mavi gökyüzünde, martıların başına buyruk çığlıkları kulaklarımda yankılar yaptı. Liliyan, gece yatırdığım gibi kımıltısızdı. Bir süre başında bekledim.Bir süre sonra gözlerini açtı. Daha sakin ve iyi görünüyordu. Eğilip biçimli dudaklarını öptüm. Kulağına eğilip gitmeyeceğimi söyledim. Kollarını boynuma dolayıp öylece kaldı. O lavanta kokusunu içime çektim. Yatağın kenarına oturup ellerini tuttum. Başını öne eğdi.

"Bugün ne yapalım? " diye sordum.

Yüzünü bana çevirerek:

"Çok kötüyüm. Beni affet."

Gözleri dolmuştu ve dudakları hafifçe titremeye başlamıştı. "Boşver, geçti" diye cevap verdim. Birden, iki eli ile boynuma sarıldı. Çabuk çabuk konuştu.

"Gel gidelim. Seninle olmak istiyorum. İtalya'ya gideriz. Her şeyi bırakalım. Param var ikimize de yeter. Roma'da otururuz. Sen de o kötü günleri unutursun."

Gözlerinden yaşlar boşanıyordu. Yataktan güçlükle ayağa kalktı. Saçları darmadağın olmuştu. Bana doğru bir kaç adım attı. Elini uzatıp kolumu sıkıca tuttu. Bir yandan da, iyice bozulmuş olan Türkçesiyle bir şeyler mırıldanıyordu. Beni çekerek, salondaki büyük aynanın karşısına götürdü. Sesi neredeyse çığlık çığlığaydı:

"Bak, burada ikimiz varız sen ve ben. Şu anda 25 yaşındayız. Ya daha sonra ki yıllar ne olacak?"

Bir an sustu ve yüzünü aynaya yaklaştırdı. Gözleri donuklaşmıştı. Kendi kendine mırıldandı:

"Daha şimdiden yaşlanıyorum ben. Şu halime bak. Yitirdiğim her şeyi burada bıraktım, en başta da seni, bu elimize geçen son fırsat, belki bundan sonra hiç görüşmeyeceğiz."

Aynada kendi yüzüne bakan gözlerini bana çevirdi. Aynanın gümüşi derinliğinden bana bakıyordu. Gözlerindeki o donuk bakışlar yumuşadı. Yine, o sevecen ve parıltılı bakışlarla bakıyordu bana şimdi. Aynanın için-

deki yüzü geniş bir gülümsemeyle aydınlandı. Ellerini saçlarına götürdü, aceleyle toplayıp atkuyruğu yaptı. Sesi neşeliydi bu defa:

"Sen aldırma bana. Biliyorum, sen buradan hiçbir yere gitmezsin. Benimki bir hayaldi işte. Unut gitsin."

Sevimli sevimli gülüyordu şimdi. "Bugün beni nereye götüreceksin?" diye sordu. Doğrusu bütün bu davranışları ve biraz önce söyledikleri beni serseme çevirmişti. Geceki çılgınlık nöbeti ve bu sabahki sözlerini anlayabilmiş değildim. Liliyan, içeri girip üstünü değiştirirken pencerenin önüne gittim. Pırıl pırıl bir yaz sabahının sakinliğinden bir nefes aldım.

İkimiz de henüz 25 yaşındaydık. İlk gençlik yıllarımızın baş döndüren tutkuları fazla gerilerde kalmış değildi ama yaşamımızda çok şeyler değişmişti. Ne o, ne de ben eskisi gibi değildik. Ben, daha yeni toparlanıyordum. Liliyan ise çok farklı bir dünyanın insanı olmuştu. Sekiz yıl sonra yeniden alevlenen tutkularımızın ardından yeni bir serüven, onun yaşamını berbat ederdi. Bense, bütün o kötü günleri unutup içimdeki kini gömerek, hiçbir şey olmamış gibi onunla yeni bir yaşama nasıl başlayabilirdim?

Kim bilir, Liliyan'ı belki de bir daha hiç göremeyecektim. Uzun yıllar sonra, içimi kemiren acı bir pişmanlık duygusu ile elimize geçen bu fırsatı bu kadar kolay harcadığım için kendimden nefret edecektim. Oysa Liliyan, şimdiye kadar yaşamımda sahip olduğum tek varlıktı. Tutkusu ve sevgisi ile benliğimde hissettiğim, geçmişimin olağanüstü günlerini paylaştığım tek güzellikti.

Belime dolanan bir çift kol, beni düşüncelerimden ayırdı. Liliyan, yine o ilk gördüğüm kadar bakımlı ve güzeldi. Duş yapmış, saçlarını büyük bir özenle taramıştı. Gözlerinin altındaki siyah gölgeler ise sihirli bir dokunuşla yok olmuştu. Muzipçe gülerek,

"Bugün nereye gidiyoruz bakalım?" diye sordu.

Eminönü iskelesinden, Boğaz vapurlarından birine bindik. Serin Boğaz esintisi altında eski vapur, bir o kıyıdaki, bir bu kıyıdaki iskelelere uğrayarak Beykoz'a kadar geldi. Liliyan sakinleşmişti. Dalgın gözlerle Boğaz'ın o kendine özgü güzelliklerini seyrediyordu. Başını omzuma dayamıştı. Ellerini kucağına kavuşturmuş, küçük bir kız gibi uysal ve sessizdi. Şehir hatlarının eski vapuru, oflaya puflaya Boğaz'ı çaprazlama geçiyor, yorgun argın iskeleye yanaşıyor ve bir süre soluklanıyordu. Sonra yine Boğaz'ın akıntılı sularına doğru yorgun gövdesini sürüklüyor, bir yandan da acıklı bir sesle istimini havaya bırakıyordu.

Boğaz'ın temiz ve serin havası, ikimizi de sakinleştirmiş ve yatıştırmıştı. İki sevgili, iki dost, iki kardeş ya da hepsiydik. Anadolu Kavağı'na geldiğimizde vapur, dönüş için uzunca bir mola verdi. Kıyıda, tahta direkler üzerin kurulmuş bir balıkçı meyhanesinde öğle yemeğini yedik. Bizimle birlikte gelen bir grup turist de, denize bakan pencerelerin yanına oturmuş, kendi aralarında gürültülü bir şekilde konuşuyor, bir yandan da ızgarada yapılmış palamut balıklarını iştahla atıştırıyorlardı. Liliyan ise dün gecenin aksine, dalgın ve iştahsızdı. Balığın ucundan bir parça aldı. Beyaz şarabı ise neredeyse tek

başına bitirdi. Nedense, ikimiz de pek fazla konuşmadık. Vapurun uzun uzun çalan uyarı düdüğü ile kalktık. Turistlerin arasına karışıp gemiye binerken, Liliyan, hemen yanı başımızda bizimle birlikte yürüyen turist çiftle bir şeyler konuşuyordu. Gemiye bindiğimizde Liliyan, turiste, bizim fotoğrafımızı çekmesini rica ettiğini söyledi. Güneşi karşımıza alıp güvertede poz verdik. Liliyan, kolunu belime dolayıp başını bana yaslamıştı. Turist deklanşöre bastı. Liliyan, bir şeyler yazıp turiste verdi. Ben de teşekkür ettim.

Gece, Beyoğlu'na Çiçek Pasajı'na gittik. Hep bilinen görüntülerdi. Çalgıcılar, akordeon çalan şişman madam ve daracık sokağı baştan aşağı saran keskin bir anason kokusu. Gece yarısına kadar oturduk. Liliyan, yine önceki gece gibi fazla içiyordu. Önünden arkasından hangi satıcı geçse durduruyor, bir şeyler alıp masaya koyuyordu.

Gece yarısına doğru kalktık. Liliyan yine sarhoştu. Bir arabaya binip otele döndük. Yol boyunca başını omzuma dayadı ve hiç konuşmadı. Yüzü bembeyaz olmuştu. Odasına çıktığımızda, midesinin bulandığını söyledi. Alnı boncuk boncuk terlemiş, elleri buz gibi olmuştu. Banyoya götürüp güçlükle yüzünü yıkadım. Hastalanmış bir küçük kız kadar uysal ve kaprissiz davranıyordu. Yatağa götürüp yatırdığımda, hiç itiraz etmedi. Odanın pencerelerini açtım.

İstanbul, yorgun bir yaz gecesinde sakin bir uykudaydı. Neler duyumsadığımı anlayamıyordum. Bu tuhaf ilişkinin adı neydi? Neyin peşindeydik? Geçmişte kalan

bir tutkunun mu, yoksa geleceği belirsiz bir serüvenin heyecanı mıydı bizi bu hale getiren? Dönüp Liliyan'a baktım. Yatağın içinde hafifçe doğrulmuş, beni seyrediyordu. Siyah saçları darmadağındı. Kocaman gözlerinde, pencereden görünen lacivert gecenin yanıp sönen yıldızları vardı. Gözlerinin altındaki hüzünlü gölgeler daha bir koyulaşmıştı. Yanına gittim:

"İyi misin?"

Her zamanki gibi, başını sallayarak iyi olduğunu anlatmaya çalıştı. Uzanıp burnuna bir öpücük kondurdum. Kollarını boynuma doladı. Yüzü buz kesmişti sanki. "Üşüyorum" dedi kulağıma. Yatağa uzanıp onu yanıma çektim. Bütün gövdesi titriyordu. Soğuk dudakları ile yüzümü defalarca öptü. Kalbi, göğsümün üzerinde delice çarpıyordu. Kesik soluğu, ağzımı bir lavanta kokusu ile serinletti.

İçim yanıyordu. Terden sırılsıklam olmuş gövdemle güçlükle yataktan kaltım. Pencereden içeriye, sıcak yaz gecesinin soluğu giriyordu. Banyoya gidip başımı musluğun altına soktum. Soğuk borulardan akıp gelen suyun taze serinliği, bu tutkulu gecenin baş döndüren büyülü havasından beni uzaklaştırdı. Saat, sabahın dördüydü. Odaya döndüğümde Liliyan, pencerenin yanındaydı. Pencerenin yanına koyduğu bir bardak içkiden büyük bir yudum aldı. Odanın içinde gergin bir titreşim hissettim o an. Odaya girdiğimi görünce, bana doğru döndü. Yüzü ter içindeydi, dudakları titriyordu. "Neyin var?" dedim. Sırtını pencerenin kenarına dayadı. Bardağı tutan eli, ürküntü verecek şekilde titriyordu. Ansızın ve hızlı hızlı konuştu:

"Bu sabah gidiyorum. Ayrıca sana söylemek istediğim iki şey var."

İçimden, "İşte, şimdi oyunun son perdesi oynanıyor" dedim. O, saçlarını titreyen elleri ile toplayarak konuşmasını sürdürdü:

"Sekiz yıl önce, Türkiye'den ayrıldıktan sonra, Amerika'da evlendim. Henüz iki yaşında olan bir kızım var."

Sustu. Yüzü altüst olmuştu. Titreyen ellerindeki bardak, yumuşak halının üzerine yuvarlandı. Gözlerinden yuvarlanan yaşlar, geceliğinin açık bıraktığı göğsüne damlıyordu. Benimse, biraz önce su içmeme rağmen ağzım kupkuru olmuştu. Hep, bir şeyler olacak diye bekliyordum. İşte yine yanılmamıştım. Yatağın kenarında duran gömleği giyerken, midemin bulantısı yüzünden iki büklüm oldum. Bir an önce, buradan çıkmaktan başka bir şey düşünemiyordum artık. Ama kapıya geldiğimde, yine son kez dönüp bakmaktan kendimi alamadım. Liliyan, pencerenin dibine çökmüştü. Dizlerini göğsüne dayamış, kollarını da bacaklarına dolamıştı. Siyah gözleri, sonsuz bir boşluğa çevrilmiş, öylece duruyordu. Beni görmediğini anladım. Kapıyı sessizce kapatıp dışarı çıktım. Hissettiğim tek şey, ölüm kalım arasında bir duyguydu.

Çöp kamyonları, İstanbul'un pisliklerini topluyordu. Hilton'un altındaki yoldan Dolmabahçe'ye indim. Boğaz'ın karanlık suları hırçın çalkantılarla Marmara'ya doğru akıyordu. Yüzümü, Karadeniz'in üzerinden gelen serin rüzgâra döndüm. Nemli ve soğuk hava, acılar içindeki ruhumun titreşen alevlerini yatıştırdı.

Sahildeki bir banka oturdum. Marmara'dan Boğaz'a giden balıkçı tekneleri, geceyi sarsan motor pat patları ile önümden geçti. Kırmızı yeşil fenerleri ağır ağır uzaklaştı. Üsküdar tepelerinin üzerinde şafağın kırmızılığı gökyüzünü aydınlatırken, sahillerden havalanan yüzlerce martı çığlık çığlığa denizin üzerine pikeler yaparak av peşine düşmüştü.

Cennetin büyülü kapılarından geçip kendimi tam bir cehennemin içinde bulmuştum. Hava iyice aydınlanmıştı. Güneş, tam Üsküdar'ın üstündeydi. Gözlerimi kapayıp yüzümü güneşe döndüm. Parlak ışıklar, binlerce kıvılcıma dönüşerek parçalandı.

Acaba, her şeyi bırakıp onunla gitse miydim? Kaçmak. İşte bu sözcükten nefret ediyordum. Hiçbir şeyden korkmuyorum. Bu yüzden de yaşamdan kaçmayacağım. İyi veya kötü, bütün gerçeklerle yaşamalıyım. Liliyan da, geçmişin o güzel günlerini süsleyen eşsiz bir düş gibi, benimle birlikte yaşayacak.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Ah, hain ve acımasız zaman. Ölgün sularında sürüklendiğimiz yalnızlık. Değişen dünyada önemini yitiren idealler ve tutkular. Derinleşen çizgilerin yaşlandırdığı genç yüzümüz. Neşesini yitirmiş geceleri, kederli bir güne bağlayan hüzünlü sabahlar.

Bir zamanlar, yaşamın neşeli cıvıltıları ile etrafa mutluluk saçan serçeler ve kumrular, bahçeyi terk etmiş. Çocukluğumun ve gençliğimin o büyülü günlerini yaşadığım ev, köhne yalnızlığı ile baş başa. Anılarımın sessiz hayalleri, tozlu pencere camından beni seyrediyor. Annem, babam artık yok. İkisi de Eyüp sırtlarındaki mezarlıkta, hüzünlü rüzgârların dolaştığı servilerin altında. Özlemlerini kalbine gömmüş bir ziyaretçiden başka biri değilim şimdi.

Sulu sepken yağan kar, Pierre Loti sırtlarını ve mezarları bembeyaz boyamış. Haliç gri yalnızlığı ile kışın hüzünlü sessizliğini paylaşıyor. Arada bir durup dinleniyorum. Yüzüme çarpan kar taneleri eriyip suya dönü-

şüyor. 36 yaşın durgunluğu, bilincimin isyanı ile çatışıyor. Ama öfkemin ve bilincimin yerli yerinde olması, beni sevindiriyor. Pierre Loti kahvesinin içi sıcak. Salonun dibindeki sobanın kapak sürgüsünden, yanan odunun alevleri görünüyor. İçeride benden başka kimse yok. Oda, çay ve taze odun kokuyor. Ahşap pencereden giderek irileşen kar tanelerini seyrediyorum. Bu anılar mezarlığı, bana tarifsiz bir hüzün veriyor. Bir zamanlar, baharın neşeli kıpırtıları ile delicesine tutkuların estiği kalbim, sonsuz yalnızlığı ile kederli bir bekleyiş içinde.

Liliyan ile buraya defalarca gelmiştik. Gergin dokunuşları ve tutkulu öpüşlerinin tanıklığı ile doluydu burası. Onu son gördüğüm günden bu yana, tam on yıl geçmişti. Çılgınca akan bir nehir gibi geçen o haftayı ve o son geceyi her şeye rağmen hiç unutmadım. Kendime hep "Neden onunla gitmedin ki?" diye sordum. Ama şimdi burada ve yapayalnızım. Anıların tutsağı olmuş bir adam.

Gri bulutlar, geceyi Kâğıthane üzerinden getiriyor. Sulu sepken yağan kar durdu. Dışarıya çıktım. Islak gövdeli ağaçların çıplak siluetleri arasından yeni yıla hazırlanan kentin parıltılı ışıkları göz kırpıyor. Köprü ışıktan bir şerit gibi, Haliç'i ikiye bölüyor. Küçük bir kırlangıç kümesi, telaşlı cıvıltılarla mezarlığın üzerinden, Haliç'in koyu gri boşluğuna atılıyor. Beyaz mezar taşları, her zamanki gibi, kederli yalnızlıkları ile sonsuz bekleyişlerini sürdürüyor. Kulağıma çok uzaklardan gelen bir ses adımı fısıldıyor. Bu, Liliyan'ın sesi. Soğuktan ürperiyorum. Ses adımı yineliyor. Ah bana ne oluyor?

Bilincimin bir yanılsaması mı acaba? Ama yok değil. İşte, yine aynı ses. Liliyan beni çağırıyor.

Bu, benliğimin kötü bir oyunu ama yine de etkileniyorum işte. Pierre Loti'nin bulunduğu tepeden aşağıya inen dar yolda yürüyorum. Rüzgârdan sallanan serviler, üzerime su taneleri serpiyor. Islak taşlar, kaygan ve güvensiz. Karanlık hızla artıyor. Nihayet Eyüp'teyim. Meydanı geçip Fener Patrikhanesi'ne doğru yöneliyorum. Her şey değişmiş. Adeta yabancılaşmış. Liliyan'ın oturduğu evin önünden geçiyorum. Ev ıssız bir karanlığın içinde, terk edilmiş, öylece duruyor. Kırık pencere camlarından içeriye giren karanlık, kederli bir yalnızlığın dolaştığı odaları hüzne boğuyor. Ayaklarım beni, Liliyan'la sık sık gittiğimiz o küçük Ermeni kilisesine götürüyor. Kapının girişindeki mumlardan bir tane alıp içeri girdim. En arkadaki sıralardan birine oturdum. İçerisi fazla kalabalık değildi. Benim önümde yaşlı bir Ermeni kadını, ileriki sıralarda da yedi sekiz kişi vardı. Meryem Ana heykelinin altında yanan bir dizi mumdan yayılan is kokusu, tütsünün kokusuna karışıyordu. Elimdeki mumu tahta sıranın üzerine bıraktım. İçerisi oldukça soğuktu. Paltomun yakasını kaldırdım. Bütün gövdemi tuhaf bir uyuşukluk sarmıştı. Kim bilir, kaç gecedir uykusuzdum. Kendi kendime, "Benim burada ne işim var?" diye sordum. Kilisenin ağır çanı vurdu. Bronz çanın titreşimleri, kulaklarımda yankılar yaparak dağılırken, oturduğum sıranın hemen yanı başına düşen bir gölgeyi hissettim. Ayaklarımı uzatıp geriye doğru yaslanırken biri yanıma oturdu. Sıranın üzerine bıraktığım mumu almak için elimi uzattığımda, başka bir

el elimi tuttu. Başımı çevirdiğimde donup kaldım, elimi tutan Liliyan'dı.

"Sonunda belleğim de bana ihanet etti. Bu gördüğüm gerçek olamaz" diye düşünerek, derin bir soluk alıp gözlerimi kapadım. Bu, belleğimi yanıltan hayallerimin bir yansımasıydı sadece. Başka türlü olamazdı. Ürpertiler içindeydim. Ama elimden gövdeme yayılan sıcaklık... Gözlerimi tekrar açtım. Evet, bu Liliyan'dı. Hem de yanı başımda. Aradan geçen on yılın o korkunç tahribatına rağmen gözleri hiç değişmemişti. Çok kilo almıştı. Uzun siyah saçları yoktu artık. Gözlerinin altındaki gölgeler daha belirgin ve büyüktü. Biçimli dudaklarının kenarlarındaki çizgiler ise inanılmayacak kadar derinleşmişti. Gülümseyişi yorgun ve yılgındı.

Elimdeki mumu alıp Meryem Ana heykelinin yanına gitti. Adımları ağır ve ürkekti. Mumu yakıp bıraktıktan sonra, yanıma geldi. Elini uzattı ve "Merhaba" dedi. Sesi boğuk ve çok kısıktı.

Kadere ve mucizeye oldum olası inanmazdım, ama Liliyan karşımdaydı. Bakımlı yüzü çok solgundu. Aradan geçen yılların tahribatı mıydı onu bu hale getiren? Uzun saçlarını bir hayli kısaltmıştı. Gözlerindeki yorgun ve yılgın bakışlar, bir yabancı gibiydi bana. Bir zamanlar zarif ve incecik olan gövdesi, büyük bir özenle dikilmiş ve oldukça şık bir kıyafetin içinde saklanmıştı. Beni en çok etkileyen gözlerinin altındaki derin gölgelerdi. Ustaca yapılmış olan makyaja rağmen, gözlerindeki o sonsuz hüznü daha belirgin hale getiriyordu bu koyu gölgeler.

Bana doğru uzattığı elini tuttum. Hava soğuk olmasına karşın, eli terli ve sıcaktı. Bir mucize miydi bu olup biten acaba? Elini elimde tutarken, yüzünde o tanıdık gülümseme yanıp söndü.

"Burada buluşacağımızı biliyordum" dedi.

Kesik kesik ve hızlı soluyordu. Kilisedekiler, hep bir ağızdan ilahi söylemeye başladılar. İkimiz de, susup başlarımızı öne eğdik. Göz ucuyla ona baktım. Başını hafifçe öne eğmiş ve gözlerini kapamıştı. Uzun ve gür kirpikleri birbirine karışmıştı. Mumların buğulu aydınlığında, minik kristal bir gözyaşı, bu gür kirpiklerden süzülerek sıranın üzerine düştü. Bu pırıltılar saçan minik kristali, diğerleri izledi. Yüzüne özenle yapılmış makyajı bozulmuş, ıslak çizgiler, derin dere yataklarına benzemişti. Ama o, hiçbir şeye aldırmıyordu. Ayin bittiğinde, kiliseyi dolduranlar birer ikişer yanımızdan geçmeye başladı. Sonunda kilisede ikimizden başka kimse kalmamıştı.

O da kalktı. Adımları ağır ve yorgundu. Yanmış mum, tütsü ve is kokan kiliseden dışarı çıktık. Kar yeniden başlamıştı. Hemen kapının önünde lüks bir araba duruyordu. Karanlığın içindeki bir karaltı kapıyı ardına kadar açtı.

Liliyan, elimi sıkıca tutarak beni arabaya çekti. Biraz sonra araba, su birikintileri ile dolu, köhne evlerin sıralandığı eğri büğrü sokakta ilerlemeye başladı. Otomobilin içi sessiz ve sıkıntılıydı. Liliyan, gözlerini ön cama dikmiş, sileceklerin muntazam aralıklarla temizlediği camın ötesinde yağan kar tanelerini seyrediyordu. Araba, Unkapanı'ndan Tarlabaşı'na yöneldi. Birden döndüm:

"Bize gidiyoruz."

Liliyan, arkaya yaslanarak gözlerini kapadı. Hızlı hızlı soluk alıyordu. Alnındaki boncuk boncuk terleri görünce, yan pencereyi araladım. İçeriye temiz bir kar kokusu doldu. Alnındaki terleri elimle sildim. Yüzü arabanın içindeki çiğ ışığın altında daha da beyaz görünüyordu. Araba durduğunda gözlerini açtı. "Nasılsın?" diye sordum. O da, bildik gülümsemesi ile "İyiyim ben" dedi. Türkçesi iyiden iyiye bozulmuştu. Arabadan güçlükle indi. Şoföre yarın sabah gelmesini söyledim. Asansöre bindik. Tam karşıdaki aynada, Liliyan'la göz göze geldik. Boğuk sesi, asansörün vınlamasına karıştı.

"Çok çirkinim artık" dedi.

Elini uzatıp aynadaki görüntüsünü kapattığı sırada asansör durdu. Dairenin kapısını açıp onu içeri aldım. Salonun ortasına kadar yürüdükten sonra, etrafına bakındı. Geniş pencereden Kalamış marinasının aydınlığında savrularak yağan kar görünüyordu. Pencerenin yanına gidip kürk mantosunu çıkardı. Çok kilo almıştı. Ellerini kavuşturup alnını pencereye dayadı. Bu inanılmaz karşılaşmanın şaşkınlığını henüz yenebilmiş değildim. Aklımdaki bin bir düşünce, dışarıdaki kar fırtınası gibiydi. Onu tanıdığım zamandan bu yana, tam 23 yıl geçmişti. Tutkunun, sevginin ve daha birçok duygunun kördüğüm olduğu 23 uzun yıl. Şimdi, ikimiz de orta yaşın durgun ve yorgun günlerindeyiz.

Yanına gidip omuzlarından tuttum. Gergin ve sıcak gövdesini bana yasladı.

"Sen hep iyisin. Yok, yanlış söyledim, hep yakışıklısın" dedi ve devam etti:

"Hatırlarsın değil mi, o yıl çok kar vardı. Eyüp'ten Fener'e bize kadar yürümüştün. Annemle ben, şaşırmıştık seni görünce."

Nasıl anımsamazdım o günü. Buğday tenli siyah saçlı sevgilim, beni görünce ne kadar şaşırmıştı. O konuşmasını sürdürüyordu:

"Annem, Türkiye'den ayrıldıktan bir yıl sonra öldü. O, doğduğu yerden ayrılmaya dayanamadı. Beni de zengin biri ile evlendirdiler. Kocam öldü geçen yıl. Çok büyük servet bıraktı bana. Ama yapayalnızım. Kızımdan başka hiç kimsem kalmadı. Artık hasta ve çirkin bir kadınım. Sadece geçmişe ait hayallerim var."

Alnında yine boncuk boncuk terler birikmişti. Kolundan tutup pencerenin yanındaki koltuğa oturttum.

Başını geriye atarak gözlerini kapadı. Yüzü ter içinde kalmıştı. "Camı açmamı ister misin?" dedim. Eli ile istemediğini ifade etti. Yanı başında oturup beklerken, bir yandan da elimle terli yüzünü sildim. Yüzü dolgun ve yumuşaktı. En önemli özelliği olan biçimli burnu ve dudakları fazla değişmemişti. Arkaya dayadığı boynunda, kalın bir damarın mavi çizgisi ve kıpırdanışlarını görebiliyordum. Kısaltılmış saçlarını okşadım. Bütün vücudu yay gibi gerilmişti. Elini başımın üzerine koydu. Kendine özgü şivesi ile mırıldandı:

"Ah Tanrım, bu kederli yolcuna neden bu kadar eza ediyorsun? Neden, söyle bana, neden?"

Dışarıya bakıyorum. Cıva buharlı sokak lambasının beyaz ışığında, iri kar taneleri dört bir yana savruluyor. İçimde tuhaf bir soğukluk var. Liliyan'ın sürekli tekrarladığı "Neden" sözcüğü, benim için hiçbir şey ifade etmiyor. Çünkü artık "Neden"lere inanmıyorum. Sadece, yaşamın kendi gerçeği var. Bu yüzden, nedenlerin ne önemi var ki?

Kendimi düşünüyorum. Yalnız ve mutsuzum. Bu yalnızlığımın ve mutsuzluğumun nedenlerini bilmem, neyi değiştirir ki? Geçmişte kalan güzelliklere gelince, onca kötü ve acılı yılların arasına serpiştirilmiş birkaç güzelliğe sığınmak, ne kadar gerçekçi olabilir? Özlemini çektiğimiz sayılı birkaç güzel anı için, çirkinlik ve kötülüklerle dolu yılları aramak ne kadar anlamsız.

Bir zamanlar yemyeşil olan Eyüp tepeleri, eski evler ve herkesin birbirini tanıdığı sokaklar, şimdi yok. Balat, Fener ve Cibali'de yaşayan Rum, Ermeni ve Yahudiler, buraları terk edip gitti. Kundura tamircileri, göçmenler, oyuncakçılar da yok. Her şey büyük bir değişim içinde. Peki, düşünebilmeyi denedik mi? O geçmiş yıllarda, insanlar daha mı iyiydi sanki? Ve her şey, şimdikinden daha mı güzeldi? Dostluklar ve arkadaşlıklar daha bir başka mıydı? Hayır, değildi. Gerçekte, hiçbir şeyin, şimdikinden bir farkı yoktu. Biz, sadece, geçmişin o tozlu anılarına sığınıp, yitirilmiş değerleri yüceltmeye çalışıyoruz. İhanet, pislik, ahlaksızlık ve daha bir sürü şey, yüzyıllardır vardı. Bundan sonra da olacak. Mutluluk, sadece kafamızda yarattığımız bir düş. Tıpkı, Liliyan ve benimki gibi.

Ah, bizi yanıltan hep hayallerimiz. Oysa gerçekler o denli farklı ki... Neden gerçekleri kendimize itiraf etmekten kaçınıp sadece geçmişin boşluğuna serpilmiş birkaç güzel kırıntıdan bahsederiz. Bir zamanlar tanıdığımız insanlar, birer iyilik meleği miydi acaba? Yoksulluğu ve hüznü hep birlikte paylaştığımız doğru muydu? Şimdi yitik yılların özlemi ile söz ettiğimiz insanların duyguları içten miydi?

Hadi, gerçekleri söyle benim yorgun bilincim. Çıkar, derinliklerde sakladığın o acı gerçekleri, bir bir sırala. Sırala ki, düşlerimizi süsleyen o güzel masalların, ne kadar yalan olduğu ortaya çıksın. Cezaevinden çıktığın günleri şöyle bir anımsa. O, yoksulluğun kol gezdiği mahalle halkının sana nasıl baktığını, arkandan neler konuştuğunu bir düşün. Zavallı Saim Usta; köhne Haliç vapurlarının kızgın makine dairesinde yitirdiği yıllarının karşılığını, pis bir hastane odasında can vererek öderken yapayalnızdı. Cenazesine bile gelmeye çekinmişlerdi.

Bize gelince... Liliyan ve ben, dört elle sarıldığımız o güzel düşün peşindeyiz hâlâ. O, bana çok yabancı bir dünyaya ait olmasına rağmen, ruhu hep banimle kalacak. Fener Patrikhanesi'nin o ağır bronz çanı, eski okulun pencerelerinde titreşimler yaparak vurduğu gün, Liliyan ruhunu bana vermişti. Liliyan, o günden beri bende olan ruhunun peşinde. Ama, onu hiçbir zaman geri vermeyeceğim. Çünkü geçmişten yana sahip olduğum tek şey, onun sevgisiydi.

Liliyan, benim için, bu sevginin, bu tutkunun simgesinden başka bir şey değil. Benim anılarımda, daha doğ-

rusu belleğimde o, hep ilk sevdiğim günkü gibi kalacak. Aradan geçen zaman, onu hiçbir zaman yaşlı, yorgun ve yılgın bir kadın haline dönüştüremeyecek.

Sokak bembeyazdı. Liliyan, başını omzuna dayamış, dışarısını seyrediyordu. Sakinleşmişti. Yüzüne dikkatlice baktım. Zengin ama yalnız bir dul kadın. Yeni bir dünyanın çok farklı değer yargıları ile geçmişin hüzünlü alacakaranlığı arasında bocalayan bir kadın. Geçmişi onu yaşama bağlayan ince bir köprü. Yılların ve yaşamın dayanılmaz gerçekleri karşısında, bu narin köprü daha ne kadar dayanabilir ki? Ama onu seviyorum işte. Değişen yüzü ve artık o güzel Liliyan'a benzemeyen bedeni, benim için hiçbir şey ifade etmiyor. Benim bilincimde uzun siyah saçları, biçimli burnu, kendine özgü konuşması, iri gözleri ve koyu buğday tenli gövdesi ile yaşıyor.

Pencerenin önünde uçuşan kar taneleri, yavaş yavaş azaldı. Liliyan elimi tuttu. Uzanıp onu öptüm. Ağzında, o her zamanki lavanta kokusu vardı yine. Saçlarını elimle geriye doğru attım. Alnında enlemesine iki çizgi ustaca yapılan makyaja rağmen belirgindi. Kocaman gözlerini bana çevirdi. Gözbebeklerinin siyah parlaklığında kendimi gördüm:

"İtalyan Lisesi'ne giden o Liliyan'a hiç benzemiyorum artık değil mi?"

Bakışları keder doluydu. Eğilip dudağının kenarından öptüm onu. Kollarını boynuma doladı. Göğsünün içinde bir güvercin kanat çırpıyordu sanki. Hafif terli alnını okşadım. Yıllar önce, Büyükada'da tırmandığımız tepeden denizi seyrederken de, yüzü böyle terliydi. Boy-

nundaki bir damar hafifçe kımıldıyor; pencereden içeri dolan cıva buharlı sokak lambasının donuk beyaz ışığı, Liliyan'ın yüzünde büyülü bir değişim başlatıyordu.

Alnındaki kırışıklıklar ve gözlerinin altındaki derin gölgeler kayboluyor. Siyah gözlerinde uçuşan o ilk günün tutkulu kıvılcımları, büyük bir yangının habercisi gibi. Sessiz ve sakin Kağıthane kırlarında boynuma sarılan o esmer güzeli, siyah saçlı, derin gölgeli bakışlı ortaokul öğrencisine dönüşüyor Liliyan... Sonra, benim eve gidiyoruz. Loş odalar ıhlamur çiçeği kokuyor. Pencereden salkım ve ceviz ağaçları görünüyor. Liliyan, atkuyruğu yaptığı saçlarını çözüyor. Uzun siyah saçları, pencereden içeri dolan ıhlamur ve salkım kokulu bir esinti ile savruluyor. Koyu yeşil kazağını çıkarıyor. Biçimli omuzları ve zarif gövdesi, odanın serinliğinde ürperiyor. Bakışlarında tutuşan alevlerin büyüyen küçülen dilimleri, benliğimi yakıyor. Esmer diri teni, pürüzsüz bir gül gibi dupduru ve el değmemiş. Parıltılı fildişi gerginliğindeki çıplak gövdesine dokunuyorum. Kollarını boynuma doluyor. Kalın dudaklarından ağzıma taze bir lavanta kokusu doluyor. Soluğu, dökümcünün potasında eriyen akkor demir gibi ciğerlerimi yakıyor. Saçları, yüzüme gözüme dolanıyor. Gözlerindeki yangın büyüyor. Alevlerin yalazları köreltici bir parlaklıkta. Bu baş döndürücü parlaklıkta, yok olup erimek istiyorum. Ölümlü bir yaşamdan, ölümsüz bir yaşama geçmek için.

Balat'taki Feshane fabrikasının işbaşı düdüğü, Haliç tepelerinde yankılar yaparak pencerenin ıslak camlarını titretiyor.

Güçlükle uyanıyorum. Liliyan, yanımda iki büklüm uyuyor. Saçları darmadağınık, kolunun biri göğsünün üzerinde, başı yastığın yumuşak derinliğine gömülmüş. Yüzü çok solgun ve yorgun görünüyor. Biraz önceki düdük sesini yeniden duyuyorum. Bu, Feshane fabrikasının paydos ya da işbaşı düdüğünün sesi değil. O fabrika çoktan yıkıldı. Birden, her şey yerinden kopuyor. Kar taneleri, zamanı soğuk yalnızlığı ile odaya taşıyor. Liliyan yattığı yerde huzursuzca kıpırdanıyor. Boğaz'dan Marmara Denizi'ne açılan bir şilebin sis düdüğü, henüz alacakaranlığın dolaştığı sokakta yeniden yankılar yaparak dağılıyor. Odanın içi soğumuş, kar yeniden başlamıştı. Liliyan'ın kolunu yavaşça göğsünden alıp yanına bırakıyorum.

Musluktan akan soğuk suyu yüzme çarpıyorum. Bütün gövdem, bu ıslak temasla ürperiyor. Banyonun çiğ ışığında aynaya bakıyorum. Yüzümdeki çizgiler, daha bir derinleşmiş sanki. Başımda sinsi bir ağrının sinyalleri var. Bilincim, yitip gittiği o geçmiş yılların sisli yollarından bin bir zorlukla geri geliyor. Yüzümde süzülen su, damlalar halinde göğsüme düşüyor. Kendi kendime mırıldanıyorum:

"Sen, ne zaman bu hayaller dünyasında yaşamaktan vazgeçeceksin?"

Öyle ıslak ıslak odaya geri dönüyorum. Liliyan uyanmış. Beni görünce gülümsüyor. Aradan geçen yıllar, henüz gülümsemesini değiştirmemiş. Eli ile beni yanına çağırıyor.

Kocaman gözlerinde suskun ve nemli bir karanlığın belirsizliği vardı. Sesi karasız ve ürkekti:

"Evlenir misin benimle?"

İşte yine bu kutsal çağrı.

İnce ve yosun kokulu bir yağmur, parke taşlı yolu ıslatıyor. Birkaç kişi, caminin önündeki dev çınar ağacının iri yapraklı korunağına sığınmış. Ellerim ceplerimde, önlerinden geçiyorum. Mezarlığın arasından geçen dar yolun taşları, ince yağmur yüzünden iyice kayganlaşmış. Etraftaki toprak ve taze ot kokusu, yağmurun serinliği ile birlikte üzerime yağıyor. Eyüp Camii'nin sessiz griliği ezan sesi ile sarsılıyor. Saim Usta'nın yoksul mezarı ilk günkü gibi, terk edilmiş sessizliği ile baş başa. Yağmurun ıslattığı kahverengi toprağın üzerinde, koyulu açıklı yabani otlar boy atmış. Ezan sesini getiren rüzgâr, nefti yeşil servilerin tepelerinde dolaşıyor. Annemin ve babamın suskun mezarlarının etrafından dolaşıp artık metruk olmuş eski evimizin önünden geçiyorum. Rüzgâr, pencerelerden içeri yağmur ve kurumuş yaprak üflüyor.

Üşüyorum. Liliyan battaniyeyi yüzüne çekiyor. Omuzlarının titremesinden ağladığını anlıyorum. Dışarısı iyice aydınlandı. Uzanıp battaniyeyi yüzünden çekiyorum. Sanki bir on yıl daha yaşlanmış gibi yüzü. Titreyen dudaklarını öpüyorum. Islak, tuzlu ve buruk tadı hiç değişmemiş.

"Ne kadar aptalım, değil mi?"

Makyajı bozulmuş yüzündeki ıslaklığı elimle sildim. O konuşmasına devam etti.

"Kızım kocaman oldu. Ben de, hasta ve yaşlı bir kadınım artık. Halime bakmadan, benimle evlenmeni istiyorum."

Çok eskiden olduğu gibi muzipçe güldü:

"Ama kısacık anlar bile, benim için sonsuz bir mutluluğun kaynağı oluyor. Hiç olmazsa, bunu bilmeni isterim."

"Bunu ben de biliyorum" dedim.

"Bugün beni nereye götüreceksin?"

Öğleye doğru birlikte, Büyükada'ya gittik. Karla karışık rüzgârın sert esintisini göğüsleyen vapurun içi sımsıcaktı. Vapurda bizden başka kimseler yok gibiydi. Karlar altındaki İstanbul, sessiz ve hüzünlü bir yalnızlığın örtüsüne bürünmüştü. İsli ve çirkin binalar, beyazın kutsal rengi ile yıkanmış ve İstanbul'un mistik silueti daha belirgin bir hale gelmişti. Sahildeki bir restoranda cam kenarına oturduk. Ada bomboştu. Yeşilçamların arasında dolaşan rüzgârın uğultusu, oturduğumuz yere kadar geliyordu. İkimiz de sessiz ve isteksizdik. Yaşlı bir adam, felçli ayağını sürüyerek önümüzden geçti. Sürüklediği ayağı, karın üzerinde bir çizgi bıraktı. İskelenin üzerinde dönüp duran martıların aç çığlıklarını dinledik uzun bir süre. O ve ben, bundan sonra birbirimizi hiçbir zaman göremeyeceğimizi biliyorduk.

Liliyan, garsonun getirdiği balığa dokunmadı bile. Minik kar tanelerinin yapışıp daha sonra da eridiği pencere camından uzaklara bakıyordu. Yüzü yorgun ve sapsarıydı. Pahalı kürkünün içine büzülmüş, ellerini de

ceplerinin içine sokmuştu. Hastalıklı bir melankolinin derin sularında kaybolmuştu sanki. Yitip giden zamanda birbirimize söyleyecek hiçbir şeyimiz kalmamıştı. Bizi bir araya getiren o gizemli tutkunun ne olduğunu da, hiçbir zaman öğrenemeyecektik.

Akşama doğru, Liliyan'ı kaldığı otele götürdüm. Önce üşüdüğünü söylemişti ama, daha sonra göğsündeki ağrıdan söz etti. Oteldeki odasına yatırıp bir doktor çağıracağımı söyledim ama istemedi. Yanında getirdiği yardımcısından kadın olanı ona ilaç verdi. Bir süre sonra, yüzünün o soluk rengi eski haline döndü. Canım sıkılmıştı. Bütün geceyi onun başucunda geçirdim. O ise uyku ile uyanıklık arasında sabaha kadar sayıkladı durdu. Arada bir, gözlerini kocaman açarak bana bakıyor ve gülümsüyordu. Yorgun ve uykusuzdu. Sabahın ilk ışıkları, gri bulutların arasından, kalın demetlerle denizin üzerine düşerken, süit dairenin bir köşesindeki kanepeye uzandım. Uyku, bin yıllık bir dost gibi bedenimi ve bilincimi kucakladı. Kalın bir sis örtüsünün yumuşak döşeği üzerinde, uzun bir yolculuğa çıktım.

Yeşil boyalı tahta panjura sürtünen çamların çıkardığı hoş tıkırtıları dinliyordum. Pencerenin önündeki pembe ve kırmızı begonyaların buruk kokusunu, rüzgâr içeri getiriyor. Güneşin Japon gülü renkli ışıkları, panjurun aralıklarından yerdeki Çerkez kiliminin toprak boyalı çiçek desenlerinin üzerine düşüyor. Eski tahta karyolanın üzerine uzanmışım. Kuleli'den ayrılıp Ayvalık'a sığındığım günler bu gördüğüm. İçimdeki Liliyan özlemi ile buruk bir yalnızlık, akşamüstleri çıkan

imbat gibi esip duruyor. Hemen sonra, bahriyeli yün fanilası terden sırtına yapışmış, buhar kazanının altındaki ocağa kömür atan Saim Usta çıkageliyor. Alnında birikmiş terler, siyah damlalar halinde fanilasına damlıyor. Fener'in kırık dökük evlerinin sıralandığı çamurlu sokaklarda koşuyorum. Soğuk hava, ciğerlerimi acıtıyor. Boşluklarımda, her adımda artan sancı. Liliyan, mavi dumanların arasından çıkıyor yüzü bir azize gibi. Birbirimize kenetleniyoruz. Yangının alevleri, pencerelerden kapılardan sokağa uzanıyor. Isınan hava, kızgın bir demir gibi içimizi yakıp kavuruyor. Annem, bahçedeki tulumbanın kolunu aşağıya bastırıyor. Avuçlarıma, derin kuyunun koynunda sakladığı buz gibi su doluyor. Yüzüme çarpıyorum. Serin su, binlerce parçaya bölünerek havaya serpintiler halinde dağılıyor. Annem, bu halime gülüyor. Ihlamur ağacına tünemiş kumrular da su oyununa katılıyorlar. Tulumbanın etrafındaki su birikintisinde, kanatlarını çırparak oynuyorlar. Kelepçenin çelik bilezikleri iki bileğimi insafsızca sıkıyor. Parmaklarım morarmış ve uyuşmuş. Beton hücre çürümüş ceset kokuyor. Tepede yanan ampülün çiğ ışığında burası bir firavun mezarına benziyor. Burnum kanıyor. Tütsünün ve yanan mumların birbirine karışmış kokusu başımı döndürüyor. Kilisenin en arka sırasında oturuyorum. Liliyan kulağıma fısıldıyor. Koronun mistik ilahilerini Türkçeye çevirip beni sevdiğini söylüyor. Sonra gelincik ve papatyalar arasında, sarmaş dolaş yuvarlanıyoruz onunla birlikte. Uzun siyah saçları yüzüme dolanıyor. Beni çılgınca ve binlerce kez öpüyor.

Cibali'nin arka sokaklarındaki surlara dayanmış köhne bir hamal kahvesinin soğuk yalnızlığında, yoldan gelen geçenleri seyrediyorum. Yaşlı Rum kadınları, tütün fabrikasının solgun yüzlü ve sakalları uzamış işçileri, yüzleri güneşten kırış kırış olmuş iri elli kayıkçılar, sırtlarında at kılından yapılmış heybeleri ile leblebiciler, yaşlanınca erkeğe benzeyen Yahudi kadınları ve kapısında eğri büğrü "Altın İğne" yazılmış yorgancı. Soğuk ve nemli kış gecelerinde, buz gibi iskele binasında birbirlerine sokularak vapuru bekleyen insanlar. Sokağın çıplak ışığı ile aydınlanan elle boyanmış bir Türk filminin afişinde, baygın bakışlı bir kadın, gelen geçenleri süzüyor. Tok ve kısa bir patlama dev şileplerin arasında yankılanıyor. Ayaklarımın dibine cansız bir vücut düşüyor. Sandalın tahtaları kan içinde. İskele çok ama çok uzak. Bütün gücümle kürekleri çekiyorum, ama sandal bir türlü gitmiyor. Şişman Rum madamın işlettiği loş pastanede Liliyan ile birlikteyiz yine. Madam, göz ucu ile bize bakıp gülümsüyor. İçerisi pasta ve krema kokuyor. Masanın üzerinden uzanıp öpüyorum onu. Madam, muzipçe işaret parmağını sallıyor. Büyük bir dalga, ikimizi de suların serin derinliklerine çekiyor. Liliyan'ın saçları, denizkızlarınınki gibi, suların içinde dağılıyor. Gözlerini kocaman açıyor. Bir an elimden kurtuluyor. Çılgınca bir çabayla uzanıyorum. Ama Liliyan, saydam su tabakasının sisli maviliklerinde gözden yitiyor. Nefes almak için suyun üstüne çıkıyorum. Açıklardan dev dalgalar art arda geliyor. Tekrar dalıyorum. Sessiz ve kuytu derinliklerde Liliyan'ı arıyorum. Bitkin ve çaresiz tekrar suyun üstüne çıktığımda, deniz bir göl kadar sa-

kin ve masum duruyor.

Kâbuslarla dolu bu kısa uykudan uyandığımda, ilk gözüme çarpan, Liliyan'ın yattığı yatak oldu. Yatak bomboştu. Kanepen fırlayıp etrafa baktım. Liliyan'a ait eşyalar ve valizler yoktu. O sırada, biraz önce yattığım kanepenin yanındaki küçük sehpanın üzerindeki kartı gördüm. Birden, içimden bir şeyler koptu. Pencereye gittim. Kartta ne yazılı olduğunu tahmin edebiliyordum. Gökyüzü gri bulutlarla dolmuştu. "Birazdan, kar yeniden başlar " diye düşündüm. Bütün binaların damları bembeyazdı. Dönüp kartı aldım. İki sözcük yazılıydı: "Hoşçakal sevgilim."

Geçmişin ve geleceğin özeti olan iki sözcüktü bu. Sıradan ama bir o kadar da özel. Oda gibi, içim de bomboştu şimdi. Benliğimi ve gövdemi yaşama bağlayan ruh, içimden çıkıp gitmişti. Kanepenin üzerine oturdum. Dizlerim, bir an gövdemin ağırlığını çekmemişti. Odada kalan son lavanta kokusunu içime çektim. Gri bulutlar, İstanbul'un üzerine beyaz konfetiler saçmaya başlamıştı bile. Kalkıp pardösümü giydim. Gece yattığı yatak buz gibiydi. Kimbilir, belki de bir hayaldi bu. Liliyan hiç gelmemişti buraya. Kartı katlayıp cebime koydum. Minik kar taneleri, pencerenin önünde danslarına başlamıştı çoktan. Kendi kendime mırıldandım:

"Hoşça kal Liliyan."

Bu kahrolası yaşamda, hangimizin isteği gerçekleşebiliyor ki? İkiyüzlü, aşağılık politikacılar; yalan ve ihanetin kol gezdiği dostluklar; kişisel çıkarlarını her türlü onur ve erdemin üstünde tutan insanlar ve en kötüsü

ise bütün güzel duyguların, zamanın acımasız rüzgârı önünde yavaş yavaş yok olup gitmesi.

Şimdi, yitirilmiş yılların soluk anıları arasında, avucumda bir tutam sevgi kırıntısından başka hiçbir şey yok. Yalnız ve kederli ruhum, artık sadece gri renkli kin bulutları arasında huzur bulup sakinleşiyor. Yorgun bilincim, ıssız dağların eşsiz sessizliğinde dinleniyor. Gözlerim, güneşin ışıkları ile oynaşan dalgaların kristal sularında kendini buluyor. Ne değişen mevsimler, ne de her gün biraz daha çirkinleşen İstanbul'un önemi var benim için. Bütün martıların o el değmemiş beyazlıkları, insanlar gibi kirlenmiş. Bütün duygularım yaşlı ve yorgun. Geçip giden zaman, her şeyin hâkimi; kutsal ve karşı konulmaz gücü ile her şeyi yok ediyor.

1990 yılının eylülü. Güneş, sakin koyu, dev bir ayna gibi gümüşi renge boyamış. Küçük gümüş balıklar, tuzlu suların içinde telaşla kaçışıyor. Balıkçı iskelesine yanaşıyorum. Tekne yosun ve tuz kokuyor. Motorun güçlü homurtusu susunca, ortalığı derin bir sessizlik kaplıyor. İskelenin dibindeki barınakta, birkaç balıkçı, tentenin altında tembel tembel oturuyor.

İki gündür denizdeyim. Tekneyi bağlayıp üstümü değiştiriyorum. Bu eski balıkçı teknesini çok seviyorum. Kim bilir, belki de bana çok benzediği için galiba. Termosta arta kalan son kahveyi fincana döküyorum. Küçük liman pislik içinde. Her şeyi mahvediyoruz. Bir zamanlar bomboş olan karşıki tepeler, gecekondu tarlasına dönmüş. Balıkçı barınağının üzerindeki yamaçta mezarlık var. Uzun gövdeli servilerin gölgeleri aşağıya

kadar uzanıyor. Patikadan tırmanıp ana yola çıkıyorum. Tekneler buradan küçük oyuncaklar gibi görünüyor. Tekneme el sallıyorum.

Denizde sakin geçen iki günden sonra eve dönmek hiç de hoş değil. Sokağın iki yanında nasılsa kalmış üç beş kestane ağacının yaprakları oraya buraya savruluyor. Havada yağmur öncesinin serinliği dolaşıyor. Öğle güneşi, gri bulutların arasında kaybolmuş. Apartmanın bahçesinin girişinde lüks bir otomobil duruyor. Otomobilin füme renkli camlarında yabani kestane ağaçlarının gölgeleri kıpırdanıyor. Benliğimde, sessiz bir çığlığın uyarısı ile irkiliyorum. Ağır bronz bir çanın titreşimleri her yanımı sarıyor. Bütün gövdem ürpertiler içinde. Otomobilin ön camında kendi yüzümü görüyorum. Camdaki hayal de aynı hareketi yapıyor. Tam o sırada, otomobilin kapısı açılıyor. Olağandışı, hayır daha doğrusu gerçeküstü bir hayal beliriyor gözlerimin önünde.

Liliyan bu ama İtalyan Lisesi ikinci sınıftaki haliyle. Yani Amerika'ya gitmeden önceki Liliyan. Uzun siyah saçları, biçimli burnu, tutkulu bakışları ile geçmişin içinden çıkagelmiş. Tıpkı eski yıllarda olduğu gibi, gülümseyerek bana doğru yürüyor. Kuzguni siyah saçlarında gri bulutların arasından sıyrılan güneşin gümüşi ışıkları oynaşıyor. Tam karşımda durup elini uzatıyor. Rüzgâr, gökyüzündeki bulutlar ve zaman bir an için durdu. Bulunduğum zamandan başka bir hayata doğru sürüklendim bir anda. Şimdi zaman, esrarlı bir oluşumun anlaşılmaz ve gizemli tanığıydı. Avucumdaki eli titriyordu. Kuşkusuz bütün gövdesi de. Elini yavaşça sıktım. İri siyah gözleri buğulanmıştı.

"Ben Liliyan" dedi.

Sesindeki o kendine özgü titreşim içime tarifsiz bir keder rüzgarı estirdi. Diğer elinde tuttuğu bir fotoğrafı bana uzattı. Liliyan ve beni, Boğaz vapurunun üst güvertesinde yan yana gösteren bir fotoğraftı bu. Liliyan'ın ilk Amerika'dan geldiğinde, birlikte gittiğimiz vapur gezisinde bir turiste çektirdiği fotoğraftı. Liliyan'ın hüzünlü bakışlarıyla benim buruk gülüşümün soluk bir anısı.

"Annem öldü. Ama daha önce her şeyi anlattı bana. Sizi tanıyorum."

Çok heyecanlıydı. Elinden tutup göğsüme çektim. Omuzları sarsılıyordu. Tıpkı, yıllarca önce annesininki gibi... Başını kaldırıp kocaman siyah gözlerini gözlerime çevirdi. Gözlerinin parlak siyahlığında gümüşi renkli bir yıldız belirdi. İşte o an, iliklerime işleyen lavanta kokusunu hissettim.

Sevgili Liliyan, ölümsüz kıldığın sevginin bu eşsiz mucizesi, inançlarımı yitirdiğim yaşamıma yapılmış en büyük bağış...

Küçük Liliyan kollarımın arasında. Yağmurun serin damlaları sıklaşıp hızlanıyor.

SON